

STRATEGIJA PREMA MLADIMA OPĆINE DOBOJ ISTOK 2026–2030.

NACRT

DOBOJ ISTOK, 2026. g.

Sadržaj

Popis tabela	5
Popis grafikona	5
Uvod	6
Metodologija izrade strategije prema mladima općine Doboj Istok i pristup izradi dokumenta	7
Razvojni tim i radne grupe	7
Istraživanje o položaju i potrebama mladih	8
Pravni okvir za donošenje Strategije prema mladima općine Doboj Istok	10
1.1. Principi na kojima počiva Strategija za mlade Općine Doboj Istok	10
Politike prema mladima u Bosni i Hercegovini	11
2. STRATEŠKA PLATFORMA	13
Izvod iz SWOT analize	13
2.1. Situaciona analiza	18
2.1.1. Obrazovanje mladih	21
Pravni i institucionalni okvir	21
Iz analize o položaju i potrebama mladih	22
2.1.2. Rad, zapošljavanje i preduzetništvo	25
Pravni i institucionalni okvir	25
Iz analize o položaju i potrebama mladih	26
2.1.3. Zdravstvena zaštita mladih	32
Pravni i institucionalni okvir	32
Iz analize o položaju i potrebama mladih	33
2.1.4. Socijalna briga mladih	37
Pravni i institucionalni okvir	37
Iz analize o položaju i potrebama mladih	38
2.1.5. Aktivno učešće mladih u zajednici (volonterizam, aktivizam, organiziranje mladih, učešće u odlučivanju) i slobodno vrijeme mladih	41
Pravni i institucionalni okvir	41
Iz analize o položaju i potrebama mladih	42
2.1.6. Informiranje i mobilnost mladih	46
Pravni i institucionalni okvir	46
Iz analize o položaju i potrebama mladih	48
2.1.7. Kultura i sport	51
Pravni i institucionalni okvir	51
Iz analize o položaju i potrebama mladih	55
2.1.8. Sigurnost mladih	57

Pravni i institucionalni okvir.....	57
Iz analize o položaju i potrebama mladih	59
2.2. Vizija razvoja institucionalne brige o mladima u općini Doboj Istok.....	61
3. STRATEŠKI CILJEVI	63
3.1. PREGLED STRATEŠKIH CILJEVA S INDIKATORIMA	64
3.2. OPIS STRATEŠKIH CILJEVA	65
<i>STRATEŠKI CILJ 1: RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSŁJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA</i>	65
Prioritet 1.1: Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih	66
Mjera 1.1.1: Uspostaviti sistem podrške talentiranim učenicima i mladima iz socijalno osjetljivih kategorija .	66
Mjera 1.1.2: Povećati dostupnost i kvalitet neformalnog obrazovanja	66
Mjera 1.1.3: Poboljšati kvalitet praktične nastave i tehničku opremljenost obrazovnih ustanova	67
Mjera 1.1.4: Osigurati pristupačnost obrazovanja mladima iz ruralnih područja.....	68
Prioritet 1.2: Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih	68
Mjera 1.2.1: Kreirati lokalne programe zapošljavanja i podrške samozapošljavanju mladih	68
Mjera 1.2.2: Unaprijediti povezanost obrazovnog sistema i tržišta rada	68
Mjera 1.2.3: Promovirati i osnažiti preduzetništvo mladih žena.....	69
Mjera 1.2.4: Povećati informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i podrške	69
<i>STRATEŠKI CILJ 2: OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJEŠTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI</i>	69
Prioritet 2.1: Unaprijediti sistem podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite.....	71
Mjera 2.1.1. Razviti programe podrške stambenom zbrinjavanju mladih	71
Mjera 2.1.2. Povećati dostupnost informacija o pravima i uslugama socijalne zaštite.....	72
Mjera 2.1.3. Osigurati održivost programa preventivne brige o zdravlju	72
Mjera 2.1.4. Jačati sistem podrške mentalnom zdravlju i savjetodavne servise	72
Prioritet 2.2: Povećati nivo lične, saobraćajne i sigurnosti mladih u zajednici.....	73
Mjera 2.2.1. Promovirati sigurnosnu kulturu i preventivne programe među mladima	74
Mjera 2.2.2. Jačati prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i sukoba sa zakonom	74
Mjera 2.2.3. Poboljšati sigurnost u javnim prostorima i saobraćajnu infrastrukturu	74
Mjera 2.2.4. Smanjiti rizik od rodno zasnovanog nasilja i nasilja na internetu	75
<i>STRATEŠKI CILJ 3: POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA</i>	76
Prioritet 3.1: Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade.....	78
Mjera 3.1.1. Razvijati kulturno-umjetničke programe za mlade	78
Mjera 3.1.2. Poboljšati infrastrukturu za sport i rekreaciju mladih	79
Prioritet 3.2: Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture	80

Mjera 3.2.1. Osigurati adekvatan prostor za mlade	80
Mjera 3.2.2. Uspostaviti sistem finansiranja i podrške omladinskih organizacija.....	80
Mjera 3.2.3. Jačati volonterizam i aktivizam mladih.....	81
Prioritet 3.3: Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka	82
Mjera 3.3.1. Ojačati savjetodavne i participativne mehanizme mladih	82
Mjera 3.3.2. Povećati kompetencije mladih za građansko učešće.....	83
Prioritet 3.4. Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih	83
Mjera 3.4.1. Uspostaviti fond za mobilnost mladih.....	83
Mjera 3.4.2. Modernizirati sistem informiranja mladih	84
4. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR.....	84
5. OKVIR EVALUACIJE, IMPLEMENTACIJE, MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA.....	88
6. SAŽETI PRIKAZ STRATEŠKOG DOKUMENTA.....	89
7. USAGLAŠENOST DOKUMENTA.....	101
8. DETALJAN PREGLED MJERA.....	104

Popis tabela

Tabela 1. Demografske karakteristike populacije mladih u općini Doboj Istok	8
Tabela 2. Osnovno obrazovanje	22
Tabela 3. Srednje obrazovanje	22
Tabela 4. Pregled stanja i fluktuacije nezaposlenih osoba u TK	26
Tabela 5. Nezaposleni po stepenu obrazovanja za period 2021–2023.....	27
Tabela 6. Pregled podržanih obrta mladih od strane kantonalnih i federalnih ministarstava	31
Tabela 7. Mladi koji nisu obavili sistematski po općinama	33
Tabela 8. Sufinansiranja Vlade Tuzlanskog kantona.....	38
Tabela 9. Pregled socijalnih davanja iz Budžeta Općine Doboj Istok u 2024. g.	38
Tabela 10. Pregled izdvojenih sredstava za kulturu i sport.....	54

Popis grafikona

Grafikon 1. Posljednji završeni stepen obrazovanja.....	23
Grafikon 2. Stipendiranje mladih	24
Grafikon 3. Trend pada broja nezaposlenih osoba u TK i općini Doboj Istok u periodu od 4 godine	27
Grafikon 4. Vrsta ugovora kod zaposlenih mladih.....	28
Grafikon 5. Najbolje radno mjesto.....	29
Grafikon 6. Podrška za pokretanje vlastitog biznisa	30
Grafikon 7. Poznavanje vladinih programa za zapošljavanje	30
Grafikon 8. Razlozi provedbe sistematskog pregleda	34
Grafikon 9. Zadovoljstvo uslugama koje pruža dom zdravlja	35
Grafikon 10. Način stanovanja	39
Grafikon 11. Doprinos kućnom budžetu	40
Grafikon 12. Učinkovitost načina promjena u društvu	44
Grafikon 13. Članstvo i rad u organizacijama.....	45
Grafikon 14. Korištenje medija	48
Grafikon 15. Razlozi putovanja mladih općine Doboj Istok.....	49
Grafikon 16. Programi razmjene u kojima učestvuju mladi općine Doboj Istok.....	50
Grafikon 17. Zadovoljstvo podrškom kulturnim i sportskim sadržajima.....	56

Uvod

Mladi predstavljaju jednu od najvažnijih društvenih skupina, ključnu za razvoj svake zajednice, pa tako i za općinu Doboj Istok. Njihova energija, znanje i potencijal čine temelj za dugoročan napredak, ali i izazov koji zahtijeva pažljivo planiranje i usmjeravanje kroz konkretne politike i mjere. Uzimajući u obzir sve izraženiju potrebu za stvaranjem poticajnog okruženja za život, rad i razvoj mladih, lokalne vlasti prepoznaju važnost sistemskog pristupa koji će omogućiti rješavanje ključnih problema s kojima se mladi suočavaju.

Usvajanjem Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine 2010. godine, kreiranje i usvajanje strategije prema mladima postaje obaveza svih nivoa vlasti (lokalni, kantonalni, entitetski). „Strategija prema mladima“ jeste dokument institucija vlasti s programskim pristupom djelovanjima prema mladima, što uključuje definirane probleme i potrebe mladih, strateške pravce djelovanja te ciljeve strategije i mjere za realizaciju ciljeva strategije.¹

U kontekstu definiranja strategije prema mladima, programski pristup djelovanja kreiraju institucije vlasti u saradnji sa omladinskim sektorom koji uključuje omladinske organizacije, organizacije koje rade sa mladima, institucije koje se bave pitanjima od interesa za mlade, donosioce odluka, medije, akademsku zajednicu i druge. Upravo ovakvo razumijevanje omladinskog sektora daje širinu programima djelovanja prema mladima koji se kreiraju na osnovi stručnog istraživanja, jasno definiranih potreba i problema, načina rješavanja problema, ciljeva, rezultata, aktivnosti, vremenskog okvira provedbe, budžeta i odgovornih subjekata koji će provoditi programe. Programi djelovanja se kreiraju i usvajaju za različite oblasti od interesa za mlade.

Cjelokupan proces izrade i usvajanja strategije prema mladima treba biti proveden uz puno učešće mladih i njihovih predstavnika. Po Zakonu o mladima, ovo su predstavnici vijeća mladih na svim nivoima vlasti, a u zavisnosti od toga za koji nivo vlasti se usvaja strateški dokument. U kontekstu FBiH predstavnike mladih imenuje Vijeće mladih FBiH te su zastupljeni u svim koracima izrade dokumenta. Dodatno učešće mladih planirano je kroz različite formate sastanaka i događaja kroz koje će se pristupiti kako horizontalnim tako i vertikalnim konsultacijama s ciljem osiguranja učešća ne samo mladih i njihovih predstavnika već i institucija vlasti koje djeluju na kantonalnom, federalnom i državnom nivou.

Strategija prema mladima općine Doboj Istok izrađuje se kao krovni dokument kojim se definiraju pravci djelovanja prema mladima u narednom višegodišnjem periodu. Ovaj strateški okvir nastoji osigurati koordinirano i inkluzivno djelovanje svih relevantnih aktera s ciljem unapređenja kvaliteta života mladih, njihovog aktivnijeg uključivanja u društvene tokove te stvaranja uvjeta za ostanak i razvoj unutar lokalne zajednice. Kroz ovaj dokument Općina Doboj Istok potvrđuje svoju opredijeljenost da mladima pruži ne samo podršku već i prostor za aktivno učešće u donošenju odluka koje direktno utječu na njihove živote.

Uvažavajući specifične potrebe mladih na lokalnom nivou, proces izrade strategije temelji se na savremenim metodama participacije i dijaloga između institucija, mladih i civilnog sektora. Time se osigurava da konačni dokument ne bude samo formalna obaveza već rezultat zajedničkog rada i odgovornosti, koji reflektira stvarne izazove i potencijale mladih u općini Doboj Istok.

---

¹ Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine, član 4, stav 7, Službene novine Federacije BiH, br.36/10.

Metodologija izrade strategije prema mladima općine Doboj Istok i pristup izradi dokumenta

Općina Doboj Istok se prijavila na javni poziv otvoren u okviru programa Smislino, kreirajmo i usvojimo politike prema mladima, kojim Institut u partnerstvu s Vijećem mladih Federacije BiH i Mrežom omladinskih centara za animiranje, razvoj i trening Republike Srpske (M.O.C.A.R.T.) podržava institucije vlasti u izradi i provedbi politika prema mladima i mehanizama koji osiguravaju institucionalnu brigu o mladima u BiH. Nakon završene komisijske procjene Općina Doboj Istok i Institut potpisali su Ugovor o saradnji i pristupili izradi strateškog dokumenta prema mladima s područja općine Doboj Istok koji se odnosi na period 2026–2030. godine. Nositelj ovog procesa u ime Općine je Služba za društvene djelatnosti, branilačko-invalidsku zaštitu i opću upravu.

Razvojni tim i radne grupe

Za potrebe izrade Strategije prema mladima Općina Doboj Istok imenovala je Razvojni tim i radno tijelo koje je sa Institutom za razvoj mladih KULT saradivalo u svim fazama izrade strategije, a u skladu s ključnim principima izrade strateških dokumenata, kako je definirano članom 3 Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH.

Razvojni tim za izradu Strategije prema mladima općine Doboj Istok s akcionim planom za period 2025–2028. g. činili su:

1. **Amir Mujić, predsjednik, Služba za društvene djelatnosti, branilačko-invalidsku zaštitu i opću upravu;**
2. **Admir Dautović, član i rukovodilac Grupe za obrazovanje i nauku;**
3. **Rešid Osmić, član i rukovodilac Grupe za zdravstvenu zaštitu mladih;**
4. **Mejra Vehabović, članica i rukovoditeljica Grupe za socijalnu zaštitu mladih;**
5. **Damir Avdaković, član i rukovodilac Grupe za zapošljavanje i preduzetništvo mladih;**
6. **Sabahudin Mujkić, član i rukovodilac Grupe za aktivizam, kulturu i sport mladih i**
7. **Sulejman Delić, član i rukovodilac Grupe za sigurnost mladih.**

Zadatak potpredsjednika/rukovodioca radne grupe je da u saradnji s predsjednikom koordinira i rukovodi radnom grupom iz Odluke o formiranju Općinskog razvojnog tima i radnih grupa za izradu Strategije za mlade Općine Doboj Istok za period 2026–2030. godine.

Radna grupa za obrazovanje i nauku:	Admir Dautović, rukovodilac (direktor MSS „Doboj Istok“) Dženad Mujkić, član (direktor JU OŠ „Klokotnica“) Edin Mrkanović, član (direktor JU OŠ „Brijesnica Velika“)
Radna grupa za zdravstvenu zaštitu:	Rešid Osmić, rukovodilac (ljekar, JZU DZ Doboj Istok) Alema Mehić, članica (magistrica psihologije, MFS Emmaus) Zerina Omerović, članica (direktorica Omladinskog udruženja „Leptir“)
Radna grupa za socijalnu zaštitu:	Mejra Vehabović, rukovoditeljica (socijalna radnica, JU CSR Doboj Istok) Demir Mešić, član (vijećnik, OV Doboj Istok) Ermin Mujkanović, član (predsjednik MZ Brijesnica Velika)
Radna grupa za zapošljavanje i preduzetništvo:	Damir Avdaković, rukovodilac (šef Odsjeka za upravljanje razvojem Općine Doboj Istok) Amir Smajlbašić, član (šef Biroa za zapošljavanje Doboj Istok) Safet Dizdarević, član (vijećnik u OV Doboj Istok)
Radna grupa za volonterizam, kulturu i sport:	Sabahudin Mujkić, rukovodilac (projektni koordinator, MFS Emmaus) Elmedin Škrebo, član (pomoćnik direktora, MFS Emmaus) Admir Mrkanović, član (vijećnik u OV Doboj Istok)
Radna grupa za sigurnost:	Sulejman Delić, rukovodilac (pomoćnik načelnika za civilnu zaštitu Doboj Istok) Dženan Babić, član (pravnik, JU za predškolski odgoj i obrazovanje Doboj Istok) Senad Đonlagić, član (policijski službenik, MUP TK)

Razvojni tim i radno tijelo su u procesu izrade strateškog dokumenta radili na utvrđivanju sistemskih odgovora na potrebe mladih i uspostavljene mehanizme brige o mladima, a zatim na kreiranju strateških ciljeva u okviru kojih će se razvijati mehanizmi i mjere podrške u oblastima od interesa za mlade, a što su:

1. obrazovanje i nauka mladih;
2. rad, zapošljavanje i preduzetništvo mladih;

3. socijalna briga mladih;
4. zdravstvena zaštita mladih;
5. kultura i sport;
6. aktivizam (učesće, volontiranje, migracije) mladih;
7. mobilnost mladih;
8. informiranje mladih;
9. slobodno vrijeme;
10. identitet mladih;
11. sigurnost mladih.

Navedene oblasti su također bile predmetom istraživanja o položaju i potrebama mladih, a u svrhu kreiranja strateškog djelovanja prema mladima koje se utvrđuje Strategijom prema mladima općine Doboj Istok.

Istraživanje o položaju i potrebama mladih

Istraživanje o položaju i potrebama mladih² je uz mapiranje postojećih odgovora polazište za izradu situacione analize kao osnove strateške platforme pri izradi strategije prema mladima. Prikupljeni kvantitativni i kvalitativni podaci omogućili su identifikaciju ključnih izazova s kojima se mladi suočavaju, kao i prepoznavanje resursa i prilika u lokalnoj zajednici koje mogu doprinijeti poboljšanju njihovog položaja. Situaciona analiza, utemeljena na ovim nalazima, poslužila je kao osnova za definiranje strateških ciljeva, prioriteta i mjera intervencije unutar dokumenta, čime je osigurana usmjerenost strategije ka stvarnim potrebama mladih i efikasnijem odgovoru lokalne zajednice.

Istraživanje o položaju i potrebama mladih provedeno je na području općine Doboj Istok krajem 2024. i početkom 2025. godine, pri čemu je na terenu anketirano 340 mladih, odnosno osoba u dobi između 15 i 30 godina. Anketari su bili mladi ljudi, što je omogućilo bolju povezanost s ciljom grupom i olakšalo iskrenost ispitanika. Prilikom određivanja veličine i obuhvata uzorka uzete su u obzir ključne demografske karakteristike populacije mladih ove lokalne zajednice (spol, dob, mjesto boravka). Osim terenskog anketiranja, održana je i fokusna grupa u kojoj je učestvovalo 11 mladih, što je omogućilo dublje razumijevanje potreba i problema mladih. Po okončanom istraživanju, sačinjena je Analiza položaja i potreba mladih na području općine Doboj Istok s ključnim nalazima i preporukama u pravcu unapređenja položaja mladih. Referentni period koji je obuhvaćen analizom stanja u institucijama vlasti je 2022, 2023. i 2024/2025. godina.

Kao osnova za statističke podatke o populaciji mladih Doboja Istok korišteni su podaci s popisa stanovništva provedenog 2013. godine. Iako je popis proveden prije 10 godina te su mnogi njegovi podaci donekle upitnih vrijednosti (zbog različitih demografskih promjena na području BiH), podaci su korišteni kao uporište za ovu analizu jer ne postoje svježiji i sveobuhvatniji podaci o populaciji mladih u općini Doboj Istok, te je navedeni popis stanovništva korišten kao referentna tačka za demografske karakteristike mladih u Analizi istraživanja i Strategiji prema mladima.

Tabela 1. Demografske karakteristike populacije mladih u općini Doboj Istok

	UKUPNO STANOVNIŠTVO	M	Ž	15-19	20-24	25-29	15-29	%	UKUPNO ISPITANIH	M	Ž
Doboj Istok	10.248	5.061	5.187	751	725	721	2197	21,44%	340	50,88%	49,12%
		49,39%	50,61%	34,18%	33,00%	32,82%					

Izvor: Agencija za statistiku BiH³

Proces izrade dokumenta odvijao se u nekoliko faza koje su imale za cilj osigurati izradu dokumenta uz učesće svih neophodnih aktera iz zajednice, a posebno mladih.

²Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

³Agencija za statistiku BiH [online]. Popis 2013. Dostupno na: <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=0> [pristupljeno: 26. 6. 2025].

Pravni okvir za donošenje Strategije prema mladima općine Doboj Istok

Metodološki pristup strateškom planiranju u Federaciji BiH temelji se na Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/17), Uredbi o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19) i Uredbi o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 74/19).

Glavni cilj donošenja navedenih zakonskih i podzakonskih akata je uspostavljanje koherentnog zakonodavnog i institucionalnog okvira razvojnog planiranja. Novouspostavljeni pravni okvir za donošenje strateških dokumenata nalaže da se prilikom izrade sektorskih strategija mora voditi računa o njihovom posebnom kvalitetu, što znači da sektorski strateški ciljevi moraju biti jasno definirani i koherentni s razvojnim ciljevima Bosne i Hercegovine, da moraju sadržavati akcioni plan s finansijskim i vremenskim okvirom provedbe i nosiocima aktivnosti te da postoji dovoljna podrška ključnih institucija u provedbi strateških dokumenata. Osim toga, kako bi se prioriteta i ciljevi transformirali u provedive aktivnosti, strateški dokumenti na entitetskom, kantonalnom i lokalnim nivoima vlasti u Federaciji BiH moraju biti povezani i usklađeni u pogledu relevantnih finansijskih i budžetskih okvira.

Jedan od ciljeva Zakona o mladima Federacije BiH jeste stvaranje i provođenje politika prema mladima na svim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prema Zakonu o mladima Federacije BiH, strategija prema mladima, u skladu s članom 4, stav 7, i članom 11, stav 2, definira se, usvaja i provodi na osnovu istraživanja o potrebama i problemima mladih. Na nivou kantona i Federacije, u skladu s ustavnim nadležnostima i zakonom, strategija iz stava 1 obavezno sadrži programe djelovanja za mlade u pojedinim oblastima omladinskog sektora. Zakonom se definira da svi nivoi vlasti u Federaciji trebaju u skladu s nadležnostima održati javne rasprave i konsultacije uz učešće predstavnika vijeća mladih u procesu usvajanja strategije prema mladima. Članom 11. se obavezuju svi nivoi vlasti u Federaciji na definiranje, usvajanje i provođenje strategija prema mladima. „Strategija prema mladima jeste dokument institucija vlasti s programskim pristupom djelovanja prema mladima, što uključuje definirane probleme i potrebe mladih, strateške pravce djelovanja te ciljeve strategije i mjere za realizaciju ciljeva strategije.“⁴

1.1. Principi na kojima počiva Strategija za mlade Općine Doboj Istok

Dva su ključna principa kojima se vodi ovaj strateški dokument i odnose se na **uključivanje mladih u procese odlučivanja te kreiranje jednakih šansi za sve mlade**. Ovi principi su zastupljeni u procesu planiranja strategije, analize položaja i potreba mladih te uspostavljanja ciljeva, prioriteta i mjera za sve oblasti.

Kad govorimo o pristupu u kreiranju posebnih programa u okviru politike prema mladima kao ukupnog mehanizma djelovanja prema mladima, posebno je važno istaći da politike trebaju biti:

zasnovane na pravima – osmišljene i implementirane unutar okvira zasnovanog na ljudskim pravima, u skladu s globalnim i regionalnim obavezama države;

uključive – osiguravaju jednake prilike za ostvarivanje punog životnog potencijala, uključujući uklanjanje prepreka inkluzivnosti, pogotovo za ranjive skupine, te omogućavaju građansko učestvovanje svim mladima;

participativne – kreirane, razvijane, primijenjene, nadzirane i procijenjene uz značajnu participaciju mladih i uz učestvovanje svih interesnih strana, na svim nivoima, i u ruralnoj i u urbanoj sredini i u svim kontekstima razvoja, uključujući okolnosti nakon sukoba i tokom tranzicije;

rodno osjetljive – potiču određene aktivnosti koje bi promovirale jednakost spolova, osigurale da mlade žene budu jednaki partneri mladim muškarcima i pozabavile se rodnom razlikama u svim okolnostima, od političkih do društveno-ekonomskih i kulturnih;

razumljive – da usvajaju cjelovit pristup razvoju mladih, kroz pojačanu saradnju među političkim sektorima, ministarstvima i drugim značajnim tijelima, i pružaju integrirani strateški okvir koji bi usmjerio zakone i mjere koje se tiču mladih;

⁴ Federacija Bosne i Hercegovine. *Zakon o mladima*. Službeni glasnik Federacije Bosne i Hercegovine. Dostupno na: <https://fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2010/zakoni/22hrv.html> [pristupljeno 26.6.2025].

zasnovane na znanju i u skladu s dokazima – razvijane i redovno održavane, zasnovane na skupu, analizi i raspodjeli kvantitativnih ili kvalitativnih informacija o trenutnoj situaciji, potrebama, izazovima i prilikama za mlade žene i muškarce u nekom datom kontekstu;

s potpunim sredstvima – da imaju prikladna, transparentna i namjenska sredstva za implementaciju, nadzor i evaluaciju i da maksimalno povećavaju raspoloživa sredstva kroz koordinaciju te da omogućavaju formiranja partnerstava između više interesnih strana i zajedničko vlasništvo;

odgovorne – u vlasništvu i pod rukovodstvom nacionalnih i lokalnih organizacija, redovno nadzirane i procjenjivane u odnosu na određene ciljeve i indikatore o razvoju mladih, uz aktivno učešće mladih.

Politike prema mladima u Bosni i Hercegovini

Na državnom nivou Bosna i Hercegovina nema poseban zakon o mladima niti institucionaliziran državni mehanizam isključivo nadležan za omladinske politike. Ipak, određene nadležnosti u vezi s mladima ostvaruju se kroz djelovanje Ministarstva civilnih poslova BiH, koje koordinira aktivnosti u oblastima obrazovanja, rada i zapošljavanja, zdravstva, kulture i sporta, uključujući i međunarodnu saradnju u omladinskom sektoru, posebno u okviru evropskih programa poput Erasmus+. Uloga državnog nivoa ogleda se prvenstveno u usklađivanju i povezivanju entitetskih i kantonalnih politika prema mladima, kao i u predstavljanju interesa mladih iz BiH na međunarodnoj sceni. Iako je glavnina nadležnosti u oblasti omladinske politike decentralizirana, jačanje koordinacije između nivoa vlasti ostaje ključno za efikasniju provedbu sveobuhvatnih mjera i osiguranje jednakih prilika za mlade u cijeloj zemlji. Na području BiH prava mladih reguliraju tri zakona i to [Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine](#)⁵ (u daljem tekstu: Zakon o mladima FBiH), [Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske](#)⁶ (u daljem tekstu: Zakon o omladinskom organizovanju RS-a) te [Zakon o mladima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine](#)⁷ (u daljem tekstu: Zakon o mladima BD BiH). Sva tri zakona, pored toga što naglašavaju važnost poštovanja ljudskih i građanskih prava mladih, definiraju dodatna prava za mlade u društvu. Mladi imaju pravo na podršku i unapređivanje svog razvoja bez diskriminacije po bilo kom osnovu.

Zakon o mladima FBiH odgovornost pružanja podrške mladima delegira svim nivoima vlasti u Federaciji BiH, prije svega kroz definiranje, usvajanje i provođenje strategija prema mladima. Članom 12 Zakona propisano je da je općinski/gradski, kao i kantonalni nivo vlasti dužan odrediti službenika/icu za pitanja mladih, odnosno odjel pri nadležnom ministarstvu. Usto, Zakon je propisao obavezu općinskom, odnosno gradskom nivou vlasti da samostalno osigura minimum mjera na planu rada s mladima i omladinskih aktivnosti te mehanizme i kapacitete koji uključuju:

- osiguranje prikladnog prostora za mlade te osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja;
- osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine;
- određivanje nadležne općinske/gradske službe za pitanja mladih;
- osiguranje službenika/ce za mlade;
- osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade;
- osnivanje komisija za mlade pri općinskom vijeću kao stalnog radnog tijela;
- uspostavljanje stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja lokalnih strategija prema mladima;
- istraživanje ili podršku istraživanju u cilju donošenja strategija prema mladima;
- pružanje sveopće podrške radu općinskog vijeća mladih.

Zakonom o mladima FBiH jasno je definirano da mladi imaju pravo biti pravovremeno i istinito informirani o svim pitanjima koja su od interesa za njih, te da svi nivoi vlasti u Federaciji BiH trebaju, u skladu sa svojim nadležnostima, održati javne rasprave i konsultacije uz učešće predstavnika vijeća mladih u procesu usvajanja određene sektorske politike prema mladima, programa djelovanja za mlade, strategije prema mladima i dijelova budžeta koji se tiču pitanja mladih. Usto, nadležna

⁵ Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, 36/10).

⁶ Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske („Službeni glasnik RS-a“, 98/04, 119/08, 1/12).

⁷ Zakon o mladima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, 18/17).

općinska/gradska služba vodi spisak omladinskih udruženja na teritoriji općine/grada, ali i neformalnih grupa koje žele predlagati projekte za mlade.

Oblast mladih u jedinicama lokalne samouprave u FBiH dodatno je uređena i [Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine](#)⁸ (u daljem tekstu: Zakon o principima lokalne samouprave FBiH), a utvrđene su i nadležnosti općina u Federaciji BiH bez bilo kakvih razlika i izuzetaka, barem formalno. Zakonom o principima lokalne samouprave FBiH razrađena su rješenja o lokalnoj samoupravi sadržana u Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi i Ustavu FBiH. Članom 3 Zakona o principima lokalne samouprave FBiH definirano je da je lokalna samouprava u Federaciji BiH organizirana i ostvaruje se u općinama i gradovima kao jedinicama lokalne samouprave, a izvršavaju je organi jedinica lokalne samouprave i građani, u skladu s Ustavom, zakonima i statutom jedinice lokalne samouprave.

U članu 8 taksativno su navedene, između ostalih, i sljedeće nadležnosti, a koje se direktno ili indirektno tiču pitanja mladih:

1. osiguranje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu s Ustavom;
2. donošenje budžeta jedinice lokalne samouprave;
3. donošenje programa i planova razvoja jedinice i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje;
4. utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline;
5. utvrđivanje i provođenje stambene politike i donošenje programa stambene i druge izgradnje;
6. organiziranje i unapređenje lokalnog javnog prijevoza;
7. utvrđivanje politike predškolskog obrazovanja, unapređenje mreže ustanova te upravljanje i finansiranje javnih ustanova predškolskog obrazovanja (osnivanje predškolskih obrazovno-odgojnih ustanova, dječijih vrtića/obdaništa);
8. osnivanje, upravljanje, finansiranje i unapređenje ustanova osnovnog obrazovanja;
9. osnivanje, upravljanje, unapređenje i finansiranje ustanova i izgradnja objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti kulture i sporta (centri za kulturu općina, razni sportski klubovi i dr.);
10. ocjenjivanje rada ustanova i kvaliteta usluga u djelatnosti zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, kulture i sporta te osiguranje finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta usluga u skladu s potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice;
11. poduzimanje mjera za osiguranje higijene i zdravlja;
12. osiguravanje uvjeta rada lokalnih radijskih i televizijskih stanica u skladu sa zakonom.

---

⁸ Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 49/2006).

2. STRATEŠKA PLATFORMA

Strateška platforma je početna faza u procesu izrade strateškog dokumenta, a svrha njene pripreme je u tome da se na osnovu analize prethodno prikupljenih podataka prepoznaju najbitnija razvojna obilježja strateškog dokumenta prema mladima koji unutar sebe obrađuje nekoliko područja od važnosti za živote mladih (obrazovanje, zapošljavanje, socijalna briga, zdravlje, sigurnost). Strateška platforma u glavnim crtama prikazuje mapirano stanje i položaj mladih u referentnim oblastima života od značaja za mlade koji su predstavljeni u vidu situacione analize, sačinjene SWOT analize, analize o položaju i potrebama mladih te određivanjem fokusa i prioriteta pravaca strateškog djelovanja u narednom periodu za ostvarenje vizije i strateških ciljeva razvoja. Pomoću strateške platforme lakše se prepoznaju razvojni potencijali politika prema mladima. Ona je polazna osnova na osnovu koje se rade sve ostale faze u izradi strategije prema mladima.

Izvod iz SWOT analize

SWOT analiza je ključni okvir za analizu situacije koji omogućava integraciju drugih metoda i koristi za utvrđivanje prilika i prijetnji, kao i snaga i slabosti u općini.

Kod izrade SWOT analize nastojalo se da analiza bude što objektivnija, koncentrirajući se što je moguće više na posmatranje stvari iz ugla učesnika u strateškom procesu. Tablica je nastala kao rezultat analize matrica koje su popunjavale radne grupe i time ukazale na trenutnu situaciju unutar svog sektora i na osnovnu provedenog istraživanja na uzorku mladih. Koristeći SWOT analizu određujemo trenutne faktore u gradu i izvan njega koji imaju utjecaj na provedbu strategije prema mladima. Tabela predstavlja SWOT analizu za općinu Doboj Istok, koju su izradili Razvojni tim i radne grupe za izradu strategije prema mladima i njene primjene za predloženi period. Svaka stavka analize predstavljena u tabeli obrađena je kroz matrice na kojima su radile tematske radne grupe.

SNAGE – interni faktori / nešto u čemu smo uspješni	SLABOSTI – interni faktori / nešto što nam nedostaje ili nismo uspješni u tome
<p>OBRAZOVANJE I NAUKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ostvareni rezultati na svim nivoima takmičenja (općinski, FBiH, TK) - Program stipendiranja studenata od Općine - Obuke i kursevi koje provode nevladine organizacije - Općina promovira i pomaže rad obrazovnih ustanova - Saradnja obrazovnih ustanova s Općinom (Službaza društvenu djelatnost i opću upravu) u pogledu rada s mladima; menadžment obrazovnih ustanova zajedno s Općinom prave planove po prioritetima za projekte koji će se realizirati u narednom periodu - Postoje aktivni programi stručne prakse za mlade u saradnji s lokalnim preduzećima - Postoji interes mladih za neformalno obrazovanje (kursevi stranih jezika, IT vještina, preduzetništva) - Kapacitet za organizaciju edukativnih radionica o mentalnom zdravlju i prevenciji ovisnosti - Obrazovne ustanove informiraju mlade o sadržajima putem društvenih mreža (Facebook stranice škola) ali i putem drugih medija (TVTK, FTV, Avaz i drugi) - Podrška inkluzivnom obrazovanju – škola u Klokočnici: izgradnjom lifta u školi u Klokočnici podržano obrazovanje učenika s invaliditetom <p>RAD, ZAPOŠLJAVANJE, SAMOZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uključenost u programe zapošljavanja mladih koje provode organizacije poput Fondacije Mozaik/program Omladinske 	<p>OBRAZOVANJE I NAUKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nema programa podrške izvrsnim i talentiranim učenicima, ni za obrazovanje mladih iz socijalno ugroženih kategorija, ni stipendije za učenike srednjih škola - Nepouzdana podaci o broju studenata predstavljaju problem pri planiranju sredstava za stipendije - Nedovoljna informiranost mladih o mogućnosti stipendiranja od Općine i komplicirana procedura prijave - Ne finansiraju se projekti za mlade iz oblasti obrazovanja (radionice na teme od interesa mladima, npr. mentalno zdravlje, prava mladih, demokratski procesi i mladi i slično) - Mladi nisu pripremljeni za tržište rada, postoji neusklađenost ponude kadrova s potrebama tržišta rada (slaba saradnja privrednog i obrazovnog sektora) - Manjak prakse i tehnička neopremljenost za izvođenje praktične nastave - Slabe prilike za neformalno obrazovanje i nedostupnost prostora za realizaciju edukacija/radionica koje bi držali nevladine organizacije ili mladi - Konzervativnost porodica po pitanju nastavka obrazovanja žena - Loša saobraćajna povezanost za učenike iz ruralnih dijelova, nema organiziranog prijevoza za učenike niti sufinansiranja karata <p>RAD, ZAPOŠLJAVANJE, SAMOZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nema programa za zapošljavanje mladih, a nema ni programa ili poticaja za sufinansiranje početnih ulaganja za preduzetništvo mladih (novootvoreni biznisi su male porodične firme, a početna sredstva su uglavnom iz kreditnog zaduživanja)

banke, Program IMPAKTinkubator poslovnih ideja, te programe i sredstvazapošljavanja i samozapošljavanja mladih na nivou TK, ali i Federalnog ministarstva razvoja, preuzetništva i obrta

- Mladi su zainteresirani za JP i programe koji bi proširili mogućnosti zazapošljavanje i samozapošljavanje koje Općinska služba za poduzetništvo i financije i Služba za zapošljavanje dijele preko svojih sredstava informiranja
- Mladi sa završenim zanatom lako pronalaze zaposlenje
- Jačanje javno-privatnog partnerstva u cilju povećanja zapošljivosti mladih

SOCIJALNA BRIGA MLADIH

- Uspješno osnivanje Centra za djecu i mlade spoteškoćama u razvoju

ZDRAVLJE MLADIH

- Djelovanje Dnevnog centra za djecu i mlade s poteškoćama u razvoju

SIGURNOST MLADIH

- Postojeći programi edukacije mladih o sigurnosti (npr. „Cyber Guard“, „Sigurni koraci“)
- Saradnja policije sa školama i ugostiteljima
- Aktivna platforma za prijavu nasilja i cyber prijetnji <https://www.sigurnodijete.ba/> (upravlja MFS Emmaus)
- Iskustvo i stručnost tima u radu s mladima na pitanjima sigurnosti

KULTURA I SPORT, VOLONTERIZAM, AKTIVIZAM, ORGANIZIRANJE MLADIH, UČEŠĆE U ODLUČIVANJU, MOBILNOST I INFORMIRANJE MLADIH

- Razvoj sportskih kolektiva koji ostvaruju uspjeh
- Imenovan službenik za mlade u Općini
- Općina učestvuje u programu Omladinske banke zerealizaciju omladinskih projekata, pokretanje i podršku mikrobiznisa
- Općina je stavila na raspolaganje prostorije u vlasništvu Općine na korištenje mladima
- Opremljen Omladinski centar „Leptir“ (prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, pristup edukativnim programima i promociju kulturnog identiteta mladih)
- Aktivni programi volontiranja u lokalnom NVO-u (MFS Emmaus) koji omogućavaju mladima stjecanje iskustva i društveno korisnog rada
- Domišljatost općinskih vlasti da podrže mobilnost mladih (korištenjem budžetskih rezervi)
- Prema podacima iz Analize istraživanja, 50% mladih smatra rad u nevladinim organizacijama kao učinkovit način kreiranja promjena u društvu
- Elektronski mediji (portali) su mladima glavni izvor informacija
- Izuzetan nivo digitalne pismenosti među mladima i korištenje informacionih tehnologija

- Mladimanedostaje finansijske, savjetodavne i mentorske podrške kod osnivanja i vođenja biznisa te povezivanja s kupcima kao i edukacije o poslovanju da se biznisi održe, a budžetski resursi za podršku mladim preduzetnicima i samozapošljavanju su ograničeni
- Visok postotak žena među nezaposlenim mladima
- Manjak prilika za stjecanje prvog radnog iskustva i niska zainteresiranost poslodavaca za zapošljavanje mladih bez iskustva
- Nedovoljna informiranost mladih o dostupnim programima podrške
- Mladi nisu upoznati s postojećim vladinim programima zapošljavanja
- Visokoobrazovani mladi nemaju mnogo prilika za zaposlenje u struci u općini Doboj Istok
- Prema mišljenju mladih, prisutna je korupcija kod zapošljavanja – „kupovina radnog mjesta“
- Pritisak od poslodavaca na vraćanje dijela isplaćene plaće (vezano uz definiranje minimalne plaće u FBiH)

SOCIJALNA BRIGA MLADIH

- Općina nema program podrške stambenog zbrinjavanja mladih
- JU Centar za socijalni rad nije proaktivan u pogledu saradnje s drugim institucijama i ustanovama od interesa za mlade u zajednici nema inicijative za informiranje mladih iz oblasti socijalne brige niti uspostavljenog komunikacijskog mosta između mladih i pružalaca socijalne brige, a manjak komunikacije se ne percipira kao slabost
- Nema centara/klubova za produženi boravak nakon nastave za djecu iz osnovnih ilisrednjih škola u kojima bi adekvatno i korisno provodili vrijeme i u kojima bi im se pružila psihosocijalna podrška, pomoć u izgradnji vještina i zdravih navika te pomoć u borbi s izazovima savremenog društva
- Nedostaju psihološka i porodična savjetovališta i savjetovališta za mlade
- Neinformiranost mladih o mogućnostima i ostvarivanjima prava iz socijalne brige (npr. postoje socijalni stanovi, ali mladi nisu upoznati s detaljima kako ostvariti prava)
- Nejasan način odabira korisnika socijalne podrške
- Loša saobraćajna infrastruktura otežava osobama s invaliditetom da se kreću (nema trotoara, parking mjesta), što predstavlja otežavajuću okolnost za ostvarivanje različitih prava

ZDRAVLJE MLADIH

- Slabo razumijevanje značaja sistematskih i preventivnih pregleda u očuvanju zdravlja mladih i nizak nivo zdravih životnih navika (sport/rekreacija)
- Nedostatak edukativnih programa za očuvanje zdravlja i za prevenciju ovisnosti (zloupotrebe psihoaktivnih supstanci)
- Laka dostupnost i zloupotreba psihoaktivnih supstanci je u porastu (jedan od vodećih problema u zajednici – zdravstveni, socijalni, sigurnosni)
- Povećan je broj mladih s problemima mentalnog zdravlja, a nemaju adekvatnu podršku jer ne postoji savjetovališta za mentalno zdravlje mladih
- Centar za mentalno zdravlje Doboj Istok ne odgovara na potrebe mladih (nema socijalnog radnika, nema savjetodavnog rada s klijentima – psiholog u CMZ trenutno radi samo procjenu)
- Neinformiranost mladih o postojećim uslugama u oblasti zdravstvene brige
- Reproductivno zdravlje žena i dalje je tabu tema i mlade žene uglavnom ne obavljaju redovne godišnje preventivne preglede (ultrazvučni pregled, PAPA test, pregled dojki)

<p>- Plan rada Općine Doboj Istok 2025–2027. navodi postojanje Doma kulture u Klokotnici, gdje je planirana izgradnja multimedijalne sale kao i izgradnja općinske biblioteke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Loša informiranost mladih o raspoloživim zdravstvenim uslugama na području općine koje mogu koristiti. - Nepristupačnost medicinskih radnika u smislu mogućnosti razgovora ili dobivanja pojašnjenja u vezi neke usluge ili procedure <p>SIGURNOST MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna promocija sigurnosnih programa među mladima i ograničeni resursi za proširenje projekata na ruralna područja - Nepotpuna koordinacija između različitih institucija uključenih u sigurnosne programe - Sigurnosne inicijative se provode bez procjene dugoročnog utjecaja i bez mehanizama za praćenje njihove uspješnosti - Laka dostupnost i raširenost upotrebe psihoaktivnih supstanci - Nesigurnost pješaka u saobraćaju – nema trotoara, loša rasvjeta. - Osjećaj nesigurnosti kod mladih žena zbog pritiska rodno uvjetovanog verbalnog nasilja (seksualizirane poruke i dobacivanje) i straha od napada - Među mladima je prisutno međuvršnjačko nasilje, nasilje na internetu <p>KULTURA I SPORT, VOLONTERIZAM, AKTIVIZAM, ORGANIZIRANJE MLADIH, UČEŠĆE U ODLUČIVANJU, MOBILNOST I INFORMIRANJE MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak ustanove za kulturu, manjak kulturno-umjetničkih dešavanja - Loša medijska pokrivenost i izvještavanje o dešavanjima i prilikama iz kulture i umjetnosti - Nedostatak prilika za posjetu dešavanjima iz oblasti kulture i umjetnosti (skoro 84% ispitanih) - Potreban veći angažman lokalnih vlasti kako bi se i stvorila dinamičnija i poticajnija kulturna i sportska scena i poboljšalo zadovoljstvo mladih - Prostorije koje je Općina stavila na raspolaganje i korištenje mladima se slabo ili nikako ne koriste (jedan od razloga je nezainteresiranost, ali i neinformiranost o dostupnosti prostorija) - Nedostatak finansiranja omladinskih organizacijakroz finansiranje projekata - Slabo razvijena struktura volonterizma - Nezainteresiranost mladih – skoro 80% mladih nije član nikakve organizacije civilnog društva i ne učestvuje u aktivnostima organizacija - Nedostatak prilika za učenje i razvoj (radionice, edukacije, seminari), a tek 14,4% ispitanih kroz mobilnost stječe iskustva i vještine (ljetne škole, kampovi, seminari, razmjene) - Općina nema fond za mobilnost mladih - Potrebno je kreiranje i promoviranje programa koji bi kroz mobilnost potakli razvoj vještina i iskustava kod mladih - Nerazumijevanje između institucije i mladih/rigidnost institucije za nove projekte i poglede na mlade - Slaba informiranost mladih o dešavanjima i prilikama u općini (Općina ne koristi društvene mreže za informiranje mladih, javne ustanove u općini Doboj Istok ne komuniciraju prema mladima) - Mladi smatraju da imaju vrlo malo ili nikakvog utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou - 70,9% mladih slobodno vrijeme više od 5 sati dnevno provodi online
<p>PRILIKE – eksterni faktori / povoljan trend/situacija u okolini koja otvara prostor za nove prilike OBRAZOVANJE I NAUKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje nevladine organizacije koja organizira projekte neformalnog obrazovanja 	<p>PRUETNJE – eksterni faktori / nepovoljan trend/situacija u okolini koja umanjuje prostor za napredak OBRAZOVANJE I NAUKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje određenih zanimanja u MSŠ u općini Doboj Istok (medicinski tehničar, električar, frizer) - Nepovoljne ekonomske prilike - Odlazak mladih iz općine Doboj Istok

- Program stipendiranja deficitarnih zanimanja na nivou Tuzlanskog kantona na koji mogu aplicirati i mladi iz općine Doboj Istok
- Zainteresiranost Općine i pojedinih biznisa za pokretanje programa izgradnje karijera mladih (spajanja studenata i firmi u cilju stipendiranja/školovanja i karijere/zaposlenja)
- Razvoj programa dualnog obrazovanja u saradnji s lokalnim firmama
- Digitalizacija obrazovnog sistema i uvođenje besplatnih online edukacija

RAD, ZAPOŠLJAVANJE, SAMOZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH

- Za opravdan i deficitaran program Općina može iz budžetske rezerve finansirati zapošljavanje mladih osoba
- Doboj Istok je preduzetnička sredina (neki biznisi se prenose s koljena na koljeno)
- Velika šansa za zapošljavanje u građevinarstvu, građevinskim uslugama, tekstilnoj industriji, saobraćaju, drvnoj i metalnoj industriji
- Postojeći fondovi za podršku startup projektima mladih
- Prihvatni centar Duje i MFS-EMMAUS – mogućnost stažiranja, stjecanja iskustva i zaposlenja
- Unapređenje sistema grantova i subvencija za mlade preduzetnike

SOCIJALNA BRIGA I ZDRAVLJE MLADIH

- Nevladine organizacije, domaći i strani donatori dodjeljuju sredstva za rad Centra za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju
- Planirano savjetovalište za brak i porodicupri JU CSR Doboj Istok

SIGURNOST MLADIH

- Dostupnost budžetskih sredstava i međunarodnih donacija za projekte iz oblasti sigurnosti
- Mogućnost proširenja utjecaja obrazovno-preventivnih projekata za mlade kroz digitalne platforme i aplikacije
- Potencijal za uključivanje privatnog sektora u finansiranje programa iz oblasti sigurnosti mladih
- Saradnja s međunarodnim organizacijama za dodatnu podršku i ekspertizu
- Razvoj preventivnih programa kroz formalno obrazovanje

KULTURA I SPORT, VOLONTERIZAM, AKTIVIZAM, ORGANIZIRANJE MLADIH, UČEŠĆE U ODLUČIVANJU, MOBILNOST I INFORMIRANJE MLADIH

- Sportski kolektivi koji ostvaruju zavidne rezultate na takmičenjima
- Saradnja s drugim institucijama kulture
- Pokretanje nagrade za volontiranje moglo bi potaći mlade na veći angažman

RAD, ZAPOŠLJAVANJE, SAMOZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH

- Prisutan je rizik odkreditnih zaduženja kod otvaranja porodičnih firmi, obrta, startupa
- Rastuća ekonomska nesigurnost koja otežava zapošljavanje i preduzetništvo mladih
- Mladi iz općine Doboj Istok u velikom broju odlaze ili razmatraju odlazak zbog kombinacije ekonomskih, socijalnih i karijernih razloga: ekonomske prilike imaju značajan utjecaj na odluku mladih da napuste Doboj Istok. Nedostatak stabilnih radnih mjesta i profesionalnih perspektiva u zemlji motivira mlade da potraže bolje prilike izvan granica BiH.

SOCIJALNA BRIGA I ZDRAVLJE MLADIH

- Nedostatak prostora, novčanih sredstava i stručnog kadra za rad s djecom i mladima
- Niske plaće na području općine otežavaju kreditnu podobnost mladih i njihovih roditelja
- Visoka stopa ovisnosti o psihoaktivnim supstancama
- Povećan pritisak na zdravstveni sistem zbog potrošnje sredstava za liječenje
- Nedostatak sredstava za profesionalno usavršavanje i edukaciju doktoraspecijalista (oftalmolog, ortoped)

SIGURNOST MLADIH

- Duboka integracija mladih u digitalno okruženje i njihova stalna prisutnost na internetu
- Zloupotreba interneta i porast cyber kriminala
- Nedostatak kontinuirane finansijske podrške za dugoročne projekte
- Brze tehnološke promjene otežavaju prilagođavanje edukativnih programa
- Rasprostranjenost i pristupačnost psihoaktivnih supstanci u lokalnoj zajednici, prijetnja rasta mladih u ovisnosti ili u sukobu sa zakonom
- Nesigurno kretanje zbog manjka rasvjete u rubnim, manjim dijelovima općine

KULTURA I SPORT, VOLONTERIZAM, AKTIVIZAM, ORGANIZIRANJE MLADIH, UČEŠĆE U ODLUČIVANJU, MOBILNOST I INFORMIRANJE MLADIH

- Nepostojanje ustanove za kulturu
- Mali broj omladinskih organizacija, nedostatak vijeća mladih i udruženja koja rade s mladima
- Slabo finansiranje programa i projekata za mlade
- Nedovoljna politička volja za dugoročne strateške promjene u politici prema mladima
- Nedostatak finansija / mala sredstva u budžetu za podršku kulturi, aktivizmu, mobilnosti mladih
- Nedostatak zainteresiranosti / slaba uključenost i interes mladih za veći društveni angažman – skoro 80% mladih nije član nikakve organizacije civilnog društva i ne učestvuje u aktivnostima organizacija
- Duboka integracija mladih u digitalno okruženje i njihova stalna prisutnost na internetu
- Problem prijevoza i samostalnog kretanja mladih na području općine

- Pokretanje dijaloga između mladih i donosilaca odluka, pokretanje volontiranja u školama s nagradom za najboljeg volontera godine - MFS Emmaus kroz svoje projekte pruža velike mogućnosti za mobilnost mladih - Novim konkursom za članove Komisije za mlade, društvene djelatnosti i informiranje predstavnici mladih bi mogli postati članovi Komisije - Mogućnost apliciranja na međunarodne i državne fondove za razvoj omladinskih programa - Korištenjem društvenih mreža institucije, javne ustanove i organizacije mogu unaprijediti informiranje mladih o prilikama u zajednici	

Izvor: Razvojni tim i radne grupe za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok

2.1. Situaciona analiza

Općina Doboj Istok smještena je u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine, u Tuzlanskom kantonu, na površini od 41 km². Iako teritorijalno mala, ova općina spada među najgušće naseljene u kantonu, s prosjekom od 276 stanovnika po kvadratnom kilometru. Prema posljednjem popisu stanovništva, ovdje živi oko 10.248 građana, raspoređenih u pet mjesnih zajednica: Klokočnica, Brijesnica Velika, Brijesnica Mala, Stanić Rijeka i Lukavica Rijeka. Iako su naselja imala dominantno ruralni karakter, u posljednjim decenijama Doboj Istok se razvija kao lokalni centar sa sve izraženijim urbanim obilježjima, naročito u naseljima Klokočnica i Brijesnica Velika, gdje se nalaze ključne javne ustanove i institucije.

Zahvaljujući geografskom položaju, područje odlikuje plodno zemljište pogodno razvoju poljoprivrede – ratarstva, stočarstva i povrtlarstva. Već se koristi gotovo sva obradiva površina, a lokalne vlasti potiču ovu oblast kroz subvencije i razvojne mjere. Općina ima povoljan saobraćajni položaj, što doprinosi privrednom razvoju i povezivanju lokalnih zajednica. Ekonomsku sliku općine čine prvenstveno mala i srednja preduzeća i samostalne radnje koje djeluju u oblastima trgovine, usluga, građevinarstva, saobraćaja i prerađivačke industrije. Premda je struktura pretežno mikroekonomskog karaktera, u općini postoji i nekoliko srednjih preduzeća sa značajnim brojem zaposlenih. Prema dostupnim podacima, oko 800 ljudi je zaposleno u formalnom sektoru kroz pravna i fizička lica.

Demografski trendovi, međutim, pokazuju izazove. Prisutan je pad broja stanovnika uslijed negativnog prirodnog priraštaja i odlaska mladih u inostranstvo. Iako je starosna struktura još uvijek relativno povoljna, bilježi se smanjenje broja djece i radno aktivnog stanovništva, uz porast udjela starijih osoba. Ovi trendovi upozoravaju na potrebu jačanja lokalne politike prema mladima, poboljšanja uvjeta za zapošljavanje i ostanak mladih u zajednici.

Na području općine djeluju udruženja građana, kulturno-umjetnička društva i sportski kolektivi koji doprinose očuvanju lokalne tradicije i društvene kohezije. Lokalna vlast ulaže u infrastrukturu, razvoj mjesnih zajednica i digitalizaciju uprave, a razvijen je i informacioni sistem koji olakšava komunikaciju između građana i administracije. Uprkos izazovima koji se ogledaju u ekonomskoj strukturi i demografskim promjenama, općina Doboj Istok ima stabilnu osnovu za daljnji razvoj. Ulaganjem u ljude, znanje, resurse i infrastrukturu, ova općina nastoji izgraditi održivu, uključivu i prosperitetnu lokalnu zajednicu po mjeri svih njenih stanovnika.⁹

U Tabeli 1. prikazana je detaljnija struktura populacije mladih u općini Doboj Istok. U okviru istraživanja položaja i potreba mladih koje se odvijalo na terenu metodom slučajnog uzorka anketirano je 340 osoba u dobi između 15 i 30 godina, a koje žive na području koje pripada općini Doboj Istok.

U općini Doboj Istok je prema popisu iz 2013. živjelo 10.248 stanovnika, od toga je mladih od 15 do 29 godina bilo 2197, što čini 21,44% od ukupne populacije. Udio mladih u općoj populaciji na nivou FBiH je oko 21,5%.¹⁰

Prema istraživanju o položaju i potrebama mladih u općini Doboj Istok, 18,5% mladih je u braku, dok je 79,1% neudato, odnosno neoženjeno te ne živi s partnerom/icom. Kada je u pitanju zaposlenost, primjetan je pad broja nezaposlenih osoba u općini Doboj Istok od 12,9% u periodu od 2021. godine do 2024. godine, što ovu općinu čini osmom po redu u Tuzlanskom kantonu u pogledu smanjenja nezaposlenosti, među ukupno 13 općina. Od decembra 2021. do decembra 2024. godine ukupan broj mladih nezaposlenih u Tuzlanskom kantonu smanjio se za 3.766 osoba, što predstavlja pad od 22,2%.

Kada je u pitanju radni status, zaposleno je više od trećine mladih: 39,7% mladih bilo je zaposleno na puno radno vrijeme u trenutku anketiranja, 0,3% ih je bilo zaposleno na pola radnog vremena, dok je 3,2% bilo povremeno zaposleno, uključujući freelancere. Kada se uključe pripravnici, volonteri, stažisti i samozaposleni mladi, može se zaključiti da je 51,7% mladih bilo angažirano na neki način u trenutku anketiranja. Međutim, ovaj postotak ne znači da su sve te mlade osobe zaposlene u skladu sa zvaničnom definicijom zaposlenosti prema nadležnim institucijama. S druge strane, 47,4% mladih je reklo da je bilo nezaposleno u trenutku anketiranja. Žene čine najveći broj ispitanih mladih koji su nezaposleni sa 29,1%, dok 18,2% ispitanih muškaraca ne radi.¹¹

Tabela 1. Demografske karakteristike populacije mladih u općini Doboj Istok

	Odgovori	Cijeli uzorak	Muško	Žensko
--	----------	---------------	-------	--------

⁹ Općina Doboj Istok, <https://opcinadobojistok.ba/opcina/o-opcini/>. Pristupljeno 27. juna 2025.

¹⁰ Agencija za statistiku BiH [online]. Popis 2013. Dostupno na: <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=0> [pristupljeno: 27.6. 2025].

¹¹ Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

Bračni status	Neudata/ neoženjen, ne živi s partnerom	79,12%	52,79%	47,21%
	Udata/oženjen	18,53%	44,44%	55,56%
	Ne želi odgovoriti	2,35%	37,50%	62,50%
Radni status	Nezaposlen	47,35%	38,51%	61,49%
	Povremeno zaposlen – freelancer	3,24%	72,73%	27,27%
	Pripravnik/stažist/specijalizant	2,06%	42,86%	57,14%
	Samozaposlen	3,53%	58,33%	41,67%
	Volonter	2,94%	10,00%	90,00%
	Zaposlen na puno radno vrijeme	39,71%	66,67%	33,33%
	Zaposlen na pola radnog vremena	0,29%	100,00%	0,00%
	Ne želi odgovoriti	0,88%	33,33%	66,67%
Broj članova u domaćinstvu	1-2	4,12%	64,29%	35,71%
	3	19,71%	58,21%	41,79%
	4	38,53%	45,80%	54,20%
	5	20,29%	60,87%	39,13%
	6+	17,06%	39,66%	60,34%

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

✓ Minimum mjeru radu s mladima

U procesu ispunjavanja minimuma mjera na planu rada s mladima Općina Doboj Istok postiže rezultate koje navodimo u nastavku.

1. Općina Doboj Istok je stavila na raspolaganje prostorije u vlasništvu Općine na korištenje mladima, međutim ove prostorije mladi ne koriste obzirom na to da vremenski okvir kada se prostor može koristiti nije usklađen s potrebama mladih. Na području općine djeluje Omladinski centar Udruženja Leptir, koji posjeduje svoje prostorije.
2. Općina Doboj Istok nema posebnu budžetsku stavku za mlade, ali izdvajaju se sredstva za isplate stipendija, nagrade učenicima i nadarenim sportistima, sufinansiranje vantjelesne oplodnje, projekte Omladinske banke kroz Fondaciju Mozaik i druga udruženja među kojima i omladinska.
3. Služba za društvene djelatnosti, branilačko-invalidsku zaštitu i opću upravu Općine Doboj Istok u svojoj nadležnosti između ostalog ima pitanja mladih.
4. Općina Doboj Istok u okviru partnerstva s Fondacijom Mozaik – *Projekt Omladinska banka* izdvaja sredstva kojima osigurava godišnje grantove za projekte za mlade.
5. U nadležnoj službi za pitanja mladih određen je službenik koji se bavi pitanjima mladih. Službenik nije pohađao osnovnu obuku i certificiranje službenika/ca za mlade.
6. Rješenjem broj 02-05-244/17 od 30.1.2017. Općina Doboj Istok imenovala je članove Komisije za mlade. U općini Doboj Istok nije formirano vijeće mladih te nema predstavnika mladih uključenog u rad Komisije za mlade.
7. Za potrebe izrade Strategije prema mladima općine Doboj Istok imenovani su Razvojni tim i radne grupe za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok. U radne grupe imenovana je predstavica omladinske organizacije „Leptir“ kao i nekoliko eksperata iz javnih ustanova koji spadaju u populaciju mladih.
8. Općina Doboj Istok je u partnerstvu s Institutom uradila istraživanje o položaju i potrebama mladih. Analiza ovog istraživanja predstavljala je osnovu za izradu Strategije prema mladima.
9. Općina Doboj Istok nema uspostavljeno vijeće mladih.

Zakon o mladima FBiH u članu 14. propisuje minimum mjera na planu rada s mladima, a koji uključuju:

- „1. osiguranje prikladnog prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja;
2. osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine, grada ili kantona;
3. određivanje nadležne općinske, odnosno gradske službe za pitanja mladih;
4. osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade dodjeljujući ih putem javnog poziva s kriterijima, u skladu s evropskim principima u radu javnih uprava;
5. profesionalni razvoj i usavršavanje službenika/ce za mlade te jačanje kapaciteta svih onih koji se bave radom sa mladima i omladinskim aktivnostima;
6. osnivanje komisije za mlade pri gradskom/općinskom vijeću kao stalnog radnog tijela, odnosno pri skupštini kantona, koja će se u okviru svoje nadležnosti baviti pitanjima mladih, a u čijem radu će učestvovati predstavnici općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih;
7. uspostavljanje stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja lokalnih i kantonalnih strategija prema mladima, u čijem će radu učestvovati predstavnici vijeća mladih ili omladinskih udruženja;
8. istraživanje ili podršku istraživanju u cilju donošenja strategije prema mladima;
9. pružanje podrške radu općinskog, odnosno kantonalnog vijeća mladih.“

2.1.1. Obrazovanje mladih

Kvalitet formalnog i neformalnog obrazovanja odražava spremnost društva da ulaže u mlade i njihovu budućnost. Upravo kroz obrazovni proces mladi stječu znanja i vještine koji čine osnovu za njihov profesionalni, ali i lični razvoj. U Federaciji BiH obrazovanje je podijeljeno na različite nivoe vlasti, što stvara brojne izazove u osiguravanju usklađenosti između kantona. Nastavni planovi i programi, uvjeti školovanja i opći kvalitet obrazovanja značajno variraju od kantona do kantona. Poseban izazov predstavlja neprilagođenost nastavnih sadržaja savremenim društvenim potrebama, inkluziji i tržištu rada. Kompetencije koje učenici stječu tokom formalnog obrazovanja često nisu dovoljno relevantne za pronalazak posla, zbog čega mladi sve češće nadopunjuju znanja kroz neformalno obrazovanje. Neformalno obrazovanje mladima pruža širok spektar transferabilnih vještina, ali ono još uvijek nije adekvatno prepoznato niti vrednovano. Njegova valorizacija zahtijeva posebnu pažnju, jer se upravo kroz kombinaciju formalnog i neformalnog obrazovanja mogu stvoriti najefikasniji modeli osposobljavanja mladih. Kako bi obrazovni sistem bio u službi mladih i društva, nužno je prilagoditi nastavne planove i programe potrebama tržišta rada i savremenih društvenih izazova, omogućiti komplementarnost formalnog i neformalnog obrazovanja i razviti koordiniran i sveobuhvatan pristup obrazovanju na nivou cijele Federacije. Na taj način smanjio bi se jaz u kvalitetu obrazovanja između različitih regija, ojačale bi se veze između obrazovanja i tržišta rada te bi se mladima pružila prilika za kvalitetan razvoj i konkurentno pozicioniranje u savremenom društvu.

Pravni i institucionalni okvir

Prema ustavnom uređenju Bosne i Hercegovine, oblast obrazovanja je u nadležnosti entiteta, kantona u Federaciji BiH i Brčko distrikta, zbog čega svaka administrativna jedinica ima vlastite zakone, obrazovne politike i budžete. Na državnom nivou obrazovanje je uređeno okvirnim zakonima: Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju, Okvirnim zakonom o srednjem stručnom obrazovanju i obuci te Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

U Federaciji BiH kantoni imaju ključne nadležnosti u oblasti obrazovanja, uključujući donošenje zakona, kreiranje obrazovne politike i finansiranje obrazovnih institucija. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ima prvenstveno koordinacijsku i savjetodavnu ulogu. Obrazovni sistem finansira se iz entitetskih, kantonalnih i lokalnih budžeta, što često dovodi do razlika u dostupnim sredstvima.

U Tuzlanskom kantonu oblast obrazovanja uređena je nizom zakona koji reguliraju predškolsko, osnovno, srednje, visoko i obrazovanje odraslih, kao i naučnoistraživački rad. Nadležno tijelo je Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, dok Skupština kantona kroz Komisiju za obrazovanje i nauku razmatra pitanja razvoja obrazovne infrastrukture, finansiranja i obrazovne politike.

U primjeni su sljedeći zakonski akti koji reguliraju ovu oblast:

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju – prečišćeni tekst („Službene novine TK“, broj: 10/20 i 5/22);
- Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju – prečišćeni tekst („Službene novine TK“, broj: 10/20, 8/21, 11/21, 22/21, 5/22, 10/22 i 11/22);
- Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju – prečišćeni tekst („Službene novine TK“, broj: 10/20, 11/20, 8/21, 11/21, 22/21, 5/22, 10/22 i 11/22);
- Zakon o visokom obrazovanju – prečišćeni tekst („Službene novine TK“, broj: 21/21, 5/22, 11/22 i 16/22);
- Zakon o obrazovanju odraslih („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 9/15 i 5/22);
- Zakon o Univerzitetu u Tuzli („Službene novine TK“, broj: 9/08, 8/10 i 7/11);
- Zakon o naučnoistraživačkom radu („Službene novine TK“, broj: 14/17, 8/21 i 16/22).

Formalno obrazovanje u Tuzlanskom kantonu provodi se kroz mrežu javnih i privatnih obrazovnih ustanova: predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola te visokoškolskih institucija. Na području općine Doboj Istok nema visokoškolskih ustanova, pa studenti obrazovanje najčešće nastavljaju u Tuzli, Sarajevu, Banjoj Luci ili Brčkom.

Općina Doboj Istok ima nadležnosti koje se odnose na osiguravanje prostornih, tehničkih i materijalnih uvjeta za rad škola, održavanje školskih objekata, finansiranje komunalnih usluga i organizaciju prijevoza učenika. Također, kroz saradnju s obrazovnim institucijama, civilnim sektorom i privredom može podržati razvoj dodatnih obrazovnih programa i aktivnosti koje doprinose kvalitetnijem obrazovanju i boljoj pripremi mladih za tržište rada.

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Prema podacima FZS-a, broj škola na području Tuzlanskog kantona u školskoj 2023/24. konstantan je posljednje četiri školske godine (212), osim u školskoj 2021/22. godini, kada je broj osnovnih škola iznosio 211. Na području općine Doboj Istok, po podacima Federalnog zavoda, djeluje ukupno pet osnovnoškolskih ustanova, dok su na fokusnoj grupi mladi izjavili da postoji šest osnovnih škola (ovaj broj podrazumijeva ukupan broj centralnih i područnih škola).¹² Također je na stranici Ministarstva obrazovanja Tuzlanskog kantona naglašeno da u općini Doboj Istok djeluju dvije osnovne škole (broj podrazumijeva samo centralne škole).¹³ U Tuzlanskom kantonu primijećen je blagi pad broja upisanih učenika u osnovne škole tokom posljednje četiri školske godine. U školskoj 2020/21. godini broj upisanih učenika iznosio je 35.839, dok je u školskoj 2023/24. godini broj upisanih učenika smanjen na 34.675, što predstavlja pad od 3,2%.¹⁴

Općina Doboj Istok prati trend Tuzlanskog kantona i bilježi pad broja upisanih učenika u osnovne škole. Zabilježen je pad od 1,4% školske 2023/24. u odnosu na 2020/21. godinu.¹⁵

Broj upisanih dječaka i djevojčica je sličan i varira s minimalnim razlikama. Zabilježen pad broja upisanih učenika u osnovne škole prati širu tendenciju u regiji, a može ukazivati na smanjenje nataliteta ili na migraciju stanovništva iz općine Doboj Istok i okolnih područja.

Tabela 2. Osnovno obrazovanje

Školska godina		Broj škola	Ukupan broj upisanih učenika	Djevojke/djevojčice
2020/2021.	Doboj Istok	5	874	438
	Tuzlanski kanton	212	35.839	17.365
2021/2022.	Doboj Istok	5	888	444
	Tuzlanski kanton	211	35.907	17.459
2022/2023.	Doboj Istok	5	887	439
	Tuzlanski kanton	212	35.212	17.206
2023/2024.	Doboj Istok	5	862	425
	Tuzlanski kanton	212	34.675	16.948

Izvor: Federalni zavod za statistiku¹⁶

Posmatrajući srednje obrazovanje u Tuzlanskom kantonu, možemo primijetiti smanjenje broja srednjih škola, s 34 u 2020. godini na 33 u 2024. godini, a također i broj upisanih srednjoškolaca kontinuirano opada iz godine u godinu.

U tabeli 3 predstavljen je broj upisanih učenika od školske 2020/2021. do školske 2023/2024. u općini Doboj Istok i Tuzlanskom kantonu.

Tabela 3. Srednje obrazovanje

Školska godina		Broj škola	Ukupan broj upisanih učenika	Djevojke/djevojčice
2020/2021.	Doboj Istok	1	333	139

¹² Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Tuzlanski kanton u brojkama: Sarajevo, 2024. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2024/06/tuzlanski-kanton.pdf> [pristupljeno: 30.6. 2025].

¹³ Spisak osnovnih škola u Tuzlanskom kantonu [online]. Dostupno na: <https://montk.gov.ba/obrazovanje-i-nauka/osnovno-obrazovanje/osnovne-skole/> [pristupljeno: 30.6. 2025].

¹⁴ Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

¹⁵ Isto.

¹⁶ Federalni zavod za statistiku BiH [online]. Tuzlanski kanton u brojkama: Sarajevo, 2024. Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2024/06/tuzlanski-kanton.pdf> [pristupljeno: 30.6. 2025].

	Tuzlanski kanton	34	14.923	7.427
2021./2022.	Doboj Istok	1	299	134
	Tuzlanski kanton	33	14.384	7.187
2022./2023.	Doboj Istok	1	288	125
	Tuzlanski kanton	34	14.128	7.080
2023./2024.	Doboj Istok	1	266	129
	Tuzlanski kanton	33	14.117	7.120

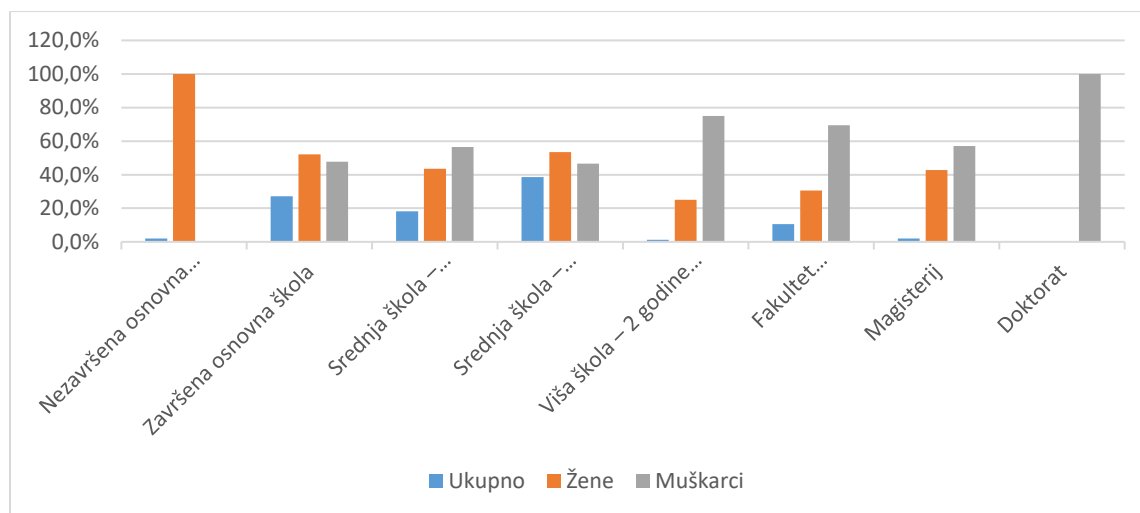
Izvor: Federalni zavod za statistiku¹⁷

Općina Doboj Istok bilježi negativan trend u upisu učenika u srednje škole. Od školske 2020/21. godine do školske 2023/24. godine broj učenika smanjio se za 67, što predstavlja pad od 20,1%. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2024. godinu, na području općine Doboj Istok nalazi se samo jedna srednja škola – Mješovita srednja škola Doboj Istok. Ova škola nudi sljedeće smjerove i zanimanja: gimnazija, tehničar elektroenergetike, poljoprivredno-prehrambeni tehničar, ekonomski tehničar, krojač, vozač motornog vozila i automehaničar.¹⁸ Istražujući situaciju i potrebe mladih u općini Doboj Istok, naišli smo na brojne važne teme i iskustva koja mladi dijele o svojim obrazovnim opcijama i izazovima. Kroz fokusnu grupu dobili smo dublji uvid u dinamiku srednjoškolskog obrazovanja u ovoj općini. Mladi navode da ih ono što uče u srednjim školama ne sprema za tržište rada, ali i da su više naučili kroz neformalno obrazovanje. Također, neopremljenost učionica i zastarjela infrastruktura uveliko utječu na kvalitet obrazovanja mladih u općini Doboj Istok. Trećina mladih je istakla da nisu pohađali nikakav vid praktične nastave, a četvrtina ističe da je to najveći problem koji treba rješavati. Nakon manjka praktične nastave, preopširne nastavne planove i programe navode kao sljedeći bitan problem na čijem rješavanju je neophodno raditi.

Prema dostupnim podacima, općina Doboj Istok ne posjeduje visokoškolske ustanove, bilo privatne ili državne. Studenti iz ove općine obrazovanje nastavljaju na univerzitetima i fakultetima u Tuzli, Sarajevu, Banjoj Luci ili Brčkom.

Rezultati analize pokazuju da najveći postotak mladih u općini Doboj Istok ima završenu srednju četverogodišnju školu, i to njih 56,8%.

Grafikon 1. Posljednji završeni stepen obrazovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Međutim, važno je napomenuti da ova kategorija uključuje i mlade koji su još uvijek u procesu srednjoškolskog obrazovanja, a ne isključivo one koji su završili samo osnovnu školu. Pitanje na koje su mladi odgovarali odnosilo se na najviši nivo

¹⁷ Federalni zavod za statistiku [online]. Kantoni u brojkama: Tuzlanski kanton (2020–2024). Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/2021/06/30/kantoni-u-brojkama/> [pristupljeno: 30.6. 2025].

¹⁸ Mješovita srednja škola Doboj Istok [online]. Dostupno na: <https://mssdobojistok.skolatk.edu.ba/> [pristupljeno: 30.6. 2025].

obrazovanja koji su pohađali i završili, pa su mladi koji još uvijek pohađaju srednje škole naveli da su završili osnovno obrazovanje.

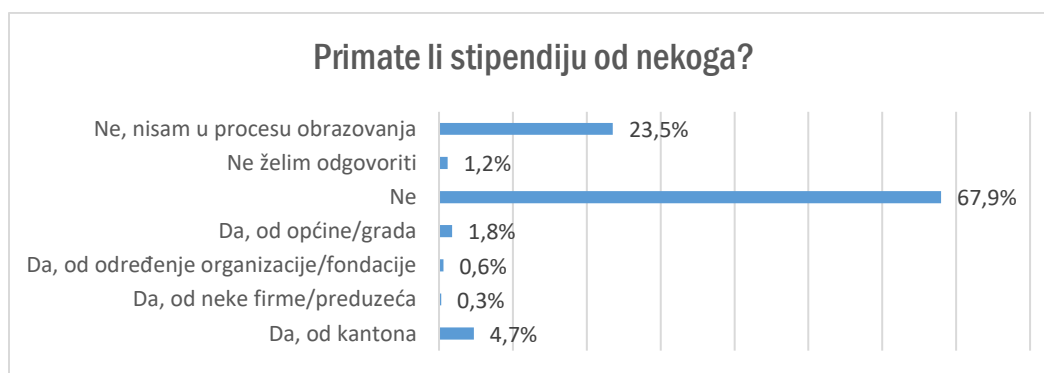
✓ Pregled finansijskih izdvajanja i aktivnosti Općine u oblasti obrazovanja

Općina Doboj Istok dodjeljuje stipendije za redovne studente. U periodu 2023–2024–2025. na ime stipendija realizirano je ukupno 93.000,00 KM. U školskoj 2024/25. odvojeno je 48.000,00 KM, što je povećanje za 3.000 KM u odnosu na 2023/24. Učenike osnovnih i srednjih škola stipendira Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona. Ministarstvo nudi stipendije za posebno nadarene redovne učenike srednjih škola na području kantona, stipendije za nadarene redovne studente, stipendije za studente i učenike s invaliditetom, stipendije za učenike koji su upisali deficitarna zanimanja, stipendije za učenike srednjih škola romske nacionalnosti i drugih nacionalnih manjina. Također, Ministarstvo za boračka pitanja Tuzlanskog kantona ima program stipendija za učenike iz reda boračke populacije kantona.¹⁹

Studentska stipendija Općine Doboj Istok za akademsku 2024/2025. je iznosila 120 KM po studentu, a dodijeljeno je 40 stipendija. Pravo na stipendiju imali su redovni studenti koji su ispunili sljedeće uvjete: da su državljani Bosne i Hercegovine, da imaju prijavljeno mjesto prebivališta na području općine Doboj Istok, da su u tekućoj školskoj godini prvi put upisali određenu godinu studija, da su redovni studenti visokoškolske ustanove dodiplomskog studija – fakulteta koji se vrednuje s najmanje 180, odnosno 240 ECTS bodova, da se školuju na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, da nisu stariji od 28 godina.²⁰

Osim stipendija za studente, Općina izdvaja sredstva za nagrade za uspješne učenike, za šta je 2025. godine u budžetu izdvojeno 2.000 KM.²¹ U školskoj 2023/24. načelnik Općine je iz budžeta izdvojio otprilike oko 7.000,00 KM ili 100 KM po maturantu kao nagradu za završetak školovanja. Prema rezultatima ankete provedene među mladima, 1,8% ispitanika navelo je da prima stipendiju od Općine, dok 4,7% njih prima stipendiju od kantona. Ipak, 67,94% anketiranih mladih izjavilo je da ne prima nikakvu stipendiju.

Grafikon 2. Stipendiranje mladih

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Općina promovira i pomaže rad obrazovnih ustanova te postoji stalna saradnja u svim segmentima, međutim mladi koji se školuju izvan MSS Doboj Istok nemaju podršku u vidu subvencioniranja prijevoznih karata. Također, Općina nema program podrške izvrsnosti u obrazovanju, što bi podržalo odlazak učenika na takmičenja. I pored toga, učenici iz ove općine ostvaruju dobre rezultate na općinskim, kantonalnim i federalnim takmičenjima. Uspješni đaci se trenutno podržavaju za takmičenja iz budžetskih rezervi.²² Kada je u pitanju neformalno obrazovanje, u općini Doboj Istok postoji interes za ovakvim oblikom usavršavanja. Prema podacima iz Analize položaja i potreba mladih, 28,82% njih iskazalo je želju za pohađanjem nekog kursa u budućnosti, najveći je interes za kurseve informacionih tehnologija, stranih jezika i preduzetništva. Na fokusnim grupama mladi su iskazali veliku želju za neformalnim obrazovanjem, ali u općini Doboj Istok nema prilika za njega. Općina nema program finansiranja projekata za mlade iz oblasti obrazovanja, poput dodatnih edukacija na specifične teme, npr. mentalno

¹⁹ Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

²⁰ Konkurs Općine Doboj Istok za dodjelu stipendija redovnim studentima dodiplomskog studija za akademsku 2024/25. godinu. Stipendije.ba, objavljeno 17. marta 2025. Dostupno na: <https://stipendije.ba/konkursi/konkurs-opcine-doboj-istok-za-dodjelu-stipendija-redovnim-studentima-dodiplomskog-studija-za-akademsku-2024-25-godinu/> [pristupljeno 27.6.2025].

²¹ Budžet Općine Doboj Istok za 2025. godinu. Dostupno na: <https://opcina.dobojistok.ba/wp-content/uploads/2024/12/Bud%20C5%BEet-op%20C4%87ine-Doboj-Istok-za-2025.-godinu.pdf> [pristupljeno: 27.6.2025].

²² Općina Doboj Istok, Radna grupa za oblast obrazovanja i nauke u okviru Koordinacionog i radnog tijela za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok za period 2025–2028. godine.

zdravlje, prava mladih, demokratski procesi i mladi i slično. Za edukacije koje bi nevladine organizacije bile voljne realizirati ne postoji adekvatan prostor. Prema podacima Analize, iz općine Doboj Istok 19,7% mladih je pohađalo neki kurs ili oblik neformalne obuke koji nije bio dio redovnog školovanja.²³ Općina Doboj Istok promovira i pomaže rad obrazovnih ustanova. Obrazovne ustanove mlade informiraju dominantno putem društvenih mreža i to najčešće Facebook profila škola, ali i putem drugih medija, dok institucija informira mlade putem web-stranice mladih Općine. Obrazovne ustanove promoviraju druge organizacije u kojim se učenicima nude različiti oblici vannastavnih edukacija. Uglavnom su to projekti MFS Emmausa, ali i drugih organizacija.

Identificirani problemi u oblasti OBRAZOVANJA I NAUKE mladih

Na temelju SWOT analize i podataka iz Analize položaja i potreba mladih, Razvojni tim i radne grupe identificirali su probleme navedene u tabeli koja slijedi.

1.	Nedostatak sistemske podrške izvrsnim i talentiranim učenicima te mladima iz socijalno ugroženih kategorija, uključujući stipendije za srednjoškolce
2.	Nedovoljna informiranost i komplicirane procedure za prijavu na stipendije Općine
3.	Općina ne finansira projekte za edukaciju mladih (radionice, edukacije iz oblasti mentalnog zdravlja, prava mladih, demokratskih procesa itd.), prilike za neformalno obrazovanje su ograničene i nedostaje prostor u kojem bi se održavale edukacije koje bi realizirali NVO ili sami mladi
4.	Mladima nedostaje praktične nastave kako bi stekli iskustva, kao i tehničke opremljenosti kabineta koja utječe na loš kvalitet nastavnog procesa
5.	Nedostatak organiziranog prijevoza za učenike iz ruralnih područja

2.1.2. Rad, zapošljavanje i preduzetništvo

Zapošljavanje mladih jedno je od ključnih pitanja za unapređenje njihovog položaja u društvu, a naročito u manjim lokalnim zajednicama poput općine Doboj Istok. Stabilno zaposlenje predstavlja osnovu za ekonomsku sigurnost i samostalnost mladih, što je od posebnog značaja za one koji zasnivaju porodicu ili planiraju ostati živjeti i doprinosti razvoju svoje zajednice. Međutim, prelaskom na tržište rada mladi se često suočavaju s brojnim izazovima jer su tokom školovanja imali ograničene programe stručne prakse kroz koje nisu izgradili praktična znanja, što ih stavlja u nepovoljan položaj i po pitanju nekog radnog iskustva. Upravo zato lokalna zajednica ima važnu ulogu u kreiranju podržavajućeg okruženja. Općina Doboj Istok može aktivno djelovati kroz povezivanje mladih s lokalnim privrednicima i preduzetnicima, otvaranje prostora za stručno usavršavanje i obuke te kroz poticajne mjere koje promoviraju preduzetništvo. Dodatno, za postizanje održivih rezultata ključno je unaprijediti saradnju sa službama za zapošljavanje i višim nivoima vlasti, posebno s kantonalnim Ministarstvom za rad, zdravstvo i socijalnu politiku. Na taj način moguće je razviti ciljne programe zapošljavanja usklađene s potrebama mladih u ovoj općini, čime se stvaraju realne šanse za njihovu ekonomsku stabilnost, ostanak i aktivan doprinos zajednici.

Pravni i institucionalni okvir

Oblast rada, zapošljavanja i samozapošljavanja u Bosni i Hercegovini uređena je zakonima o radu i zapošljavanju na entitetskom i kantonalnom nivou. U Federaciji BiH ključni propisi su Zakon o radu FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16, 89/18 i 44/22) i Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, broj: 41/01, 22/05 i 9/08), kojima se uređuju radni odnosi, prava i obaveze zaposlenih i poslodavaca, kao i mjere podrške zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih. Pitanje zapošljavanja mladih dodatno je uređeno Zakonom o mladima FBiH, koji predviđa grantove i transfere za programe zapošljavanja i omladinskog preduzetništva.

Na državnom nivou koordinaciju u oblasti rada i zapošljavanja vrše Ministarstvo civilnih poslova BiH i Agencija za rad i zapošljavanje BiH. U Federaciji BiH ključne institucije su Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Federalni zavod za zapošljavanje, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta te druge institucije koje provode politike zapošljavanja.

Na području Tuzlanskog kantona nadležni su Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK, Komisija za rad i socijalnu politiku Skupštine TK i JU Služba za zapošljavanje TK, koja kroz mrežu biroa provodi posredovanje pri zapošljavanju, programe

²³Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok.

obuke, prekvalifikacije i mjere podrške nezaposlenim osobama. Služba ima ispostave u više gradova i općina kantona, uključujući i Doboj Istok.

Djelatnost Službe za zapošljavanje, saglasno Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i drugim propisima, opredijeljena je ciljevima koji se trebaju realizirati u oblasti:

- ostvarivanja prava na rad;
- stvaranja uvjeta za radno angažiranje radno sposobnog stanovništva;
- zadovoljavanja potreba za radom organizacija i poslodavaca, novog zapošljavanja zaposlenika za čijim je radom prestala potreba;
- ostvarivanja prava po osnovu privremene nezaposlenosti i njihove socijalne, materijalne i pravne zaštite;
- utvrđivanja prava osobama za slučaj nezaposlenosti;
- donošenje i provođenje programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije nezaposlenih osoba i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima.

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Broj nezaposlenih osoba u općoj populaciji u Tuzlanskom kantonu²⁴ je na dan 31. 12. 2024. godine iznosio 60.459 i taj broj je manji u odnosu na prosječni broj nezaposlenih za prethodne tri godine (2021, 2022. i 2023. godinu).

Tabela 4. Pregled stanja i fluktuacije nezaposlenih osoba u TK

Lokalna zajednica	Decembar 2021.	Decembar 2022.	Novembar 2023.	Decembar 2024.
Banovići	3.981	3.776	3.529	3.367
Čelić	2.240	2.137	2.027	1.909
Doboj Istok	1.848	1.783	1.700	1.609
Gračanica	6.825	6.815	6.616	6.361
Gradačac	6.030	5.910	5.708	5.494
Kalesija	6.012	5.805	5.563	5.000
Kladanj	2.015	1.915	1.792	1.657
Lukavac	7.222	6.857	6.581	6.156
Sapna	1.851	1.857	1.809	1.726
Srebrenik	6.402	6.482	6.151	5.854
Teočak	1.204	1.196	1.167	1.074
Tuzla	14.820	14.140	12.945	11.738
Živinice	9.851	9.540	9.143	8.514
UKUPNO	70.301	68.213	64.731	60.459

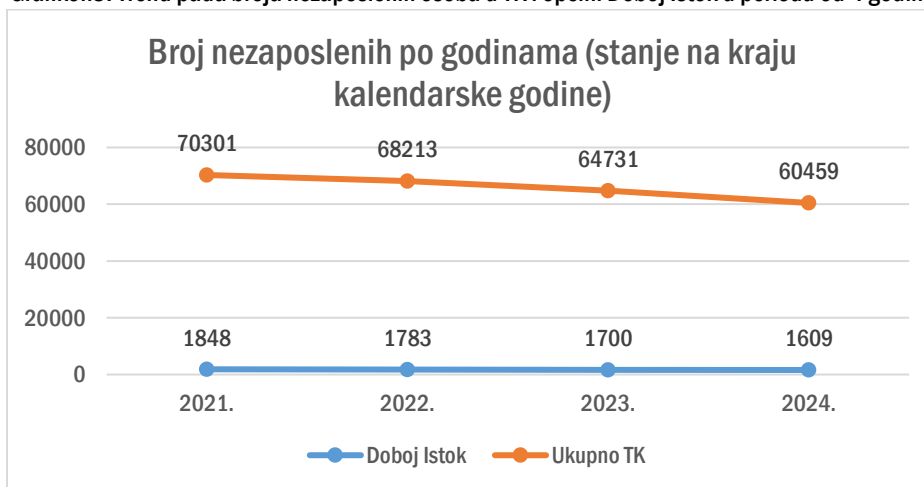
Izvor: Federalni zavod za statistiku²⁵

Što se tiče općine Doboj Istok, primjetan je pad broja nezaposlenih osoba od 12,9% u periodu od 2021. godine do 2024. godine, što je čini osmom po redu u Tuzlanskom kantonu u pogledu smanjenja nezaposlenosti, među ukupno 13 općina. Sličan trend smanjenja broja nezaposlenih prisutan je na nivou cijelog Tuzlanskog kantona, gdje pad iznosi 14%.

²⁴Federalni zavod za statistiku [online]. Kantoni u brojkama: Tuzlanski kanton (2019–2022). Dostupno na: <http://fzs.ba/index.php/2021/06/30/kantoni-u-brojkama/> [pristupljeno: 10. 7. 2025].

²⁵Federalni zavod za statistiku. Kantoni u brojkama: Tuzlanski kanton (2021–2024). Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/2021/06/30/kantoni-u-brojkama/> [pristupljeno: 13. 2. 2025].

Grafikon3. Trend pada broja nezaposlenih osoba u TK i općini Doboj Istok u periodu od 4 godine

Izvor: Federalni zavod za statistiku²⁶

Od decembra 2021. do decembra 2024. godine ukupan broj mladih nezaposlenih u Tuzlanskom kantonu smanjio se za 3.766 osoba, što predstavlja pad od 22,2%. Zabilježen je i trend smanjenja broja nezaposlenih žena, gdje je broj nezaposlenih žena opao za 2.098, odnosno 19,2%. Najveći pad broja nezaposlenih bilježi se u kategoriji mladih osoba u dobi od 20 do 24 godine, gdje je broj nezaposlenih smanjen sa 6.900 na 5.021, što predstavlja pad od 27,2% u periodu od decembra 2021. do decembra 2024. godine.

Tabela 5. Nezaposleni po stepenu obrazovanja za period 2021–2023.

GODINA	UKUPNO	Mr	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
2021.	1908	0	106	8	431	0	5	706	20	632
2022.	1825	0	98	7	414	0	5	672	20	609
2023.	1726	0	77	4	398	0	5	639	16	588
UKUPNO NEZAPOSLENI MLADI OD 15 DO 35 GODINA										
2023.	443	6	45	0	172	0	0	180	0	40

Izvor: Radna grupa za rad, zapošljavanje, samozapošljavanje i preduzetništvo mladih

Od ukupnog broja nezaposlenih u 2023. godini (njih 1726), 443 su nezaposlene mlade osobe od 15 do 35 godina, što je 25,67%.

Prema podacima iz Analize položaja i potreba mladih u općini Doboj Istok, 39,7% mladih bilo je zaposleno na puno radno vrijeme u trenutku anketiranja. Dodatno, 0,3% ih je bilo zaposleno na pola radnog vremena, dok je 3,2% bilo povremeno zaposleno, uključujući freelancere. Kada se uključe pripravnici, volonteri, stažisti i samozaposleni mladi, može se zaključiti da je 51,7% mladih bilo angažirano na neki način u trenutku anketiranja. Međutim, ovaj postotak ne znači da su sve te mlade osobe zaposlene u skladu sa zvaničnom definicijom zaposlenosti prema nadležnim institucijama.

Među osobama koje su rekly da su bile radno angažirane na neki način, uočljivi su sljedeći trendovi:

- muškarci znatno češće imaju radne angažmane u odnosu na žene;
- muškarci su znatno češće povremeno zaposleni, uključujući freelance angažman;
- muškarci su znatno češće u odnosu na žene samozaposleni;
- žene nešto češće imaju volonterske, pripravničke ugovore u odnosu na muškarce.

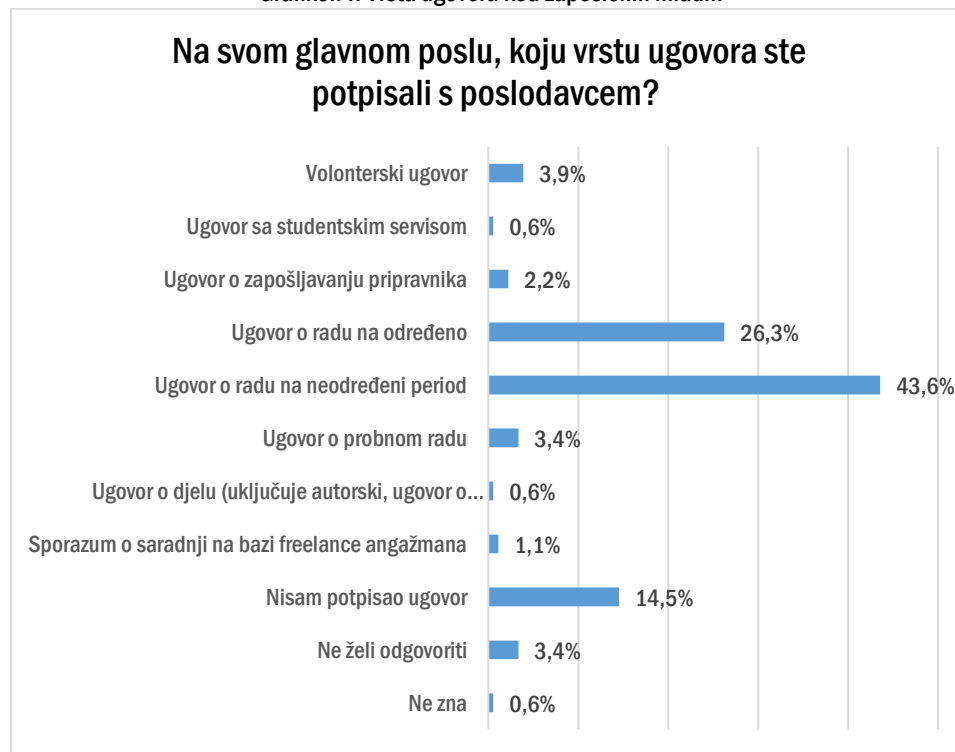
²⁶Isto.

S druge strane, 47,4% mladih je reklo da je bilo nezaposleno u trenutku anketiranja. Žene čine najveći broj ispitanih mladih koji su nezaposleni sa 29,1%, dok 18,2% ispitanih muškaraca ne radi.

Podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti mladih prikupljeni tokom anketiranja trebaju se interpretirati s oprezom, jer je prikazani postotak (ne)zaposlenosti temeljen na vlastitoj procjeni ispitanika o njihovom radnom statusu (zaposlen, nezaposlen ili neka druga kategorija). S obzirom na dob ispitanika, specifične okolnosti poput rada „na crno“ te razlike u metodologijama istraživanja tržišta rada, teško je precizno utvrditi stvarno stanje zaposlenosti i nezaposlenosti mladih.

Analizom odgovora onih ispitanika koji su se izjasnili kao zaposleni, utvrđeno je da 43,6% zaposlenih mladih ima ugovor na neodređeno vrijeme. S druge strane, 26,3% mladih ima ugovor na određeno, dok 14,5% njih nije potpisalo nikakav ugovor s poslodavcem. Problem „rada na crno“ među mladima u općini Doboj Istok zahtijeva poseban pristup u njegovom rješavanju. Također, 3,4% mladih nije željelo odgovoriti na pitanje o vrsti ugovora koji imaju s poslodavcem.

Grafikon4. Vrsta ugovora kod zaposlenih mladih

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema analizi,²⁷ jedan od ključnih razloga nespremnosti mladih za tržište rada leži u obrazovnim programima i planovima koji ne pružaju potrebne vještine i znanja za zaposlenje u struci. Mnogi smatraju da im nedostaje praktičnih vještina, koje su presudne za neposredno zapošljavanje nakon završetka obrazovanja. Također, mladi ističu da im nedostaje prilika za stjecanje prvog radnog iskustva, što im otežava zapošljavanje jer je zainteresiranost poslodavaca za upošljavanje mladih bez iskustva niska. Izneseni stavovi iz fokusnih grupa jasno pokazuju da je praksa ključna za kvalitetnu pripremu za tržište rada. Mladi naglašavaju razliku između teorije i stvarnog iskustva koje se stječe kroz radne prakse ili pripravničke pozicije. Smatraju da teorijsko znanje nije dovoljno za uspješno obavljanje poslova te da je praktično iskustvo, koje omogućava dublje razumijevanje i primjenu stečenih znanja, ključan faktor za njihovu profesionalnu spremnost.

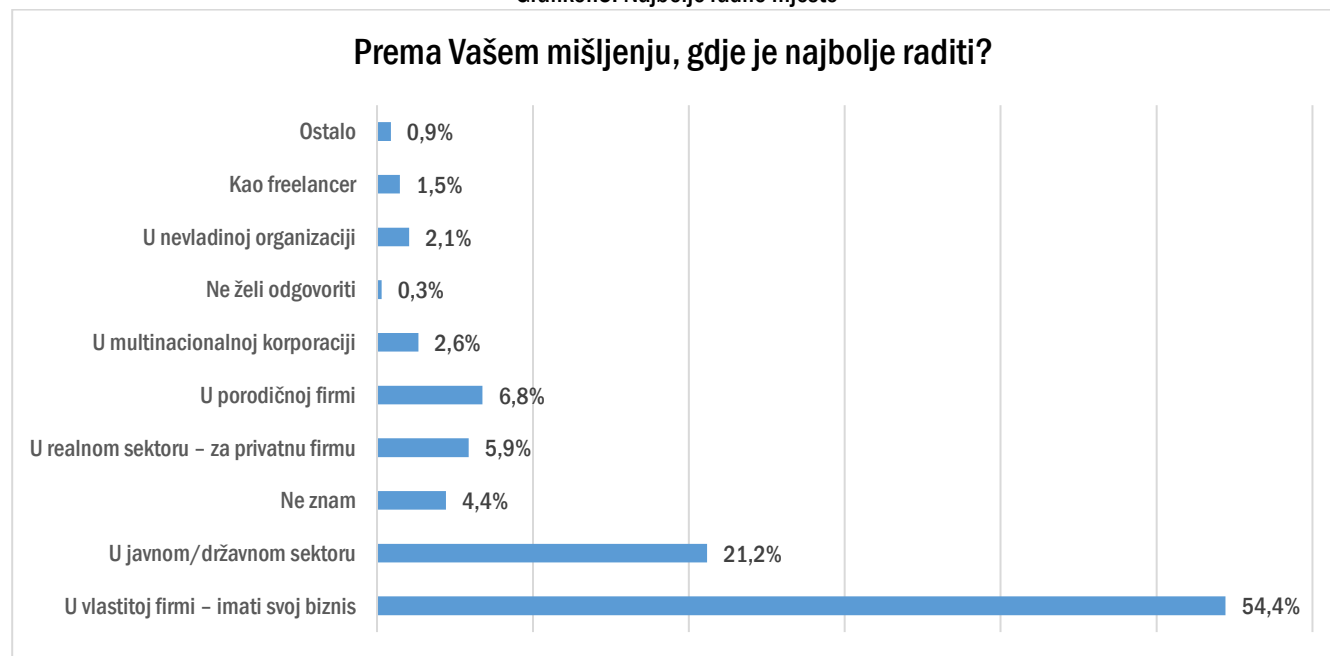
U tom smislu, od pomoći su prihvatni centar Duje i MFS-EMMAUS, koji nude mogućnost stažiranja, stjecanja iskustva i zaposlenja. MFS-EMMAUS je organizacija civilnog društva prepoznatljiva po snažnom društvenom angažmanu i izraženoj društvenoj osjetljivosti, a podržava ga veliki broj domaćih društveno odgovornih kompanija i pojedinaca. S velikim brojem uposlenih, volontera i stručnih saradnika MFS-EMMAUS nije samo organizacija koja pruža pomoć nego je izgrađenim profesionalnim standardima u radu i uzor i prilika mladim generacijama i da steknu radno iskustvo, ali i izgrade društvene

²⁷Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

vještine. Građeci profesionalnost, humanost, solidarnost i angažman, mladi u ovom kolektivu i stječu profesionalne kompetencije, ali i uče kako postati temelj zdravijeg i pravednijeg društva.

Posao u državnoj firmi dugo vremena smatrao se idealnim radnim mjestom, ali mišljenje mladih u općini Doboj Istok pokazuje promjene pa je na pitanje gdje smatraju da je najbolje raditi 54,4% ispitanih mladih odgovorilo da je vlastiti biznis najbolja opcija. Većina mladih u fokusnoj grupi je potvrdila nalaz istraživanja izjavama da bi željeli pokrenuti svoj vlastiti biznis te da je privatni sektor u tom pogledu puno primamljiviji od javnog.

Grafikon 5. Najbolje radno mjesto

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Više od polovine ispitanih, odnosno njih 54,4%, izjasnilo se kako bi željeli pokrenuti vlastiti biznis, ali nisu u mogućnosti, 9,7% mladih aktivno radi na pokretanju vlastitog biznisa, a 5,9% ispitanih je već pokrenulo vlastiti biznis, od kojih je 65% muškaraca i 35% žena.

Mladi iz općine Doboj Istok smatraju da je inicijalna finansijska podrška prilikom pokretanja biznisa najvažnija vrsta pomoći kod pokretanja vlastitog biznisa. S druge strane, Općina nema program ni poticaje za preduzetništvo mladih u smislu sufinansiranja početnih ulaganja iako su novootvoreni biznisi uglavnom male porodične firme koje kreditnim zaduživanjem osiguravaju početna sredstva, a što predstavlja značajan rizik po cijelu porodicu.

Uz finansijsku, mladi ističu i potrebu za drugim vrstama podrške koje će im omogućiti lakši ulazak u svijet biznisa pa tako ističu i savjetodavnu i mentorsku podršku tokom razvoja i osnivanja biznisa. Edukacija o poslovanju ocijenjena je kao važan faktor uspjeha održanja pokrenutog biznisa. Mladi su izrazili interes i za dodatnim oblicima pomoći koje lokalna zajednica može pružiti, a što uključuje profesionalnu podršku u specifičnim industrijama, pomoć u povezivanju s kupcima na tržištu, kao i pravnu podršku.

Grafikon 6. Podrška za pokretanje vlastitog biznisa

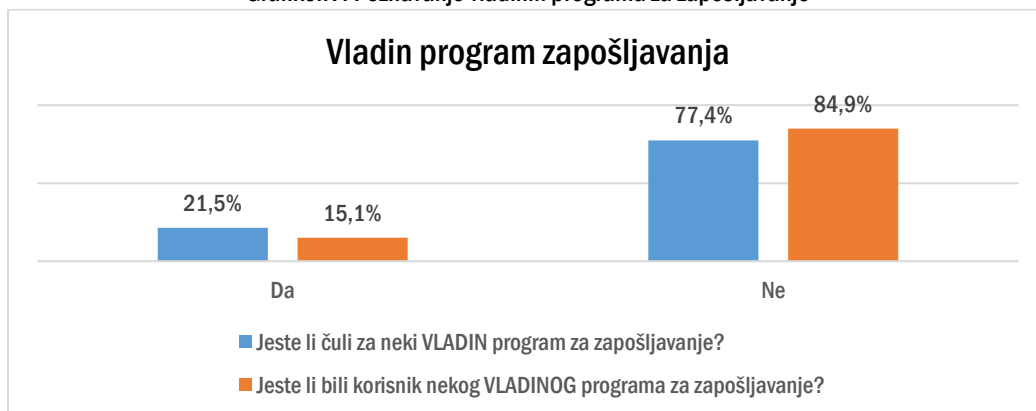

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

✓ Pregled izdavanja i aktivnosti Općine u oblasti rada, zapošljavanja i preduzetništva mladih

Rezultati analize ukazuju na potrebu za boljom promocijom vladinih programa za zapošljavanje. Naime, čak 77,4% mladih u općini Doboj Istok izjavilo je da nije bilo upoznato s postojećim vladinim programima zapošljavanja, bez obzira na nivo vlasti koji ih je plasirao. Od 21,5% mladih upoznatih s ovim programima (63% muškaraca i 37% žena), samo 15,1% ih je koristilo neki od vladinih programa zapošljavanja, od čega je bilo 72,7% muškaraca i 27,3% žena.

Grafikon 7. Poznavanje vladinih programa za zapošljavanje

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Općina Doboj Istok nema vlastitih planova zapošljavanja i većinom učestvuje u sufinansiranju zapošljavanja i samozapošljavanja s drugim institucijama i organizacijama. U referentnom periodu 2022–2024.g. Općina je participirala i koristila programe zapošljavanja i samozapošljavanja mladih osoba od 18 do 35 godina Fondacije Mozaik – program Omladinske banke, Program IMPAKT Inkubator poslovnih ideja, te je koristila sredstva namijenjena zapošljavanju i samozapošljavanju mladih od strane Kantonalnog i Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, te Kantonalne službe za zapošljavanje i Ministarstva za boračka pitanja.²⁸

Nadležna kantonalna i federalna ministarstva su sufinansirala novootvorene obrte čiji su vlasnici mladi od 18 do 35 godina i to u vrijednosti od 7.000 do 10.000 KM. U ovim programima nadležna ministarstva su učestvovala sa 75% finansiranja, a vlasnici obrta s 25%.

²⁸ Općina Doboj Istok, Radna grupa za rad, zapošljavanje, samozapošljavanje i preduzetništvo mladih u okviru Koordinacionog i radnog tijela za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok za period 2025–2028. godine.

Tabela 6. Pregled podržanih obrta mladih od strane kantonalnih i federalnih ministarstava

	2022.	2023.	2024.
Poljoprivredni obrti	3	3	4
Saobraćaj – prijevoz stvari u vanlinijskom saobraćaju			4
Trgovina	3 trgovačke radnje – trgovina mješovitom robom, trgovina polovnom robom i cvjetni studio		
Ugostiteljstvo		1 cafe bar	3 cafe bara
Obrtničke radnje	4	6	15

Izvor: Radna grupa za rad, zapošljavanje, samozapošljavanje i preduzetništvo mladih

Općinska služba za preduzetništvo i finansije te Služba za zapošljavanje obavještavaju mlade zainteresirane osobe o javnim pozivima zapošljavanja i samozapošljavanja i pomažu im u izradi poslovnih planova neophodnih za apliciranje. Općinska služba za preduzetništvo i finansije obavještava mlade ljude o aktuelnim javnim pozivima zapošljavanja i samozapošljavanja preko općinske web-stranice, društvenih mreža, direktnim telefonskim pozivom, sprehodno dobivenim podacima iz Službe za zapošljavanje Općine Doboj Istok.

Doboj Istok je preduzetnička sredina, te postoji velika šansa za zapošljavanje u građevinarstvu, građevinskim uslugama, tekstilnoj industriji (postoje kapaciteti i uspjesi u toj branši), saobraćaju, drvnoj industriji i metalsoj industriji.

Definirani ključni fokusi ekonomskog razvoja općine Doboj Istok za naredni period su:²⁹

- daljnje unapređenje i razvoj preduzetničke infrastrukture i implementacija programa podrške razvoju preduzetništva i obrtništva u cilju poboljšanja uvjeta poslovanja lokalnih privrednih subjekata te unapređenja investicione atraktivnosti općine;
- iskorištavanje potencijala i resursa za daljnji razvoj poljoprivrede;
- iskorištavanje potencijala MOS koncepta i saradnje s dijasporom.

Kroz programe „Razvoj poduzetničke i druge potporne infrastrukture i programa“, „Podrška očuvanju i razvoju poljoprivrede“ i „Međuopćinska i međunarodna saradnja“, iako nisu namijenjeni konkretno mladima, Općina predviđa mjere podrške osnivanja Udruženja privrednika i obrtnika općine Doboj Istok, podrške registriranja novih biznisa s akcentom na deficitarna zanimanja, saradnju s dijasporom i druge.³⁰

Problemi mladih identificirani u oblasti rada, zapošljavanja, samozapošljavanja i preduzetništva mladih navedeni su u tabeli koja slijedi.

1. Nedostatak programa zapošljavanja i poticaja za preduzetništvo mladih, uključujući sufinansiranje početnih ulaganja
2. Ograničena budžetska sredstva za finansijsku, savjetodavnu, mentorsku i edukativnu podršku mladim preduzetnicima
3. Manjak prilika za stjecanje prvog radnog iskustva i niska zainteresiranost poslodavaca za zapošljavanje mladih bez iskustva
4. Nedovoljna informiranost o lokalnim i državnim programima zapošljavanja i podrške samozapošljavanju
5. Nepovezanost obrazovnog i privrednog sektora te nedovoljna pripremljenost mladih za tržište rada
6. Visoka nezaposlenost mladih žena

²⁹Općina Doboj Istok. Strategija razvoja općine Doboj Istok 2021–2027: Finalni nacrt. Doboj Istok, 2021. Dostupno na: <https://opcinadobojistok.ba/wp-content/uploads/2021/03/Strategija-razvoja-op%C4%87ine-Doboj-Istok-2021-2027.-finalni-nacrt.docx>.
Pristupljeno 18. jula 2025.

³⁰Isto, str.18,36.

2.1.3. Zdravstvena zaštita mladih

Briga o zdravlju jedan je od ključnih temelja dugoročne stabilnosti i razvoja svakog društva. Iako se često posmatra kao individualna odgovornost, zdravlje stanovništva, a posebno zdravlje mladih, ima i izrazito važnu društvenu dimenziju. Nažalost, svjedoci smo sve izraženijih prijetnji fizičkom i mentalnom zdravlju koje dolaze iz različitih izvora, od pandemija, preko digitalnog preopterećenja, do sveprisutnog pritiska savremenog načina života. I zdravstvene navike mladih imaju zabrinjavajuće obrasce: nedovoljna informiranost, ograničen pristup zdravstvenim uslugama, kao i manjak kontinuiranog obrazovanja o važnosti preventivne zaštite dovode do toga da se zdravlju često pristupa reaktivno, a ne proaktivno. Sistemski pregledi su rijetkost, mentalno zdravlje i dalje nosi snažnu društvenu stigmiju, dok se teme seksualnog i reproduktivnog zdravlja gotovo u potpunosti izbjegavaju, posebno u obrazovnim i porodičnim okruženjima.

Prema iskustvima iz rada s mladima i istraživanjima kao što su ona Instituta za razvoj mladih KULT, sve je jasnije da zdravlje nije samo pitanje sektora zdravstva. Potrebna je koordinirana međusektorska saradnja uključujući obrazovne institucije, omladinske centre, medije, sportske klubove i civilno društvo kako bi se mladima omogućilo da razviju zdrav odnos prema svom tijelu i psihičkom blagostanju od najranije dobi.

Iako Strategija razvoja Federacije BiH za period 2021–2027. prepoznaje važnost univerzalnog pristupa zdravstvenoj zaštiti, cjeloživotne edukacije o zdravlju te zaštite reproduktivnog zdravlja mladih, nedostaje konkretna operacionalizacija ovih ciljeva u zajednicama. Mladima su često nedostupne usluge prilagođene njihovim potrebama kako fizički tako i komunikacijski i sadržajno. Zdravlje ne može biti luksuz niti prepušteno slučaju. Neophodno je da lokalne zajednice pokrenu inicijative koje će mlade aktivno uključiti u promociju zdravih stilova života, fizičke aktivnosti i mentalnog blagostanja. Konačno, izgradnja kulture zdravlja među mladima zahtijeva vrijeme, povjerenje i dijalog. Zajednice koje ulažu u zdravlje mladih danas, ulažu u otpornost, produktivnost i solidarnost društva sutra.

Pravni i institucionalni okvir

Mladi u Bosni i Hercegovini imaju pravo na zdravstvenu zaštitu koje je zagaranirano međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima, poput Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima i Konvencije o pravima djeteta, kao i Evropskom socijalnom poveljom, koju je BiH ratificirala 2008. godine.

Na državnom nivou koordinaciju zdravstvenih politika vrši Ministarstvo civilnih poslova BiH, dok su prema ustavnom uređenju zdravstvene nadležnosti uglavnom na entitetskom i kantonalnom nivou. U Federaciji BiH zdravstvena zaštita uređena je prvenstveno Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kojima su definirani organizacija zdravstvenog sistema, prava pacijenata i način ostvarivanja zdravstvene zaštite. Djeca i mladi imaju pravo na zdravstveno osiguranje kroz porodicu, a redovni učenici i studenti mogu ga ostvariti do 26. godine života.

Zdravstvena zaštita mladih dodatno je uređena i drugim propisima, uključujući Zakon o mladima FBiH i Zakon o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata, koji predviđa učešće mladih u zdravstvenim vijećima.

U Federaciji BiH većina operativnih nadležnosti u zdravstvu prenesena je na kantone. U Tuzlanskom kantonu ključne institucije su Ministarstvo zdravstva TK, Zavod zdravstvenog osiguranja TK i Zavod za javno zdravstvo TK, koji planiraju i organiziraju zdravstvenu zaštitu, finansiraju zdravstvene ustanove, provode javnozdravstvene programe i nadziru rad zdravstvenih institucija. Komisija za zdravstvo Skupštine TK prati stanje u oblasti zdravstva i predlaže mjere za njegovo unapređenje.

✓ Zdravstvena zaštita na području općine Doboj Istok

Općine (ili gradovi) imaju ograničenu, ali značajnu ulogu, posebno u:

- održavanju objekata primarne zdravstvene zaštite;
- provođenju lokalnih javnozdravstvenih mjera (npr. sanitarni nadzor);
- saradnji s domovima zdravlja u lokalnim zajednicama.

U domenu primarne zdravstvene zaštite u općini Doboj Istok djeluje Javna zdravstvena ustanova Dom zdravlja Doboj Istok s 9 službi i to: Služba za zdravstvenu zaštitu zuba i usta, Ginekološka služba, Fizijatrijska služba, Higijensko-epidemiološka služba, RTG služba, Laboratorijska služba, Služba hitne medicinske pomoći na principu dežurstva ljekara, Služba za pneumoftziološku zdravstvenu zaštitu, Centar za mentalno zdravlje i ATD služba. Dostupne su i ambulate porodične medicine u Klokotnici, Brijesnici Maloj, Brijesnici Velikoj, Stanić Rijeci i Lukavica Rijeci.³¹

Premalosti Ministarstva zdravstva TK za oktobar 2024.g., u općini Doboj Istok postoje tri privatne ordinacije (stomatološke) i nijedna privatna poliklinika ili lječilište.³² Međutim, mladi na fokusnoj grupi rekli su da postoji privatna poliklinika u Velikoj Brijesnici.

Centar za mentalno zdravlje u općini Doboj Istok vrši promociju mentalnog zdravlja te nudi usluge rehabilitacije mentalno oboljelih osoba, psiho-socijalne pomoći ratom traumatiziranih osoba, psihoterapije, pomoći porodici oboljelog, konsultativno-specijalističkih pregleda iz domena psihijatrije. Aktivnosti promocije mentalnog zdravlja su posebno važne uzevši u obzir rezultate analize,³³ prema kojoj 67,1% ispitanih mladih nikada nije posjetilo psihologa većinski jer nisu osjećali potrebu, ali manji broj i zbog neinformiranosti i stigmatizacije.

U okviru projekta „Dnevni centar za djecu i mlade“ u općini Doboj Istok organiziraju se grupni i individualni tretmani, gdje djeci i mladima s teškoćama u razvoju svakodnevnu podršku pruža tim stručnog osoblja Udruženja MFS-EMMAUS sačinjen od logopeda, psihologa i radno-okupacionih terapeuta. Cilj projekta je osnaživanje socijalno-psihološke potrebe djece s teškoćama u razvoju kroz organizaciju aktivnosti i radionica edukativno-zabavnog sadržaja.³⁴

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Sistematski pregledi predstavljaju ključnu preventivnu mjeru u brizi za vlastito zdravlje, međutim tradicionalno mladi često zanemaruju ovu praksu, ne posvećujući dovoljno pažnje redovnim zdravstvenim provjerama s ciljem prevencije ozbiljnih bolesti. Mladi imaju nizak nivo svijesti o značaju i važnosti sistematskih pregleda i preventivnih pregleda u očuvanju zdravlja. Kada je riječ o mladima iz općine Doboj Istok, zabilježeno je da 11,8% njih nikada nije izvršilo sistematski pregled, a najveći postotak ih je iz grupe mladih od 15 do 19 godina, gdje 82,5% njih nikad nije obavilo sistematski pregled. Jedan od razloga za ovakav nalaz može biti i činjenica da srednjoškolci nemaju obavezne sistematske preglede. Ako gledamo diferencijaciju po spolu, među mladima koji nisu obavili sistematski veći je udio žena (77,5%) nego muškaraca (22,5%).

Podaci koji se odnose na udio mladih koji nisu nikada izvršili sistematski pregled ili se ne sjećaju kada su to učinili ukazuju na urgentnu potrebu za podizanjem svijesti među mladima o važnosti preventivne brige o zdravlju.

Ako se uporedi postotak mladih općine Doboj Istok koji nikad nisu uradili sistematski pregled s drugim lokalnim zajednicama u kojima je Institut uradio istraživanje položaja i potreba mladih u posljednje dvije godine, primjetno je da je Doboj Istok bliži spektru zajednica s visokim postotkom mladih koji nisu nikada otišli na sistematski pregled u odnosu na zajednice gdje je taj postotak ispod 2%.

Tabela 7. Mladi koji nisu obavili sistematski po općinama

Mladi koji nikad nisu radili sistematski pregled

³¹JZU Dom zdravlja Doboj Istok. Klokotnica, općina Doboj Istok. Dostupno na: <https://dzdobojistok.ba/> [pristupljeno: 30.6.2025].

³²Spisak privatnih ordinacija na području Tuzlanskog kantona [online]. Dostupno na: <https://mzt.ba/registar-zdravstvenih-ustanova-privatnih-ordinacija-apoliteka-i-spec-trgovina-na-malo> [pristupljeno: 30. 6. 2025].

³³Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

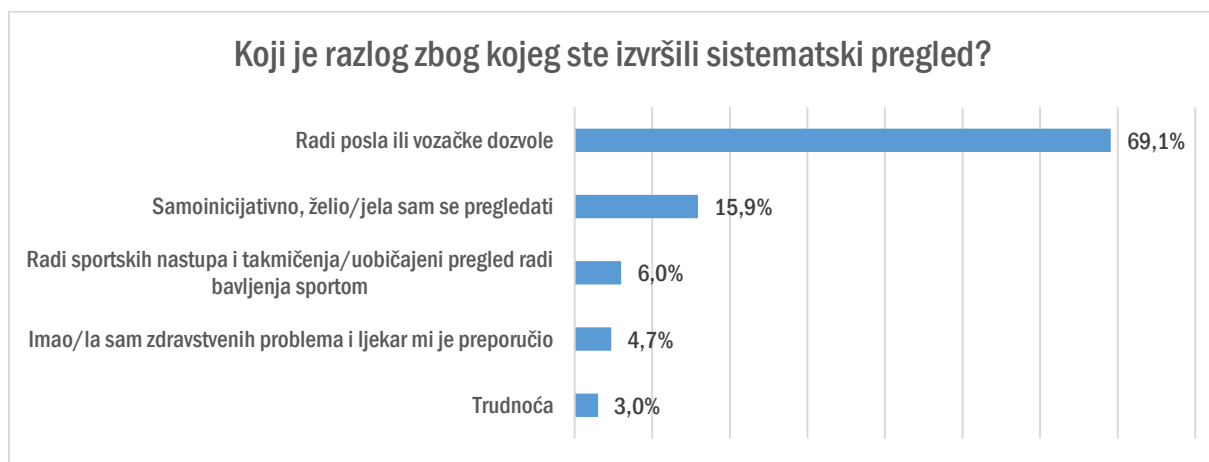
³⁴„Dnevni centar za djecu i mlade u lokalnoj zajednici Doboj Istok osnažuje socijalnu inkluziju djece sa poteškoćama u razvoju.“ *UNDP Bosna i Hercegovina*, 5.juni 2024. Dostupno na: <https://www.undp.org/bs/bosnia-hercegovina/stories/dnevni-centar-za-djecu-i-mlade-u-lokalnoj-zajednici-doboj-istok-osnazuje-socijalnu-inkluziju-djece-sa-poteskocama-u> [pristupljeno: 2.7.2025].

Gradačac	20,3%
Sanski Most	15,2%
Doboj Istok	11,8%
Ilidža	1,6%
Hadžići	1,3%
Bihać	0,9%

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

U posljednjih godinu dana 39,7% mladih općine Doboj Istok obavilo je sistematski pregled. Najveći postotak čine mladi u dobi od 15 do 19 godina (15%), što može biti povezano s činjenicom da su u tom periodu često polagali vozačke ispise, što također zahtijeva obavljanje sistematskog pregleda. Podaci iz istraživanja i fokusnih grupa pokazuju da su mladi koji su izvršili sistematske preglede to učinili najčešće iz razloga dobivanja vozačke dozvole ili traženja posla, što čini 69,1% ispitanika.

Grafikon8. Razlozi provedbe sistematskog pregleda

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Reproduktivno zdravlje mladih žena: nešto manje od polovine ispitanica u istraživanju (44,9%) nikada nije obavilo ginekološki pregled. Visok postotak mladih žena koje nisu izvršile ginekološki pregled, uključujući i one koje to nisu učinile ni u prethodnoj godini (6%), ukazuje na zabrinjavajući trend u pogledu brige o vlastitom zdravlju. Pozitivno je to što 19,8% žena redovno odlazi na ginekološki pregled, barem jednom godišnje, što pokazuje postojanje svijesti među određenim brojem mladih žena o važnosti zdravstvene prevencije.

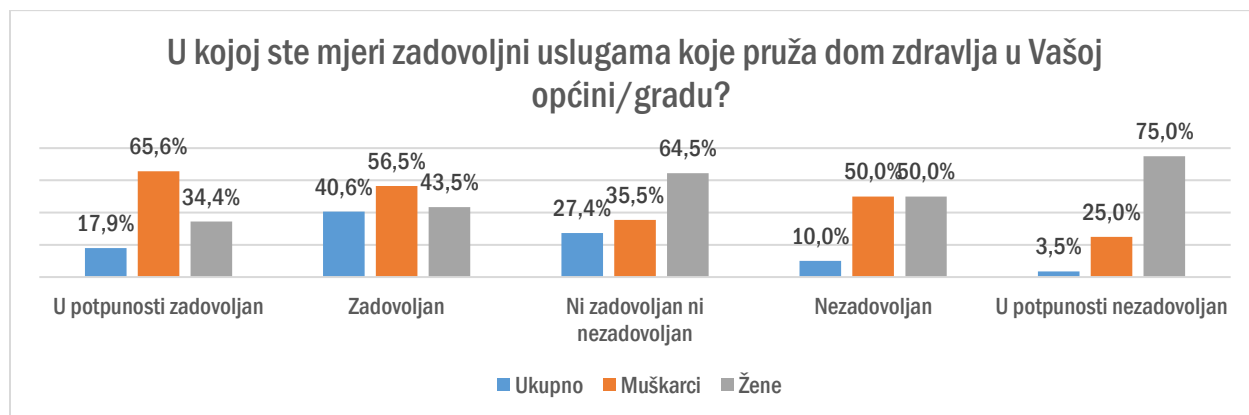
Također, iako su žene same popunjavale upitnik iz ove oblasti, tema ginekoloških pregleda ostaje osjetljiva, što se vidi u visokom postotku (21%) žena koje su izbjegle odgovoriti na ovo pitanje. Ovi podaci ukazuju na potrebu za specifičnim pristupima u obrazovanju i komunikaciji, s ciljem smanjenja stigme i poticanja otvorenog dijaloga o ženskom reproduktivnom zdravlju.

Zdravstvene usluge lokalnog doma zdravlja su mladima iz općine Doboj Istok općenito prihvatljive, jer 58,5% njih izražava zadovoljstvo, 13,5% njih nije zadovoljno uslugama koje se tu pružaju, dok 27,4% mladih nema određen stav o kvalitetu usluga koje pruža njihov dom zdravlja. Ipak, mladi u fokusnim grupama su kazali da izbjegavaju odlazak u dom zdravlja zbog pristupa i komunikacije osoblja pacijentima, kompliciranih procedura ili nepovjerenja u zdravstveni sistem.³⁵ Povećan je pritisak na zdravstveni sistem zbog potrošnje sredstava za liječenje, ali i zbog nedostatka sredstava za dodatnu edukaciju doktora specijalista.

Zdravstveno osiguranje većina mladih (46,5%) ostvaruje putem osiguranja roditelja ili staratelja. Značajan broj mladih (37,9%) također je osiguran preko svojih poslodavaca, što ukazuje na važnost legalnosti radnih odnosa u osiguravanju zdravstvene zaštite.

³⁵Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

Grafikon 9. Zadovoljstvo uslugama koje pruža dom zdravlja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Svijest o dostupnosti besplatnih usluga namijenjenih isključivo mladima u lokalnim domovima zdravlja izuzetno je niska i 85,6% mladih nije upoznato s takvim uslugama. Podaci ukazuju na potrebu za intenzivnijom promocijom i informiranjem o zdravstvenim resursima koji su im na raspolaganju. Samo 3,2% mladih zna za ove usluge i koristi ih, dok njih 10% ima saznanja o njihovom postojanju, ali ih nije iskoristilo.

Konsumiranje duhana, alkohola, nargile i narkotika

Prema rezultatima Analize, gotovo jedna trećina mladih iz općine Doboj Istok (30,9%) **konzumira duhan i cigarete**, dok 67,9% njih tvrdi da ne koristi duhan ili druge duhanske proizvode. Najviše je mladih (47,1%) koji konzumiraju više od 20 cigareta dnevno i oni pripadaju grupi od 20 do 24 godine. **Korištenje SNUS-a i nikotinskih vrećica**, po rezultatima istraživanja, nije rašireno među mladima općine Doboj Istok, jer čak 96,8% njih tvrdi da nije koristilo ove proizvode. Ipak, 2,9% mladih je izjavilo da su koristili SNUS u prethodnom mjesecu.

Alkohol je među mladima češće konzumiran nego duhanski proizvodi, što se također može primijetiti u općini Doboj Istok. Naime, 60,9% mladih ne konzumira alkohol, dok 33,5% mladih priznaje da je konzumiralo alkohol jednom ili više puta u posljednjih mjesec dana.

Najčešći konzumenti alkohola su mladi u dobi od 20 ili više godina. Konkretno, 39,5% mladih u dobi od 20 do 24 godine konzumiralo je alkohol u prethodnom mjesecu, dok 26,3% mladih u dobi od 25 do 30 godina priznaje konzumaciju alkohola u istom periodu.

U pogledu **opojnih droga**, 97,6% mladih tvrdi da ih ne konzumira. Samo 0,6% mladih izjavljuje da je konzumiralo opojne droge jednom ili više puta u posljednjih mjesec dana. Mladi iz fokusne grupe ističu da su ove supstance popularne, lako dostupne i raširene u njihovim sredinama. Mladi su u fokusnoj grupi istaknuli i druge specifičnosti u vezi s konzumacijom psihoaktivnih supstanci.

Fokusna grupa je pružila drugačije rezultate od ankete u pogledu korištenja droga, alkohola, nikotina i ostalih štetnih supstanci. Mladi su naglasili da od svih štetnih supstanci, oni najveći problem vide u drogi, čije je korištenje prilično rašireno te postaje ogroman problem u lokalnoj zajednici, kako zdravstveni tako i sigurnosni. Mladi su također govorili kako se lako može doći do istoimenih supstanci. Mladi su dodali da tokom obrazovanja nisu imali nikakve radionice koje imaju za cilj podizanje svijesti mladih o štetnim supstancama i prevenciji njihovog korištenja.

Važna je poveznica između fizičkog i mentalnog zdravlja mladih i bavljenja sportom. **Podaci o sportskoj aktivnosti** mladih ukazuju na općenito nizak nivo redovnog bavljenja sportom. Samo 11,5% mladih se bavi sportom svakodnevno, dok 44,4% mladih ni na koji način ne prakticira sportske ili rekreativne aktivnosti. Ovi rezultati sugeriraju potrebu za poduzimanjem inicijativa koje bi potaknule povećanje učešća u sportskim aktivnostima među mladima u općini Doboj Istok. Nadalje, muškarci se u znatno većem postotku bave sportom u odnosu na žene. Čak 29,4% svih mladih muškaraca bavi se sportom ili rekreativnim aktivnostima barem jednom sedmično, dok je taj postotak kod mladih žena znatno niži, te iznosi 17,4%. Ova rodna razlika u sportskoj aktivnosti može poslužiti kao polazište za razvoj prilagođenih programa i poticanje ženskog učešća u

sportskim aktivnostima. Kada govorimo o onima koji se ne bave sportom, 17,1% muškaraca nije sportski aktivno te 27,4% žena, što je prilično zabrinjavajući podatak.

Identificirani problemi u oblasti zdravstvene zaštite mladih

Na temelju SWOT analize Razvojni tim i radne grupe identificirali su probleme navedene u tabeli koja slijedi.

1. Neinformiranost mladih o postojećim zdravstvenim uslugama na području općine
2. Nedostatak youth-friendly pristupa u zdravstvenoj ustanovi
3. Mladi ne vode brigu o vlastitom zdravlju
4. Laka dostupnost i zloupotreba psihoaktivnih supstanci
5. Nema systemske podrške mladima u zaštiti mentalnog zdravlja

2.1.4. Socijalna briga mladih

Pitanje socijalnog položaja mladih u Bosni i Hercegovini zahtijeva strateški i dugoročno usmjeren pristup koji će jačati njihovu samostalnost, sigurnost i razvoj, prepoznajući mlade kao važne nosioce društvenih promjena. Dosadašnja praksa oslanjanja na ad hoc mjere podrške, usmjerene prvenstveno na ublažavanje posljedica socijalne isključenosti, pokazala se nedovoljnom. Stoga je potrebno razvijati sistemski pristup koji će istovremeno prevenirati socijalne rizike, osigurati pristup pravima i jačati kapacitete mladih za aktivno učešće u razvoju svojih zajednica. Mladi su društvena grupa koja se, u odnosu na druge kategorije stanovništva, suočava s povećanim rizikom od socijalne isključenosti, dok njihove specifične potrebe često ostaju nedovoljno prepoznate u postojećim politikama socijalne zaštite. Ekonomska nestabilnost, otežan pristup zapošljavanju, stambena nesigurnost, ograničena dostupnost kvalitetnih usluga, ali i izraženo nepovjerenje u institucije dodatno otežavaju njihov položaj. Zbog toga je neophodno razvijati socijalne politike koje će u većoj mjeri biti usmjerene na mlade i prilagođene njihovim životnim okolnostima i razvojnim potrebama. Poseban fokus treba staviti na razvoj ciljanih programa koji djeluju preventivno u odnosu na rizik od siromaštva i socijalne isključenosti, naročito kod mladih iz ranjivih i marginaliziranih grupa. Istovremeno je važno unaprijediti dostupnost kvalitetnih i pristupačnih usluga, uključujući savjetodavnu i psihosocijalnu podršku, programe zapošljavanja, stambene inicijative te podršku u obrazovanju.

Tranzicija mladih u odrasli život treba biti dodatno podržana kroz mjere poput subvencija, mentorstva i različitih oblika institucionalne podrške prilikom zapošljavanja, nastavka obrazovanja i rješavanja stambenog pitanja. Ovakav pristup doprinosi ne samo individualnom osnaživanju mladih već i dugoročnoj društvenoj stabilnosti i razvoju. Ključan element uspješnog odgovora predstavlja i jačanje međusektorske saradnje, posebno između sektora socijalne zaštite, obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i omladinske politike. Time se omogućava koordiniran, sveobuhvatan i efikasan odgovor na potrebe mladih. Jednako je važno osigurati aktivno učešće mladih u procesima planiranja, praćenja i evaluacije javnih politika, kako bi mjere namijenjene mladima bile utemeljene na njihovim stvarnim potrebama i iskustvima.

Na kraju, neophodno je unaprijediti horizontalnu i vertikalnu koordinaciju između svih nivoa vlasti u Federaciji BiH kako bi se osigurao usklađen i ravnomjeran pristup rješavanju pitanja mladih u različitim lokalnim sredinama. Uz snažnu saradnju institucija, civilnog društva i lokalnih zajednica moguće je razviti održiv sistem podrške koji mladima pruža realne perspektive za ostanak, razvoj i aktivan doprinos zajednici.

Pravni i institucionalni okvir

U Bosni i Hercegovini ne postoji jedinstven zakon o socijalnoj zaštiti na državnom nivou, već je ova oblast u nadležnosti entiteta i Brčko distrikta. U Federaciji BiH nadležnosti su podijeljene između federalnog i kantonalnih nivoa vlasti – Federacija donosi zakonski okvir, dok kantoni provode socijalnu politiku, organiziraju službe socijalne zaštite i osiguravaju finansiranje, uglavnom iz kantonalnih i općinskih budžeta.

Osnovni propis u Federaciji BiH je Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom, uz niz drugih zakona koji uređuju pitanja zaštite porodice, djece, osoba s invaliditetom i drugih ranjivih grupa.

Na državnom nivou ne postoji posebno ministarstvo za socijalnu zaštitu, ali određene aktivnosti koordinira Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. U Tuzlanskom kantonu oblast socijalne zaštite regulirana je kantonalnim zakonima, a za njihovu provedbu nadležno je Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK.

Direktne usluge socijalne zaštite pružaju centri za socijalni rad koje osnivaju općine i gradovi. U Tuzlanskom kantonu djeluje 12 centara, među kojima je i Centar za socijalni rad Doboj Istok. Iako su mladi korisnici socijalnih usluga, oni nisu posebno definirani kao posebna kategorija u zakonima, što može dovesti do nedovoljne zaštite njihovih specifičnih potreba. Jedinice lokalne samouprave imaju važnu ulogu u prepoznavanju socijalnih potreba građana, podršci centrima za socijalni rad i razvoju lokalnih programa pomoći, uključujući savjetodavne, preventivne i inkluzivne programe namijenjene mladima.

✓ **Socijalna zaštita na području općine Doboj Istok**

Mladi u Općini Doboj Istok prava i usluge iz polja socijalne zaštite najčešće ostvaruju kroz kantonalni nivo, s obzirom na to da Općina Doboj Istok ne nudi programe poput stambenog zbrinjavanja mladih, sufinansiranja obrazovanja mladih u stanju

socijalne potrebe, besplatne pravne pomoći i slično. Općina sufinansira troškove vantjelesne oplodnje za žene do 43 godine starosti u iznosi od 3.000,00 KM.³⁶

Općina podržava rad Centra za socijalni rad, međutim JU CSR nema inicijative informiranja mladih iz oblasti socijalne brige niti uspostavljenog komunikacijskog mosta između mladih i pružalaca socijalne brige. Naprimjer, postoje socijalni stanovi, ali mladi nisu upoznati s detaljima kako ostvariti prava u okviru socijalnog stanovanja. Općina uglavnom informiraju javnost putem zvanične web-stranice o raspisanim javnim pozivima koji se odnose na mlade. U okviru redovnog djelovanja Centra za socijalni rad postoji saradnja sa školama, policijom, sudom, tužilaštvom kao i NVO u cilju zaštite najboljeg interesa maloljetnika i mladih.³⁷Nadalje, u smislu socijalne brige nema centara niti klubova za produženi boravak nakon nastave za učenike osnovnih i srednje škole u kojima bi adekvatno i korisno provodili slobodno vrijeme, mogli dobiti psihosocijalnu podršku, pomoć u izgradnji vještina i zdravih navika te pomoć u borbi s izazovima savremenog društva.³⁸Osim Centra za socijalni rad, na području općine djeluje i Centar za djecu i mlade s teškoćama u razvoju, čiji rad podržavaju nevladine organizacije, domaći i strani donatori.

Tabela 8. Sufinansiranja Vlade Tuzlanskog kantona³⁹

	2022.	2023.	2024.
Kamate stambenih kredita mladih	174.500,00	174.500,00	193.785,00
Troškovi boravka djece u predškolskim ustanovama	174.489,00	174.500,00	189.000,00

Izvor: Vlada Tuzlanskog kantona

Pregled ostalih transfera koji se tiču socijalnih davanja pojedincima i udruženjima koji djeluju u domenu socijalne brige, a koji mogu obuhvatati mlade iz budžeta Općine Doboj Istok:⁴⁰

Tabela 9. Pregled socijalnih davanja iz Budžeta Općine Doboj Istok u 2024. g.

R.B.	Transfer	Dodijeljena sredstva u periodu 1.1. – 31.12.2024.
1.	Transfer za Crveni križ	4.000,00 KM
2.	Transferi za pomoć pojedincima u slučaju nezaposlenosti	25.000,00 KM
3.	Transfer za pomoć pojedincima – EU pomoć za nabavku ogrjeva	3.421.118,00
4.	Transfer za sufinansiranje vantjelesne oplodnje	18.000,00 KM
5.	Transfer za Centar za socijalni rad	275.000,00
Ukupno:		140.000,00 KM

Izvor: Budžet Općine Doboj Istok za 2024. godinu.

Prema procjeni Radne grupe za zdravstvenu i socijalnu brigu mladih, otežavajuća okolnost za mlade u općini Doboj Istok je nedostatak prostornih kapaciteta, novčanih sredstava i stručnog kadra za rad s djecom i mladima.

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Stambena politika: stambeno pitanje predstavlja ključan faktor kvaliteta života, posebno kada mladi pokušavaju ostvariti samostalnost. Prema rezultatima ankete, 82,1% mladih općine Doboj Istok živi u stanu ili kući koja je u vlasništvu njihovih roditelja (ili roditelja supruga/e), dok 8,8% njih žive kao podstanari zajedno s roditeljima. Zbir ovih podataka pokazuje da 90,9% mladih u općini Doboj Istok i dalje živi u zajedničkom domaćinstvu s roditeljima.

³⁶„Budžet Općine Doboj Istok za 2024. godinu.“ Dostupno na: [Budžet-općine-Doboj-Istok-za-2024.-godinu.pdf](#). Pristupljeno 18. jula 2025.

³⁷Općina Doboj Istok, Radna grupa za socijalnu zaštitu mladih u okviru radnog tijela za izradu strategije prema mladima Općine Doboj Istok 2025-2028. godine.

³⁸Isto.

³⁹„Konkursi i javni pozivi.“ Vlada Tuzlanskog kantona. Dostupno na: <https://tk.gov.ba/kategorija/konkursi-i-javni-pozivi>. Pristupljeno 18. jula 2025.

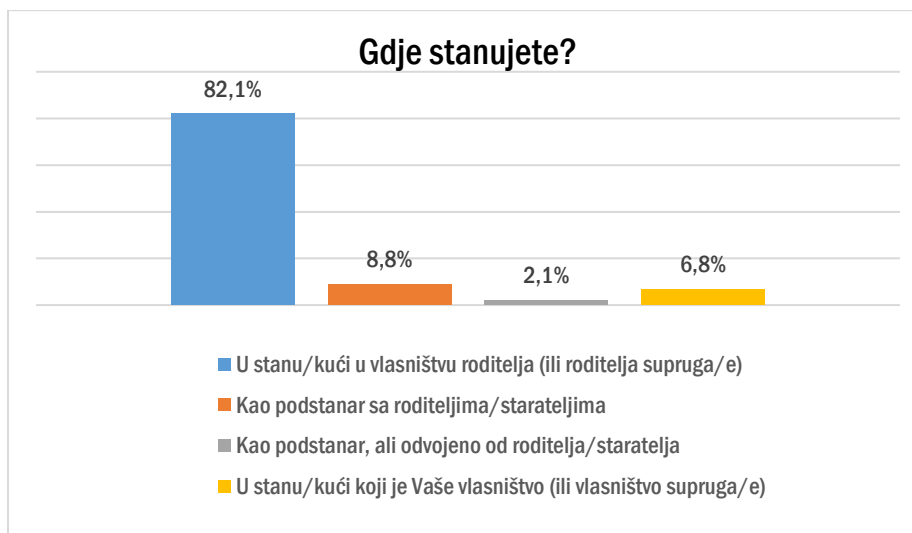
⁴⁰„Budžet Općine Doboj Istok za 2024. godinu.“ Dostupno na: [Budžet-općine-Doboj-Istok-za-2024.-godinu.pdf](#). Pristupljeno 18. jula 2025.

Samo 8,9% mladih u ovom području živi odvojeno od roditelja, bilo u vlastitoj imovini ili kao podstanari. Od toga, 6,8% mladih posjeduje vlastiti stan ili kuću (ili imovina njihovog supružnika), dok ih 2,1% živi kao podstanari, ali odvojeno od roditelja.

Uporedbom odgovora mladih iz općine Doboj Istok i drugih sredina Tuzlanskog kantona, primjećuje se da u općini Doboj Istok, u odnosu na druge lokalne zajednice, veći broj mladih živi s roditeljima. U Gradačcu 77,2% mladih živi s roditeljima, u Srebreniku 75,4%, dok je u Gračanici približan broj mladih koji žive s roditeljima 90%.

Mladi na fokusnoj grupi komentirali su socijalnu politiku, te su dodali da ne postoje programi za pomoć mladima za kupovinu prve nekretnine, dodali su da postoje socijalni stanovi od općine, ali nisu upoznati s detaljima.

Grafikon 10. Način stanovanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

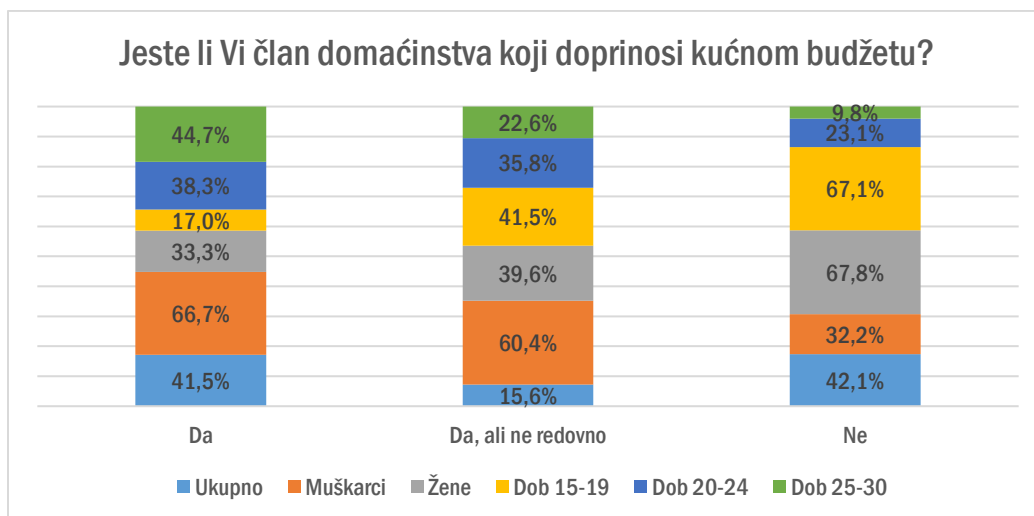
✓ **Primanja mladih i doprinos kućnom budžetu**

Ukupno 41,5% mladih doprinosi kućnom budžetu redovno, dok 15,6% njih doprinosi neredovno. S druge strane, 42,1% mladih ne doprinosi kućnom budžetu uopće. Statistički gledano, muškarci češće doprinose kućnom budžetu od žena, jer 66,7% muškaraca doprinosi kućnom budžetu, dok je taj postotak među ženama 33,3%. Ovaj podatak je u direktnoj korelaciji s podacima o nezaposlenosti mladih, gdje mlade žene predstavljaju većinu nezaposlenih mladih.

Prosječna neto plaća za općinu Doboj Istok, prema Zavodu za statistiku Federacije BiH za 2023. godinu, iznosila je 839 KM, dok je za isti period prosječna neto plaća u Tuzlanskom kantonu bila 1.161 KM.⁴¹Navedena prosječna plaća, ali i nalazi iz fokusne grupe predstavljaju dodatni razlog za rezerviran stav spram ličnih izjava o primanjima pojedinaca.

⁴¹Federalni zavod za statistiku, Prosječne neto plaće [online]. Dostupno na: <https://fzs.ba/> [pristupljeno: 14. 7. 2025].

Grafikon 11. Doprinos kućnom budžetu

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema procjeni radne grupe, ali i izjavama mladih unutar istraživanja, niske plaće na području općine otežavaju kreditnu podobnost mladih i njihovih roditelja, što svakako uzrokuje i visok postotak mladih koji nisu u mogućnosti da se stambeno odvoje od roditelja. U fokusnim grupama navode da se mladi prije odlučuju za mikrokreditne organizacije zbog lakših procedura u odnosu na banke, te da je općenito s trenutnim primanjima teško ostvariti prava na kredit.

Kada je u pitanju fiskalna disciplina mladih, treba istaknuti da 66,8% mladih tvrdi da na kraju mjeseca ipak može uštedjeti neki iznos sredstava, bez obzira na to imaju li redovna primanja ili ne.

Identificirani problemi u oblasti socijalne brige o mladima

Na temelju SWOT analize i Analize istraživanja o položaju i potrebama mladih općine Dobož Istok Razvojni tim i radne grupe identificirali su sljedeće probleme:

1. Nedostatak programa podrške stambenom zbrinjavanju mladih
2. Neinformiranost mladih i nepostojanje jasnih kriterija za pristup pravima i uslugama iz socijalne brige
3. Nedostatak psiholoških, porodičnih i omladinskih savjetova lišta te servisa besplatne pravne pomoć

2.1.5. Aktivno učešće mladih u zajednici (volonterizam, aktivizam, organiziranje mladih, učešće u odlučivanju) i slobodno vrijeme mladih

Aktivno učešće mladih ne podrazumijeva samo pravo da budu saslušani već i stvarnu mogućnost da utječu na odluke koje oblikuju njihove živote. Uključivanje mladih u procese odlučivanja, naročito na lokalnom nivou, temelj je demokratskog razvoja i društvene kohezije. Evropska povelja o učešću mladih u životu na općinskom i regionalnom nivou, kao i relevantni domaći zakonski akti, naglašavaju potrebu za strukturiranim pristupom uključivanju mladih u javne procese.

Međutim, u praksi, mladi u Bosni i Hercegovini i dalje su posmatrači, a ne aktivni akteri. Nedostatak informacija, nepristupačni mehanizmi za uključivanje i percepcija da se njihov glas ne uvažava rezultiraju niskim nivoom angažmana i nepovjerenjem prema institucijama. Analize i istraživanja o položaju i potrebama mladih u zajednicama u BiH jasno ukazuju na to da mladi nisu sistematski uključeni u kreiranje lokalnih politika, niti su im alati i prostori za participaciju dovoljno poznati ili prilagođeni.

Osim političkog i građanskog učešća, volontiranje i neformalno obrazovanje stečeno kroz mobilnost predstavljaju dodatne načine da mladi razvijaju vještine, samopouzdanje i osjećaj pripadnosti zajednici. Ove sfere djelovanja mladima nude konkretne prilike da doprinesu društvu, ali i da izgrade kapacitete za aktivnije uključivanje u javni život. Kvalitetna informiranost mladih o postojećim mogućnostima, programima podrške i mehanizmima učešća ključna je pretpostavka za njihovu veću uključenost.

Zato je neophodno graditi lokalne politike koje se temelje na principima međusobnog povjerenja, transparentnosti i otvorenosti. U tom okviru važno je ne samo kreirati programe za mlade nego ih razvijati *zajedno s mladima* – kroz javne konsultacije, savjetodavna tijela i participativne procese. Stvaranje sigurnog prostora u kojem mladi mogu izražavati svoje ideje, preuzimati odgovornost i biti podržani u svojim inicijativama ključno je za društvo koje uistinu želi investirati u svoju budućnost.

Pravni i institucionalni okvir

Država BiH nema zakon koji bi regulirao položaj mladih, njihova prava i obaveze te institucionalnu podršku. Zakoni koji direktno tretiraju populaciju mladih usvojeni su na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH, i to su: Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske, Zakon o mladima Federacije BiH i Zakon o mladima Brčko distrikta BiH.

Usvajanjem Zakona o mladima Federacije BiH 2010. godine prvi put je regulirano pitanje učešća mladih u procesima odlučivanja te se mladima garantiraju prava na uključenost i informiranost na svim nivoima vlasti. Zakonom o mladima Federacije BiH uređeni su sistem organiziranja mladih od lokalnog do entitetskog nivoa te programi i oblasti od interesa za mlade. Također, neformalno obrazovanje je prepoznato kao oblast od interesa za mlade i omladinski sektor te stoga treba biti sastavni dio strateških dokumenata za mlade na nivou lokalnih zajednica, kantona i Federacije BiH.

Pored neformalnog obrazovanja, Zakon o mladima definira i sljedeće oblasti:

- ✓ formalno i cjeloživotno obrazovanje;
- ✓ zapošljavanje, mjere protiv nezaposlenosti te preduzetništvo;
- ✓ socijalna, zdravstvena i preventivna zaštita mladih te reproduktivno zdravlje mladih;
- ✓ stambeno zbrinjavanje mladih;
- ✓ rad s mladima, jačanje i razvoj sposobnosti mladih i slobodno vrijeme mladih;
- ✓ aktivno učešće mladih u javnom životu, izgradnja civilnog društva i volonterstvo;
- ✓ mobilnost i saradnja među mladima;
- ✓ informiranje i savjetovanje mladih;
- ✓ stručni rad i usavršavanje u vezi s radom s mladima;
- ✓ usavršavanje za rad u omladinskim udruženjima i prostorima za mlade;
- ✓ omladinski turizam, oporavak mladih i boravak u prirodi;
- ✓ aktivnosti mladih po pitanju kulture, sporta, estetike, etike, ekologije, duhovnosti, humanističkih vrijednosti, lične i društvene odgovornosti;
- ✓ rad s mladima s poteškoćama u razvoju i

- ✓ druga pitanja od interesa za mlade i poboljšanje njihovih uvjeta života.

Institucionalno organizirana briga o mladima znači, prije svega, društvenu i materijalnu brigu o ovoj populaciji, omladinskim udruženjima, kao i o učešću mladih u odlučivanju. Zasniva se na principima poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, na poštovanju ustavnog poretka, zakona i međunarodnog prava te izgradnji demokratskih institucija i principa vladavine prava, kao i upražnjavanju međunarodno pravnih standarda i najbolje međunarodne prakse.

Na državnom nivou postoji Komisija za koordinaciju pitanja mladih Bosne i Hercegovine pri Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine, koja se sastoji od predstavnika iz vladinih i nevladinih institucija. Predstavnicima omladinskih organizacija ili nevladinih organizacija koji se bave pitanjima mladih mogu biti izabrani kao članovi Komisije posredstvom vijeća mladih kantona i Vijeća mladih Federacije Bosne i Hercegovine. Komisija za koordinaciju pitanja mladih ima za cilj predstavljati mlade Bosne i Hercegovine unutar i van granica Bosne i Hercegovine.

Na nivou države BiH pitanjima mladih bavi se Ministarstvo civilnih poslova BiH, prvenstveno u okviru Sektora za obrazovanje. U nadležnost Sektora za obrazovanje, između ostalih, spadaju i poslovi vezani za učešće u evropskim programima i projektima u oblasti obrazovanja i mobilnosti mladih. Glavni akter politike prema mladima u Federaciji BiH je Federalno ministarstvo kulture i sporta, ali je nadležnost nad pitanjima mladih podijeljena na deset kantona, gdje su u svakom određena ministarstva koja su nadležna za pitanja mladih. Nadležno resorno ministarstvo za pitanja mladih u Kantonu Sarajevo je Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade Kantona Sarajevo.

Pored Zakona o mladima Federacije BiH, učešće i mobilnost mladih regulirani su i Zakonom o volontiranju Federacije BiH.⁴²

U Tuzlanskom kantonu bila je aktuelna Strategija prema mladima za period 2020–2024. g., koja aktivno učešće mladih prepoznaje kao jedan od četiri strateška cilja dokumenta. Ovim strateškim dokumentom se prepoznaje važnost cjelovitog sistema podrške programima, projektima i inicijativama mladih i za mlade u lokalnoj zajednici u svim općinama/gradovima TK. Prioriteti dokumenta su jačanje kapaciteta gradskih/općinskih uprava u području implementacije politike prema mladima te razvijanje holističkog sistema institucionalne, programske i projektne podrške organizacijama mladih i za mlade.⁴³

Iz analize o položaju i potrebama mladih

- ✓ **Aktivno učešće mladih u općini Doboj Istok:** mladi u ovoj općini najčešće nisu članovi nikakvih organizacija, dok je manjina uključena u omladinske organizacije ili političke stranke. Smatraju da putem glasanja na izborima, rada u NVO i političkim strankama pojedinci najbolje mogu utjecati na društvene promjene. Ipak, 63,2% mladih smatra da mladi imaju malo ili nikako utjecaja na odluke koje ih se tiču, a donose se na lokalnom nivou, što ukazuje na potrebu jačanja i omladinskog organiziranja i učešća mladih u procesima odlučivanja.

Zakon o mladima FBiH članom 13 propisuje da su općinski, gradski i kantonalni organi vlasti dužni voditi spisak svih udruženja, institucija, ustanova, međunarodnih i drugih organizacija koje rade s mladima ili pružaju podršku omladinskim aktivnostima. Prema podacima u Strategiji razvoja Općine Doboj Istok 2021–2027, u ovoj općini aktivno djeluje 36 udruženja građana i to: 10 sportskih udruženja, 5 boračkih udruženja, 2 privredna udruženja, 4 humanitarna udruženja, 7 ekoloških udruženja, 5 udruženja s kulturno-umjetničkim sadržajem i 4 aktivna građansko strukovna udruženja. Također, navedeno je da trenutno djeluje samo jedna omladinska organizacija registrirana u općini i to je Udruženje Leptir. Doboj Istok trenutno nema formirano Vijeće mladih, samim tim što ne postoji dovoljan broj omladinskih organizacija. Takva situacija je pokazatelj za potrebnim dodatnim uključivanjem i motiviranjem mladih za omladinsko organiziranje. Trenutno u općini Doboj Istok ne postoje programi koji podržavaju omladinsko organiziranje niti aktivizam mladih, ali kroz organizaciju MFS Emmaus postoji tim za volontere koji redovno organizira volonterske akcije, kako na području općine tako i u ostalim mjestima.

Jedan od načina da mladi budu uključeni u društvene i političke tokove lokalne zajednice je i **Komisija za pitanja mladih** kao stalno tijelo pri općinskom vijeću. Ako mladi imaju mogućnost da budu ravnopravni članovi Komisije kao predstavnici

⁴² Zakon o volontiranju Federacije Bosne i Hercegovine, 2012: <https://s.mladi.org/ZakonovolontiranjuFBiH>.

⁴³ SPM Tuzlanskog kantona [05062020-Strategija_prema_mladima_Tuzlanskog_kantona.pdf](#)

omladinskih organizacija, svojim djelovanjem mogu ostvariti značajan utjecaj na kreiranje i provedbu politika prema mladima. Zadatak Komisije za pitanja mladih je da se u okviru svojih nadležnosti bavi pitanjima mladih, prati stanje i pojave u životu i radu mladih i predlaže vijeću programe i mjere za djelovanje općinskih ili gradskih organa i službi u rješavanju problema mladih. Komisija za mlade Općinskog vijeća Doboj Istok zalaže se za veće uključivanje mladih u javni život na lokalnom nivou, kako bi mogli iznijeti svoje ideje i inicijative i doprinijeti razvoju zajednice. Komisija se također brine o pitanjima stipendiranja studenata, prevencije upotrebe droga i drugih oblika rizičnog ponašanja među mladima te kontinuirano prati i ukazuje na njihove potrebe i izazove. Među njenim važnijim zadacima su i iniciranje izrade plana akcije za mlade, kao i predlaganje i praćenje realizacije budžetskih sredstava namijenjenih mladima. Komisija za mlade Općine Doboj Istok trenutno nema predstavnika omladinskih organizacija, te je sastavljena od vijećnika i predstavnika mladih koji su predloženi od strane političkih partija.

Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine propisuje članom 14 minimum mjera koje su općinski, gradski i kantonalni organi vlasti dužni osigurati prema mladima, među kojima je i osiguranje prikladnog **prostora za mlade, rad s mladima i omladinske aktivnosti**, kao i osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja. Općina Doboj Istok je stavila na raspolaganje prostorije u vlasništvu Općine na korištenje, međutim, prema informacijama Radne grupe za volonterizam, kulturu i sport, te prostorije se slabo ili nikako ne koriste, djelimično zbog nezainteresiranosti mladih, neinformiranosti o dostupnosti prostora i vremenskom okviru dostupnosti prostora koji ne odgovara na potrebe mladih. S druge strane, mladi u fokusnim grupama navode da su tražili prostor za određene aktivnosti te da im je omogućeno privremeno korištenje prostora koji im nije na raspolaganju nakon što je Općina odlučila prostor dati u najam. Osiguranje stalnog i adekvatnog prostora za aktivnosti mladih omogućilo bi kvalitetniji rad omladinskih organizacija te širenje i jačanje njihovih kapaciteta, posebno jer mladi ističu potrebu za prostorom za realizaciju kulturno-umjetničkih aktivnosti, neformalnih oblika edukacije u formi kurseva, radionica i slično. Udruženje „Leptir“ je kroz projekt uz podršku Omladinske banke i Općine Doboj Istok opremilo Omladinski centar Leptir, što omogućava mladima prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, pristup edukativnim programima i promociju kulturnog identiteta.⁴⁴

✓ Budžet za mlade

Osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta Općine, također je stavka propisana Članom 14 Zakona o mladima FBiH, a koja je značajna za aktivizam i uključivanje mladih. Ovom stavkom osiguravaju se između ostalog sredstva za vijeća mladih, prostor za mlade, stipendije, projekte mladih, mobilnost mladih, edukacije, što čini aktivnosti koje mlade jačaju na polju aktivizma. Važnost budžetske stavke za mlade ogleda se u lakšoj preglednosti i informiranju mladih o mogućnostima koje im se nude, te izdvajanju sredstava konkretno za mlade i njihove potrebe. Općina Doboj Istok nema osiguranu budžetsku stavku za pitanje mladih, ali osigurava sredstva za pitanja mladih kroz druge stavke, npr. finansiranje Omladinske banke, finansiranje udruženja i sportskih klubova.

Osim opremanja Omladinskog centra Leptir, od važnijih inicijativa koje potiču uključivanje mladih su i sljedeće dvije:

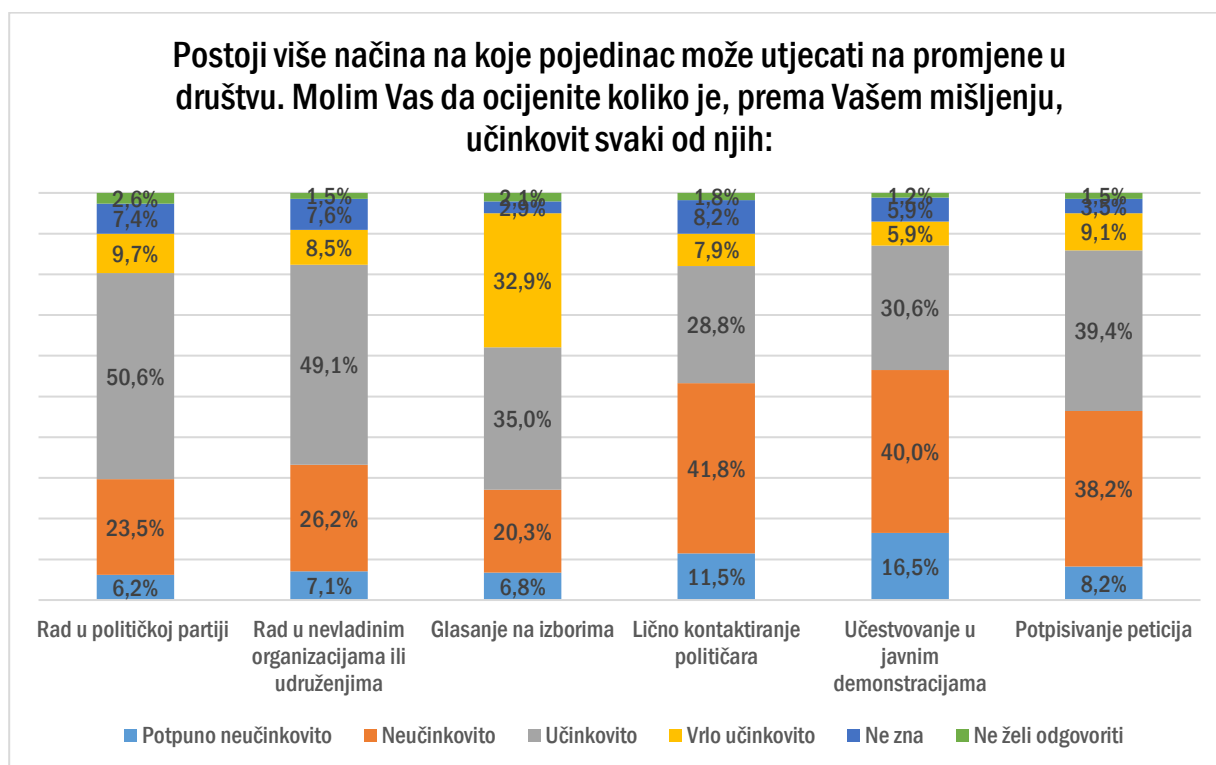
- osnivanje Centra za djecu sa posebnim potrebama „Veliko srce“ u općini Doboj Istok, čiju izgradnju je finansirala Fondacija Veliko srce iz Ujedinjenih Arapskih Emirata;
- uređenje i izgradnja parka u mjestu Lukavica Rijeka koji je namijenjen djeci i mladima s poteškoćama u razvoju, korisnicima obližnjeg novootvorenog centra za djecu s poteškoćama u razvoju „Veliko srce“. Projekt realizira Udruženje Leptir uz podršku Programa regionalnih grantova Telemach fondacije.

Pristup prema politici mladih osoba u općini Doboj Istok varira zavisno od nivoa vlasti o kojem se radi, a interes za politiku na lokalnom nivou iskazala je trećina ili 34,4% mladih. Značajan broj mladih se uopće ne zanimava politiku.

Mladi u općini Doboj Istok različito gledaju na načine postizanja društvenih promjena. Najveći broj mladih (65,9%) smatra da je glasanje na izborima vrlo učinkovit i dovoljno učinkovit alat za postizanje društvenih promjena. Učinkovit način za postizanje promjena za 50,6% mladih je angažman u političkim partijama, dok ih 30,6% smatra da su javne demonstracije efikasan put za društvene promjene.

⁴⁴[Omladinski centar Leptir: Aktivizam i tranzicija – Mozaik omladinske banke](#)

Grafikon 12. Učinkovitost načina promjena u društvu

U općini Doboj Istok većina mladih percipira nizak nivo utjecaja na donošenje lokalnih odluka – 38,2% njih smatra da imaju mali, a 25% da nemaju nikakav nikakav utjecaj, dok samo 8,8% ispitanih vjeruje da imaju veliki utjecaj. Najveći osjećaj isključenosti izražen je među mladima od 15 do 19 godina.

Članstvo mladih u organizacijama: jedan od indikatora društvene angažiranosti mladih je njihovo djelovanje unutar nevladinih organizacija (udruženja i fondacija). Rezultati pokazuju da 79,7% mladih nije član nikakve organizacije. Također, 74,7% ispitanih mladih nikada nije učestvovalo ni u kakvoj aktivnosti u zajednici. Samo 8,8% ispitanih mladih su članovi omladinskih organizacija ili asocijacija, i samo 10,6% ispitanih mladih je učestvovalo ili volontiralo u aktivnostima koje su organizirale razne vrste organizacija.

Grafikon 13. Članstvo i rad u organizacijama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Iako veliki broj mladih smatra da je najučinkovitiji način za utjecanje na promjene u društvu kroz rad u političkim strankama i nevladinim organizacijama, većina njih ipak nisu njihovi članovi, što ukazuje ili na pasivnosti ili na neinformiranosti, ili pak manjak mogućnosti za društvenim aktivizmom.

Problemi u oblasti aktivnog učešća mladih u zajednici mogu se grupirati u dvije ključne strukture gdje se vidi da odsustvo podrške omladinskom organiziranju rezultira niskom participacijom mladih u razvoju lokalne zajednice.

1. Nema sistematske podrške omladinskom djelovanju:

- prostor za mlade nije po mjeri mladih (radno vrijeme, neinformiranost o dostupnosti, nezainteresiranost);
- nema finansiranja omladinskih organizacija;
- slaba struktura volonterizma i omladinskog organiziranja i nezainteresiranost mladih;
- nedostatak prilika za učenje i razvoj kroz radionice, edukacije, seminare;
- rigidnost institucije za nove projekte i poglede na mlade;
- Općina nema fond za mobilnost mladih.

2. Nizak stepen uključenosti mladih u donošenje odluka na lokalnom nivou:

- nerazumijevanje između institucije i mladih;
- 63% mladih vjeruje da imaju vrlo malo ili nikakvog utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou.

2.1.6. Informiranje i mobilnost mladih

Slično kao i učešće, informiranje mladih je načelo politike prema mladima. Kako bi vlasti pružile dobre uvjete mladima za njihovo aktivno uključivanje, mlade je potrebno prethodno informirati o prilikama za: učešće u predstavničkim tijelima mladih, aktivizam u raznim omladinskim organizacijama, nevladinim i vladinim organizacijama, praksama, obukama, razmjenama, stipendijama itd.

Postoji zakonski okvir koji obavezuje vlasti da informiraju građane, ali ne postoji specifičan zakon koji uređuje informiranje mladih kao posebne ciljne grupe. Zakon o mladima FBiH i Zakon o slobodi pristupa informacijama su najrelevantniji za ovu temu. U praksi, informiranje mladih je često fragmentirano, neorganizirano i nedovoljno prilagođeno njihovim potrebama i kanalima komunikacije.

Informiranost mladih predstavlja važan segment u procesu osnaživanja mladih i njihove aktivne participacije u društvu. U kontekstu Bosne i Hercegovine, ključni izazovi se odnose na nizak nivo informiranosti mladih o zakonodavnom okviru i drugim programima koji ih se direktno tiču, uključujući: Zakon o mladima Federacije BiH, Zakon o radu (posebno prava pripravnika, volontera, zaposlenih mladih), Zakon o obrazovanju, socijalnoj zaštiti, stambenom zbrinjavanju itd., propise o participaciji mladih u procesima donošenja odluka (npr. omladinska vijeća, javne rasprave).

Mobilnost mladih podrazumijeva kretanje mladih s ciljem učenja, usavršavanja i stjecanja novih iskustava. Ovaj koncept dobio je na značaju kroz EU programe koji promoviraju obrazovanje, društvenu integraciju i interkulturalnu razmjenu mladih – bez obzira na njihovo porijeklo ili članstvo države u EU. Mobilnost obuhvata širok spektar aktivnosti: obrazovne i omladinske razmjene, volontiranje, stručno usavršavanje, zapošljavanje, studentska putovanja i razmjene, kao i neformalno obrazovanje kroz omladinske organizacije, kulturne i sportske grupe. Ona doprinosi ličnom i profesionalnom razvoju mladih, jačanju kompetencija i povećanju njihove konkurentnosti na tržištu rada. Istovremeno, mobilnost potiče veću društvenu uključenost, doprinosi zajednici, umrežavanje i jačanje omladinskih organizacija. Time se ne osnažuju samo pojedinci već i omladinski kolektivi i šire društvo, kroz razvoj građanskog aktivizma, dijaloga s donosiocima odluka, saradnje s privatnim sektorom i širenje pozitivnih društvenih promjena.

U Bosni i Hercegovini postoji podrška za učešće mladih u programima fokusiranim gotovo isključivo na međunarodnu mobilnost, dok unutrašnja mobilnost – razmjene i susreti mladih unutar BiH – ostaje gotovo potpuno zapostavljena. Omladinske razmjene između različitih lokalnih zajednica u zemlji uglavnom se dešavaju zahvaljujući inicijativi međunarodnih donatora ili, rjeđe, domaćih fondacija i udruženja. Iako postojeći primjeri pokazuju da upravo mladi najčešće iniciraju ovakve aktivnosti, njima je potrebna znatno veća društvena i institucionalna podrška. Stoga je nužno razviti systemske programe unutrašnje mobilnosti mladih, jer ona ima ključnu ulogu u izgradnji društvene kohezije, jačanju međukulturnog dijaloga i unapređenju obrazovnih i razvojnih perspektiva mladih u BiH.

Pravni i institucionalni okvir

U Bosni i Hercegovini ne postoji poseban zakon koji se isključivo bavi informiranjem mladih, ali pravo na pristup informacijama i obaveza javnih institucija da informiraju građane (uključujući mlade) uređena je kroz nekoliko ključnih zakona na državnom i entitetskom nivou:

- Zakon o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI) – na nivou BiH, FBiH i RS postoje odvojene verzije ovog zakona. Zakon garantira pravo svim građanima, uključujući mlade, da traže i dobiju informacije od javnih institucija. Institucije su dužne da aktivno objavljuju važne informacije, a ne samo da odgovaraju na zahtjeve. Ovaj zakon je temelj za transparentnost i javno informiranje, ali ne sadrži posebne odredbe o ciljanom informiranju mladih;
- Zakon o mladima Federacije BiH (član 11, član 14 i drugi) obavezuje vlasti da unaprijede pristup informacijama važnim za mlade, propisuje da mladi moraju biti informirani o pravima, mogućnostima i programima podrške. Ovaj zakon posebno naglašava ulogu omladinskih organizacija i omladinskih savjeta u prenošenju informacija mladima;
- Zakon o elektronskim komunikacijama, medijima i javnim servisima regulira djelovanje medija i obavezu da informiranje bude tačno, nepristrasno i dostupno svim grupama, uključujući mlade;

- Zakon o sistemu državne uprave i entitetski zakoni propisuju da su institucije dužne osigurati javnost rada i aktivno komunicirati s građanima, ali to se najčešće ne radi sistematski s fokusom na mlade.

Komisija za pitanja mladih Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine u okviru svojih nadležnosti ima ulogu predlagača mjera za unapređenje informativne politike i transparentnosti prema mladima te praćenje provođenja određenih evropskih dokumenata i konvencija o pravima mladih, između ostalih i Evropske povelje o informiranju mladih.

Na nivou države BiH pitanjima mladih se bavi Ministarstvo civilnih poslova BiH, gdje u okviru Sektora za obrazovanje djeluje Odsjek za mobilnost i mlade. U nadležnost Sektora za obrazovanje, između ostalih, spadaju i poslovi vezani za učešće u evropskim programima i projektima u oblasti obrazovanja i mobilnosti mladih. Nažalost, sistemska podrška mobilnosti mladih na državnom, entitetskom ili kantonalnom nivou u BiH ne postoji. Postoje pozitivni primjeri na lokalnom nivou, poput fondova za mobilnost mladih u pojedinim općinama, ali takvi slučajevi su rijetki i ograničeni.

✓ Informiranje i mobilnost mladih na području općine Doboj Istok

Služba za društvene djelatnosti, branilačko–invalidsku zaštitu i opću upravu Općine Doboj Istok bavi se odnosima s javnošću, informiranjem i pristupom informacijama. Općina na svojoj web-stranici objavljuje javne pozive, konkurse, oglase i druge relevantne informacije. Ove informacije najčešće uključuju konkurse za stipendije, pozive Udruženja Leptir, MFS-aEMMAUS i Omladinske banke te pozive koje raspisuju viši nivoi vlasti, najčešće Tuzlanski kanton. Iako web-stranica Općine ima poseban odjeljak za sport, kulturu i mlade, on ne služi za redovno informiranje već samo daje informacije o trenutnom sastavu Komisije za mlade. Također, Općina nema program kroz koji bi mladi mogli učestvovati u izradi informativnih sadržaja koji se tiču mladih te ne organizira informativne sesije za mlade. Druge organizacije i institucije šalju informacije ka Općini, koja ih onda putem web-stranice proslijeđuje ka mladima. Trenutno Općina nema zvanične profile na društvenim mrežama poput Facebooka, Instagrama i X-a, što je veliki nedostatak u informiranju pošto gotovo cjelokupna populacija mladih danas komunicira i konzumira informacije s društvenih mreža.

Glavni problemi, kada govorimo o informiranju mladih, jesu nedovoljna edukacija o pravima i zakonima kroz formalni obrazovni sistem, slaba promocija i primjena zakona o mladima od strane institucija, ograničen pristup informacijama u jednostavnom i mladima prilagođenom jeziku te nedostatak institucionalnih kampanja o pravima i obavezama mladih.

Neka od rješenja za kvalitetniju informiranost mladih bila bi:

- razvoj digitalnih platformi i vodiča koji na jeziku prilagođenom mladima objašnjavaju ključne zakone koji se tiču mladih;
- uključivanje građanskog i pravnog obrazovanja u škole i fakultete kroz praktične radionice, debate i interaktivne sadržaje;
- obavezivanje općina i kantona da redovno informiraju mlade o zakonima i programima podrške putem društvenih mreža i omladinskih centara;
- podrška nevladinim organizacijama da provode kampanje o pravima mladih i njihovim zakonskim mogućnostima.

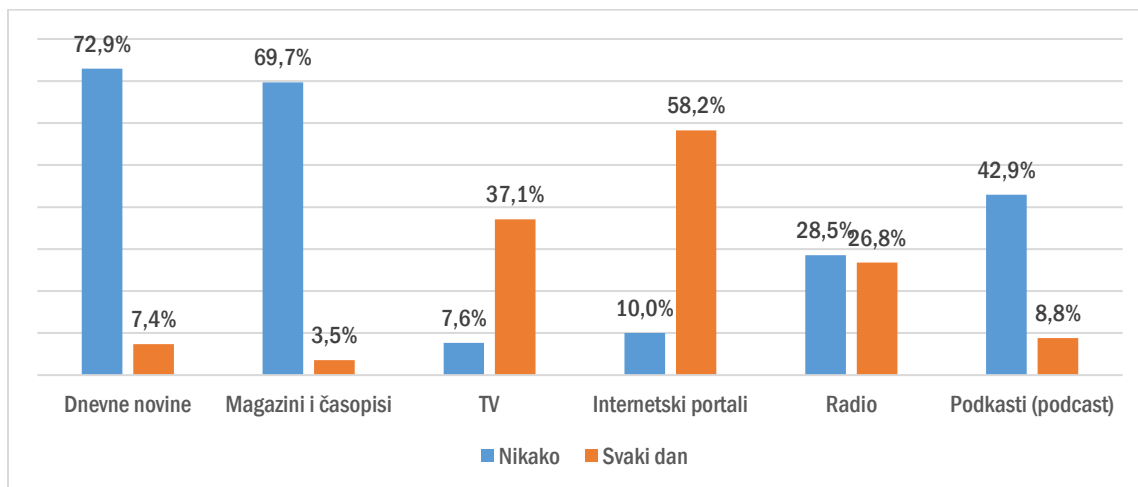
Kada govorimo o korištenju prilika za mlade unutar zajednice, mladima je lokalna mobilnost značajan element i od velike važnosti im je javni prijevoz koji omogućava jednostavno i brzo kretanje. Prema procjeni Radne grupe, povezanost javnim prijevozom u općini Doboj Istok je na zadovoljavajućem nivou, posebno s obzirom na to da je lokalna zajednica relativno mala. Frekventnost saobraćaja odgovara potrebama mladih i osigurano je putovanje mladih bez dužeg perioda čekanja. Na web-stranici prijevoznika BosnaEkspres nalazi se raspored za jednu liniju koja saobraća kroz Doboj Istok, i to na relaciji Doboj–Petrovo. Na području općine Doboj Istok djeluje i prijevoznik KIM d.o.o., čiji redovi vožnje nisu dostupni online.

Općina Doboj Istok nema fond za mobilnost mladih niti ima programe koji podržavaju mobilnost mladih, ali iz Radne grupe navode da je moguće osigurati sredstava po potrebi. Fond za mobilnost mladima omogućava da putuju i učestvuju u različitim aktivnostima te da se vrate s novim znanjima, iskustvima i motivacijom, a da ta saznanja podijele sa svojom zajednicom, inspirirajući druge mlade na proaktivnost. Ovakve prilike mladi u općini Doboj Istok ostvaruju uz pomoć MFS-a EMMAUS kroz učešće na ljetnim školama koje ova organizacija provodi.

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Informiranje mladih: analiza medijskih navika mladih u općini Doboj Istok pokazuje da elektronski mediji, naročito internetski portali, dominiraju kao primarni izvor informacija.

Grafikon 14. Korištenje medija

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

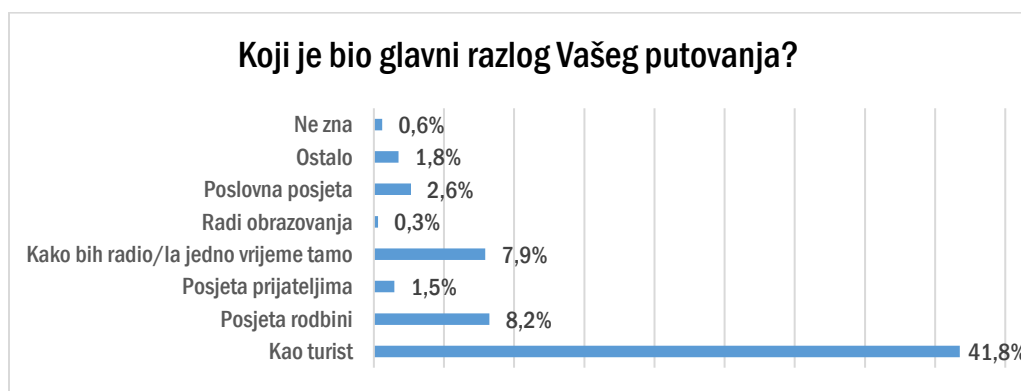
Čak 58,2% mladih prati internetske portale, dok televizija ostaje popularna među 37,1% mladih koji redovno prate sadržaje putem televizora. Zanimljivo je da većina mladih (72,9%) uopće ne prati dnevne novine, dok 69,7% njih ne prati magazine i časopise, što sugerira da su tradicionalni štampani mediji izgubili privlačnost među mladima. Elektronski mediji su stoga postali njihov glavni izvor informacija. Važno je napomenuti da radio zadržava svoju relevantnost, s 26,8% mladih koji ga svakodnevno slušaju. Podkasti, kao noviji medij, s najvećim brojem korisnika iz grupe mladih od 15 do 19 godina također pokazuju potencijal za rast među mladima, jer ih 8,8% njih svakodnevno prati. Ovaj trend može biti koristan za lokalne vlasti koje žele doći do mlađe publike i iskoristiti nove medijske platforme za informiranje.

Najpopularnija društvena mreža među mladima općine Doboj Istok je Instagram. Svakodnevno ga koristi 86,8% ispitanika, naročito mlađa populacija, a informacija se pruža pretežno kroz vizuelni sadržaj. Sljedeće po popularnosti su YouTube (67,9%), Facebook (67,6%) i TikTok (66,2%), dok Snapchat (50,3%) bilježi nešto manji postotak svakodnevnih korisnika. Mreže poput Twittera (7,4%) i LinkedIna (2,1%) koriste se u znatno manjoj mjeri.

Pregled nalaza o informiranju mladih iz općine Doboj Istok jasno ukazuje na ključne smjernice za efektivnu distribuciju informacija prema ovoj populaciji – informacije, kako bi dosegle mlade, trebaju se plasirati putem online medija, a posebno internetskih portala i društvenih mreža. Među društvenim mrežama, Instagram, Facebook i YouTube su najpopularniji kanali među mladima, što čini ove platforme idealnim za distribuciju informacija. Kako gotovo svi mladi koriste pametne telefone za pristup internetu, ključno je da se svi medijski sadržaji prilagode za jednostavno i efikasno gledanje na mobilnim uređajima. Ovaj pristup garantira da će sadržaji biti lakše dostupni i privlačniji, čime se povećava šansa za bolju angažiranost i širenje informacija među mladima. Za buduće komunikacijske strategije bitno je da se sve objave, bilo da se radi o tekstu, videima ili slikama, optimiziraju za mobilne uređaje kako bi mladi mogli brzo i jednostavno konzumirati sadržaj koji im je relevantan.

Među mladima u općini Doboj Istok zapažen je visok stepen **moblnosti**, s obzirom na to da je gotovo 94,4% njih posjetilo neki drugi grad unutar Bosne i Hercegovine u posljednje dvije godine.

Grafikon 15. Razlozi putovanja mladih općine Doboj Istok

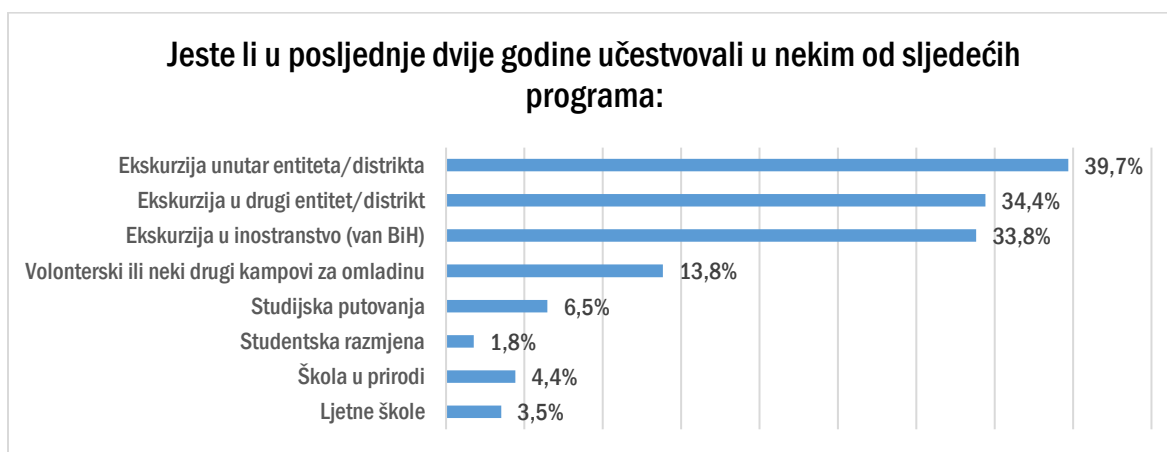
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi imaju želju da prošire svoja iskustva, steknu nova znanja ili se uključe u različite aktivnosti u drugim gradovima zemlje. Također, više od polovine mladih (64,7%) putovalo je u inostranstvo tokom istog perioda, što odražava izraženu potrebu za međunarodnim iskustvima i upoznavanjem drugih kultura.

Kao glavni razlog putovanja u inostranstvo mladi najčešće navode turizam (41,8% mladih), zatim posjetu rodbini (8,2%). Nisu uočene značajne demografske razlike među različitim grupama mladih, osim što su mladi u dobi od 15 do 19 godina najčešće putovali kao turisti (20,9%).

Podaci o aktivnostima i iskustvima mladih iz općine Doboj Istok otkrivaju njihove preferencije u vezi sa slobodnim vremenom i angažmanom. Ekskurzije kako unutar zemlje tako i van nje čine važan dio njihovih iskustava. Volontiranje i omladinski kampovi manje su zastupljeni, jer je samo 13,8% mladih učestvovalo u tim aktivnostima. Ovaj podatak sugerira da postoji interes za angažman u zajednici i razvoj vještina kroz volonterski rad. Programi studentskih razmjena još su manje zastupljeni, jer je 6,5% ispitanih mladih učestvovalo u tim programima, dok je 4,4% mladih učestvovalo u školama u prirodi, a 3,5% u ljetnim školama. Ovi podaci ukazuju na potrebu za većim promoviranjem tih programa kako bi se povećalo njihovo uključivanje među mladima. Sve u svemu, ovi podaci osvjetljavaju raznovrsnost interesa i aktivnosti mladih iz općine Doboj Istok, ističući važnost pružanja različitih prilika za njihov razvoj i angažman u zajednici.

Grafikon 16. Programi razmjene u kojima učestvuju mladi općine Doboj Istok

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Problemi u oblasti mobilnosti i informiranja mladih identificirani u općini Doboj Istok

Na temelju SWOT analize i Analize istraživanja o položaju i potrebama mladih općine Doboj Istok, Razvojni tim i radne grupe identificirali su sljedeće probleme:

1. sistem informiranja o prilikama u zajednici nije prilagođen mladima (Općina ne koristi društvene mreže za informiranje mladih);
2. javne ustanove u općini Doboj Istok nemaju uspostavljene kanale informiranja prema mladima;
3. Općina nema fond za mobilnost mladih koji bi ih podržao u neformalnom obrazovanju, umrežavanju i jačanju kapaciteta.

2.1.7. Kultura i sport

Kultura i sport imaju ključnu ulogu u oblikovanju identiteta, vrijednosti i načina života mladih, ali i u jačanju društvene kohezije i zdravlja zajednice. Aktivno učešće mladih u kulturnim i sportskim sadržajima doprinosi njihovom ličnom razvoju, očuvanju tradicije, promociji kreativnog izražavanja i zdravih stilova života. Ipak, u manjim lokalnim zajednicama poput općine Doboj Istok pristup raznovrsnim kulturnim i sportskim sadržajima često je ograničen zbog nedostatka infrastrukture, programa i finansijskih resursa. Mladi se suočavaju s izazovima kada je riječ o dostupnosti kulturnih događaja, kreativnih radionica i umjetničkih inicijativa, dok sportske aktivnosti nerijetko ostaju ograničene na nekoliko sportova, bez dovoljno podrške za razvoj rekreativnih i inkluzivnih sportskih programa. Dodatni problem predstavlja nedovoljna promocija lokalnih kulturnih i sportskih prilika, kao i slab stepen učešća mladih u kreiranju i organizaciji ovih sadržaja. Upravo zato lokalna zajednica treba prepoznati kulturu i sport kao oblasti koje značajno utječu na kvalitet života mladih. Pored očuvanja postojećih resursa, potrebno je raditi na razvoju novih inicijativa koje će omogućiti mladima da svoje slobodno vrijeme iskoriste na kreativan, zdrav i produktivan način. Kroz podršku kulturnim projektima, sportskim klubovima i neformalnim inicijativama mladihstvara se okruženje koje potiče aktivno učešće, inkluziju i međusobnu povezanost, čime se jača socijalni kapital i doprinosi dugoročnom razvoju općine.

Pravni i institucionalni okvir

Ustavom Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08) propisano je, među posebnim nadležnostima kantona, i utvrđivanje i provođenje kulturne politike. Uz to se navodi da svaki kanton može na općinu i grad na svojoj teritoriji prenijeti ovlaštenja u vezi s kulturom.

Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/2006 i 51/2009) utvrđuje nadležnosti jedinica lokalne samouprave u oblastima koje su uobičajene za lokalne zajednice, između kojih je i oblast kulture i sporta. Osim toga, Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH kao vlastite nadležnosti jedinica lokalne samouprave propisuje ocjenjivanje kvaliteta pružanja usluga od strane javnih ustanova u oblastima kulture i sporta. Općine i gradovi također, prema svojim mogućnostima, mogu finansijskim sredstvima pomoći takve javne ustanove u vršenju njihovih nadležnosti kako bi se podigao kvalitet usluga u skladu s potrebama građana.

Zakon o sportu u BiH („Službene novine Bosne i Hercegovine“, broj: 27/08, 102/09 i 66/16) definirao je sport kao djelatnost od javnog interesa. Sport u Bosni i Hercegovini organiziran je na decentraliziran način s utvrđenim pravima i nadležnostima BiH, entiteta, Brčko distrikta BiH i drugih nivoa administrativnog organiziranja. Zakon o sportu BiH kao javne interese i ciljeve BiH u sportu, između ostalih, propisuje razvijanje svijesti građana, posebno mladih, o sportu i njegovim vrijednostima te doprinos odgoju, obrazovanju i razvoju djece i mladih. Dodatno, Zakon propisuje da se u BiH mogu organizirati međunarodna sportska takmičenja i priredbe poput zimskih i ljetnih festivala mladih Evrope.

Zakonski i podzakonski akti iz oblasti kulture i sporta koji se primjenjuju u Tuzlanskom kantonu, a koji se direktno ili indirektno tiču mladih, jesu sljedeći:

- Zakon o mladima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/10);
- Zakon o sportu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 8/10, 8/13 i 6/18; 11/21);
- Zakon o kulturi („Službenenovine Tuzlanskog kantona“, br. 22/21);
- Zakon o zaštiti kulturne baštine („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 16/20);
- Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH („Službeni list BiH“, br. 16/01);
- Zakon o bibliotečkoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/00, 15/11 i 7/17);
- Zakon o arhivskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 15/00 i 13/11);
- Zakon o muzejskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 10/02);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o muzejskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 13/11);

- Zakon o pozorišnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 10/02);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pozorišnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 13/11);
- Zakon o estradnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 6/05);
- Zakon o izdavačkoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 3/02);
- Zakon o javnom informisanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 15/00).

Zakonom o kulturi Tuzlanskog kantona utvrđena su načela i ciljevi u oblasti kulture kao i program razvoja kulture, definirani su razvoj kulturnih djelatnosti, oblici međunarodne kulturne saradnje, amatersko djelovanje u oblasti kulture, uvjeti rada i djelovanja u oblasti kulture, finansiranje programa i projekata u oblasti kulture, kriteriji te mjerila u postupku stvaranja i realiziranja programa. Ove oblasti u sportu regulirane su Zakonom o sportu Tuzlanskog kantona. Oba spomenuta zakona propisuju da se kanton i gradovi/općine brinu za ostvarivanje općeg interesa u oblasti kulture, što podrazumijeva, između ostalog, i osiguravanje sredstava iz budžeta Tuzlanskog kantona, kao i u općinskim/gradskim budžetima za očuvanje kulturnog naslijeđa, pripremanje i izvođenje programa i projekata, akcija i manifestacija u oblasti kulture, za poticaj umjetničkog stvaralaštva i za nagrade u oblasti kulture, kao i za investicije u javnu infrastrukturu u oblasti kulture.

Nadležni organ za oblast kulture i sporta na nivou Bosne i Hercegovine je Ministarstvo civilnih poslova BiH, u okviru kojeg djeluje **Sektor za sport**, podijeljen na:

- Odsjek za međunarodnu suradnju i razvoj sporta;
- Odsjek za razvoj i praćenje informacijskog sustava u sportu;
- Odsjek za praćenje izrade i provođenja strategija, projekata i programa u sportu.

Među najvažnije poslove sektora ubraja se usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i definiranje strategije na međunarodnom planu u području sporta te učesće u radu međunarodnih organizacija iz oblasti sporta i osiguravanje izvršavanja međunarodnih obaveza BiH.

Sektor za nauku i kulturu nadležan je za koordinaciju aktivnosti s nadležnim entitetskim ministarstvima i tijelima za definiranje strategije na međunarodnom planu u područjima nauke i kulture. U okviru ovog sektora djeluje Odsjek za kulturu. Sektor između ostalog prati primjenu domaćih sporazuma i strateških dokumenta iz oblasti kulture, prati primjenu usvojenih konvencija i deklaracija, koordinira aktivnosti saradnje s organima i tijelima Evropske unije i Ujedinjenih nacija i drugim asocijacijama iz oblasti kulture koje djeluju na globalnom nivou.

U Federaciji BiH nadležnosti u oblasti kulture i sporta dalje su na nivou kantonalnih ministarstava, pa tako nadležnost za provođenje politika i mjera iz oblasti kulture i sporta u Tuzlanskom kantonu ima Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona. Ministarstvo obavlja upravne, stručne i druge poslove iz ove oblasti u skladu sa zakonom i drugim propisima, od čega je za mlade od naročito značaja osiguravanje primjene najviših standarda ljudskih prava i sloboda utvrđenih međunarodnim aktima, ustavima i zakonima u oblastima iz nadležnosti Ministarstva, definiranje i provođenje kantonalnih programa djelovanja za mlade u pojedinim oblastima omladinskog sektora propisanih Zakonom o mladima Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 36/10); praćenje pružanja podrške mladima koja dolazi od nevladinog sektora – vođenje spiska udruženja, institucija, ustanova, međunarodnih i drugih organizacija koje rade s mladima ili pružaju podršku omladinskim aktivnostima; koordinacija aktivnosti u vezi s radom s mladima i omladinskim aktivnostima; uočavanje negativnih utjecaja na mlade bilo koje institucije, udruženja ili organizacije, uključujući i međunarodne organizacije, a koji su u suprotnosti s Ustavom i zakonom, kao i predlaganje za poduzimanje zakonskih mjera koje provode nadležna tijela; savjetovanje mladih i njihovih predstavnika, naročito o pravnim postupcima ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza koje se temelje na Zakonu o mladima Federacije BiH i drugim zakonima, kao i osiguranje minimuma mjera na planu rada s mladima i omladinskih aktivnosti, kao i mehanizama i kapaciteta propisanih Zakonom o mladima Federacije BiH.

Skupština Tuzlanskog kantona sukladno ovlastima formira i Komisiju za kulturu, sport i mlade, koja je nadležna da:

- razmatra i daje prijedloge rješenja Skupštini u oblasti uspostave, razvoja i finansiranja institucija kulture na nivou kantona;

- razmatra i podnosi prijedloge Skupštini o pitanjima zaštite objekata kulturno-historijskog naslijeđa;
- razmatra pitanja i daje prijedloge za razvoj i unapređenje javnih sportskih objekata;
- daje prijedloge za unapređenje učešća mladih u javnom životu;
- ostvaruje saradnju s organizacijama mladih radi unapređenja položaja mladih i učešća u javnom životu, i o tome Skupštini podnosi izvještaje i daje prijedloge akcija.

✓ **Kultura i sport u općini Doboj Istok**

Prema Evropskim poveljama o učestvovanju mladih u životu na općinskom nivou, naglašava se dalokalni organi vlasti trebaju podržati organizirane društveno-kulturne aktivnosti koje vode udruženja i organizacije koje se bave pitanjima mladih, pa je tako, između ostalog, u nadležnosti Općine Doboj Istok da:

- osniva, upravlja, unapređuje i finansira ustanove i izgradnju objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti **kulture i sporta**;
- ocjenjuje rad ustanova i kvalitet usluga u djelatnosti zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, **kulture i sporta** te osigurava finansijska sredstva za unapređenje njihovog rada i kvalitet usluga u skladu s potrebama stanovništva i mogućnostima Općine.⁴⁵

Općinska služba za društvene djelatnosti nadležna je da provodi utvrđenu politiku i prati stanje u oblasti obrazovanja, zdravstva, informiranja, **sporta i kulture**.

✓ **Kultura**

Prema posljednjim dostupnim podacima Federalnog zavoda za statistiku,⁴⁶ u općini Doboj Istok ne postoji niti jedno pozorište, ni kino, ni lokalna radiostanica, ni lokalna TV-stanica. Također, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku⁴⁷ u oblasti kulture i umjetnosti za 2023. godinu, Doboj Istok nema ni centar za kulturu, ni muzej, ni galeriju, niti jedan festival nije organiziran na području općine tokom 2023. (posljednji dostupni podaci), dok postoji samo jedno kulturno-umjetničko društvo (KUD).

Prema Prostornom planu teritorije kantona, svi općinski/gradski centri na području kantona imaju domove kulture osim Čelića i Sapne. Ukupno 6 općinskih/gradskih centara posjeduje kulturni centar, a to su: Doboj Istok, Kalesija, Lukavac, Srebrenik, Tuzla i Živinice. U trogodišnjem planu rada općine Doboj Istok za period 2025–2027. godine stoji da postoji dom kulture u Klokotnici, u kojem je planirana izgradnja multimedijalne sale. Također je planirana izgradnja multimedijalne sale u MZ Klokotnica, kao i izgradnja općinske biblioteke.⁴⁸

Plan općine je povećati broj društvenih i kulturnih manifestacija sa 19 na 24 do kraja 2027. godine te uspostaviti saradnju s dijasporom radi saradnje, planiranja i izrade projekata od općeg društvenog interesa, privrede, sporta i kulture.⁴⁹

Općina Doboj Istok bogata je kulturno-historijskim naslijeđem, od čega se izdvajaju nekropole stećaka Duje i Krčevina, arheološka nalazišta na lokalitetima Duje i Kratine, etno avlija Nisveta Mujkića te kuća porodice Hadžić-Osmić.⁵⁰

U općini Doboj Istok djeluju sljedeća udruženja koja se bave kulturno-umjetničkim radom:

- Omladinski kulturni centar „Lipe“ Doboj Istok;

⁴⁵Općina Doboj Istok. „Nadležnost Općine.“ Dostupno na: <https://opcinaadobojistok.ba/pitanjaodgovoriDi/nadleznost-opstine/>; Pristupljeno 21. jula 2025.

⁴⁶Federalni zavod za statistiku [online]. Kantoni u brojkama: Tuzlanski kanton (2024). Dostupno na: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2024/06/tuzlanski-kanton.pdf>; pristupljeno: 18. jula. 2025.

⁴⁷Federalni zavod za statistiku [online]. Kultura i umjetnost 2023. Dostupno na: <https://fzs.ba/index.php/bosanski-bilteni/kultura-i-umjetnost/>.

⁴⁸Trogodišnji plan rada općine Doboj Istok za period 2025–2027. Dostupno na: <https://opcinaadobojistok.ba/wp-content/uploads/2024/12/TROGODI%25%AONJI-PLAN-RADA-2025-2027.pdf>.

⁴⁹Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

⁵⁰Općina Doboj Istok. „Kultura.“ *Općina Doboj Istok*. Dostupno na: <https://opcinaadobojistok.ba/kultura/>. Pristupljeno 21. jula 2025.

- KUD „2.juni“ Stanić Rijeka, Doboj Istok;
- Udruženje žena Doboj Istok.

✓ Sport

U Tuzlanskom kantonu mrežu objekata sporta i fizičke kulture čine objekti sportskog centra i sportskih dvorana, otvoreni sportski tereni (stadioni, mali stadioni, sportski poligoni, teniski tereni) te otvorena kupališta – bazeni. Skoro svi općinski/gradski centri posjeduju sportske dvorane osim općina: Kalesija, Kladanj i Teočak, dok gradske stadione ne posjeduju općine Čelić i Teočak. Općina Doboj Istok posjeduje dva stadiona, dva sportska terena i jedan teniski teren. Sportsku infrastrukturu čine Sportska dvorana Brijesnica Velika, školska sportska dvorana OŠ „Klokotnica“, stadion „Luke“ Klokotnica, stadion „Čabrina“ Brijesnica Velika te sportski poligoni Brijesnica Mala, Klokotnica, Stanić Rijeka, Lukavica Rijeka.

U općini se nalaze i Zona rekreacije i sporta na lokalitetu Gaj i Zona rekreacije i sporta na lokalitetu Hrkoje.⁵¹ Lokalitet „Gaj“ u naselju Klokotnica kao prirodni pejzaž u određenom stepenu urađen je kao izletničko mjesto, pošumljeno je i urađene su klupe za sjedenje, stolovi, mjesto za roštilj, staza za šetnju te kao takav posjeduje niz lijepih predjela za relaksaciju. Također, urađeni su u određenoj mjeri i pristupni putevi.

Sportske aktivnosti na području općine Doboj Istok odvijaju se kroz planske aktivnosti Sportskog saveza, čiji su ciljevi između ostalog i uključivanje mladih u sport, očuvanje postojećih klubova, organizacija takmičenja, podržavanje memorijalnih turnira i provođenje razvoja školskog sporta po osnovnim školama na području općine Doboj Istok u okviru školskih sekcija.

Na području općine Doboj Istok trenutno postoji registriranih 12 sportskih udruženja. Od tih 12 njih 8 je aktivno i relativno uspješno u svojim ligama, a posebno se izdvaja Šahovski klub „Akademija šampiona“, koji je ostvario zavidne rezultate.

Podaci o broju mladih prema informacijama dostavljenim iz sportskih klubova:⁵²

- NK Doboj Istok – 50 muškaraca;
- NK Mladost – 30 muškaraca;
- STK Spin – 35 mladih (20 žena i 15 muškaraca);
- Karate klub Doboj Istok – 50 mladih (35 žena i 15 muškaraca);
- Rukometni klub Index – 20 muškaraca;
- Škola sporta DI Five – 50 dječaka, svi ispod 15 godina;
- Futsal klub Liliium – 20 muškaraca;
- Brazilska JJI Gard Lukavica – 20 mladih (10 žena i 10 muškaraca);
- Šahovski klub Akademija šampiona – 15 muškaraca.

Tabela 10. Pregled izdvojenih sredstava za kulturu i sport

Godina	2022.	2023.	2024.
Kulturne i sportske manifestacije	38.000,00	37.000,00	37.000,00
UG Sportski savez	77.000,00	85.000,00	9.000,00
Nogometni savez			1.000,00
KUD 2.juni	1.500,00	1.500,00	2.500,00
OKC Lipe	1.500,00	1.500,00	2.500,00

⁵¹Ministarstvo prostornog uređenja Tuzlanskog kantona. *Nacrt Prostornog plana teritorije kantona 2025–2045: Tekst*. Ministarstvo prostornog uređenja Tuzlanskog kantona, 2025. Dostupno na: <https://mpuzotk.gov.ba/file/nacrt-pptk-2025-2045-tekst/134>. Pristupljeno 21. jula 2025.

⁵²Općina Doboj Istok, Radna grupa za oblast volonterizma, kulture i sporta u okviru Koordinacionog i radnog tijela za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok za period 2025–2028. godine.

SRD Spreča	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Odred izviđača Vrba		1.500,00	2.500,00
Udruženje žena Doboj Istok	1.000,00	1.000,00	2.000,00
NK Doboj Istok Klokočnica			20.700,00
NK Doboj Istok Brijesnica Velika			15.750,00
STK Spin			17.550,00
JJ Klub Gard			1.800,00
OŠK Akademija šampiona			2.250,00
RK Mladost Doboj Istok			1.800,00
Kajak kanu			900,00
Šahovski klub			1.800,00
FC Liliium			4950,00
Škola sporta DI-FIVE			5.400,00
Atletski klub			4.950,00
Karate klub			12.150,00
UKUPNO	120.000,00	128.500,00	135.350,00

Izvor: Budžeti Općine Doboj Istok za 2022, 2023. i 2024. godinu.⁵³

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Podaci o sportskoj aktivnosti mladih ukazuju na općenito nizak nivo redovnog bavljenja sportom. Samo 11,5% mladih se bavi sportom svakodnevno, dok 44,4% mladih ni na koji način ne prakticira sportske ili rekreativne aktivnosti. Ovi rezultati sugeriraju potrebu za poduzimanjem inicijativa koje bi potaknule povećanje učešća u sportskim aktivnostima među mladima u općini Doboj Istok. Nadalje, muškarci se u znatno većem postotku bave sportom u odnosu na žene. Čak 29,4% svih mladih muškaraca bavi se sportom ili rekreativnim aktivnostima barem jednom sedmično, dok je taj postotak kod mladih žena znatno niži te iznosi 17,4%. Najpopularniji sportovi među mladima su ekipni sportovi (nogomet, košarka, odbojka i sl.), fitnes aktivnosti (pilates, joga, aerobik), treniranje u teretanama (bodybuilding, kondicijske vježbe) te aktivnosti poput planinarenja, biciklizma i borilačkih sportova.

Općina nema posebne programe za kulturu i sport namijenjene mladima, ali izdvaja određena sredstva za sportske klubove i kulturno-umjetnička udruženja. Također, u općini se svake godine održava manifestacija „Izbor sportiste godine općine Doboj Istok“. Pokrovitelji manifestacije su općinski načelnik i Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona. Priznanja se dodjeljuju za sve kategorije sportista, sportskih kolektiva i sportskih radnika kao i za nosioca titule sportiste godine općine Doboj Istok.

Najveći izazovi s kojima se susreću mladi kada je u pitanju sport u općini Doboj Istok jesu infrastruktura u razvoju, nedostatak većih finansija za odlazak na međunarodna takmičenja te nedostatak lokalnog prijevoza za odlazak na trening.⁵⁴

Kada su u pitanju događaji iz oblasti kulture i umjetnosti, mali udio mladih (9,7%) u općini Doboj Istok smatra da ima priliku često posjećivati ove događaje iz oblasti kulture i umjetnosti (predstave, koncerte, izložbe i slično), dok ih 40,3% smatra da ima priliku često posjećivati sportske događaje. Veći postotak je onih koji navode da rijetko imaju priliku posjetiti kulturne događaje (41,8%) i sportske događaje (43,8%), dok 42,4% mladih nema priliku da posjećuje događaje iz oblasti kulture i

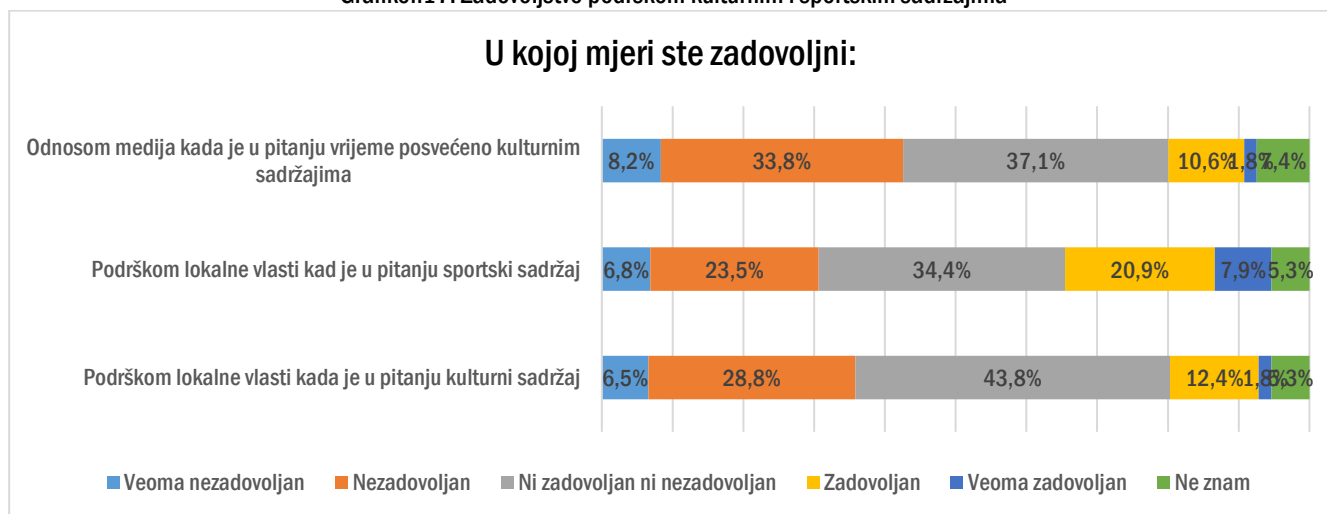
⁵³Budžeti Općine Doboj Istok; dostupno na: [Budžet 2022](#), [Budžet 2023](#), [Budžet 2024](#).

⁵⁴Općina Doboj Istok, Radna grupa za oblast volonterizma, kulture i sporta u okviru Koordinacionog i radnog tijela za izradu strategije prema mladima općine Doboj Istok za period 2025–2028. godine.

umjetnosti, a 11,8% ih nema priliku posjećivati sportske događaje. Kada bi imali priliku, većina mladih kaže da bi posjećivala događaje iz oblasti kulture, umjetnosti i sporta.

Značajan broj mladih u općini Doboj Istok izražava nezadovoljstvo u vezi s odnosom medija prema kulturnim sadržajima (33,8%), dok 23,5% mladih nije zadovoljno podrškom lokalnih vlasti u vezi sa sportskim sadržajima, a 28,8% njih izražava nezadovoljstvo u pogledu podrške lokalnih vlasti kulturnim sadržajima. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za većim angažmanom lokalnih vlasti u pružanju podrške kulturnim i sportskim inicijativama kako bi se poboljšalo zadovoljstvo mladih i stvorila dinamičnija i poticajnija kulturna i sportska scena.⁵⁵

Grafikon 17. Zadovoljstvo podrškom kulturnim i sportskim sadržajima

IDENTIFICIRANI PROBLEMI

Na temelju SWOT analize i Analize istraživanja o položaju i potrebama mladih općine Doboj Istok, Razvojni tim i radne grupe identificirali su sljedeće probleme:

1. nedostatak kulturno-umjetničkih dešavanja i prilika za posjetu dešavanja iz kulture i umjetnosti;
2. neuključenost mladih u kreiranje sadržaja za mlade.

⁵⁵ Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

2.1.8. Sigurnost mladih

Sigurnost mladih predstavlja jedan od ključnih faktora za kvalitet života i dugoročni ostanak mladih u lokalnoj zajednici. Kada govorimo o sigurnosti, ona se ne odnosi samo na fizičku sigurnost već obuhvata i psihološku, socijalnu i ekonomsku dimenziju. Mladi trebaju živjeti u okruženju u kojem se osjećaju zaštićeno od nasilja, diskriminacije i svih oblika prijetnji po njihov lični integritet i imovinu, ali i u kojem imaju pristup uslugama i resursima koji osiguravaju stabilnost i perspektivu za budućnost. U općini Doboj Istok, kao i u drugim manjim zajednicama, sigurnost mladih nerijetko zavisi od kvaliteta društvene infrastrukture, dostupnosti institucija i povjerenja u njih, kao i od općeg osjećaja pripadnosti i zajedništva. Poseban izazov predstavlja prevencija vršnjačkog i rodno zasnovanog nasilja, govora mržnje i drugih oblika psihološkog nasilja, dok je jednako važno razvijati mehanizme zaštite od trgovine ljudima, zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i negativnih društvenih pojava.

Osim fizičke sigurnosti, mladi sigurnost povezuju i s ekonomskom stabilnošću i socijalnom podrškom, što znači da lokalna zajednica mora stvarati okruženje koje pruža jednake mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje i kvalitetan društveni život. Sigurnost mladih stoga treba posmatrati kao multidimenzionalan koncept koji obuhvata zaštitu prava, inkluzivno okruženje, adekvatne mehanizme prevencije i usluge podrške, jer samo takav pristup može doprinijeti ostanku i aktivnom uključivanju mladih u život općine Doboj Istok.

Strategijom prema mladima Tuzlanskog kantona za period od 2020. do 2024. definirana su četiri ciljna ishoda politike prema mladima Tuzlanskog kantona:

- jednake mogućnosti za doseganje punog potencijala u učenju i razvoju;
- **ekonomska i socijalna sigurnost;**
- **sigurno, ekološki čisto i ugodno okruženje;**
- aktivno učešće u razvoju zajednice.

Pravni i institucionalni okvir

Sigurnost u Bosni i Hercegovini primarno je uređena krivičnim zakonodavstvom koje čine Krivični zakon BiH te krivični zakoni entiteta i Brčko distrikta. Pored njih, sigurnost mladih osigurava se i kroz druge zakone koji sadrže odredbe o krivičnoj odgovornosti, kao i kroz krivične procesne zakone i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija. Dodatni pravni okvir čine zakoni poput Zakona o ravnopravnosti spolova i Zakona o zabrani diskriminacije, koji doprinose zaštiti od nasilja, uznemiravanja i diskriminacije.

Kada je riječ o mladima, važno je naglasiti da zakonodavstvo u Federaciji BiH ne prepoznaje posebno krivično djelo vršnjačkog nasilja. Postupanje prema maloljetnim počiniocima regulirano je Krivičnim zakonom FBiH, Zakonom o krivičnom postupku FBiH te Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, koji se zasniva na principu zaštite najboljeg interesa djeteta i uključuje saradnju policije, centara za socijalni rad, porodice, škole, tužilaštva i sudova. Sistem sigurnosti u BiH je složen zbog ustavnog uređenja države i podjele nadležnosti između različitih nivoa vlasti. Na državnom nivou ključnu ulogu ima Ministarstvo sigurnosti BiH, dok na nivou Federacije djeluje Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova. Operativne policijske poslove uglavnom obavljaju kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova, koja imaju vlastite zakone, strukturu i budžete.

Na području Tuzlanskog kantona sigurnost građana osigurava Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona u skladu sa zakonima BiH, Federacije BiH i kantona. Poseban značaj za sigurnost mladih imaju propisi koji se odnose na zaštitu od nasilja u porodici, javni red i mir, sprečavanje zloupotrebe droga, zaštitu djece i maloljetnika u krivičnom postupku te sprečavanje nasilja na sportskim priredbama. U okviru MUP-a TK djeluje i Odjeljenje za borbu protiv maloljetničke

delinkvencije i nasilja u porodici, dok su u policijskim stanicama određeni službenici zaduženi za rad policije u zajednici i preventivne aktivnosti.

Sigurnosni sistem dopunjuju i druge institucije na lokalnom nivou. Policijska stanica Doboj Istok djeluje u okviru Policijske uprave Gračanica, dok Općinska služba civilne zaštite provodi mjere zaštite i spašavanja u slučaju prirodnih i drugih nesreća. Važnu ulogu u zaštiti mladih ima i Centar za socijalni rad Doboj Istok, koji učestvuje u prevenciji nasilja, zaštiti maloljetnika i pružanju socijalne podrške porodicama i mladima u riziku.

Sigurnost u općini Doboj Istok

Prema podacima Radne grupe za sigurnost mladih, najzastupljeniji oblici nasilja kod mladih u općini Doboj Istok u periodu 2022–2024. godine su međuvršnjačko nasilje u vidu fizičkog napada ili tuče, nasilje u porodici, mentalno nasilje, nasilje na internetu u smislu ugrožavanja sigurnosti, iznošenja ozbiljnih prijetnji i sl., a svakako ne smijemo zanemariti zloupotrebu opojnih droga i krivična djela krađe i teške krađe.

U referentnom periodu 2022–2024. godine na prostoru općine Doboj Istok zabilježen je 51 slučaj krivičnih djela u kojima su počinio, ali i oštećeni, bili mlade osobe.

U toku 2022. godine na prostoru općine Doboj Istok bilo je 19 krivičnih djela u kojima su počinio ili žrtve bile mlade osobe, i to najviše posjed droge (10), krađa (2), ugrožavanje sigurnosti saobraćaja zbog omamljenosti (2) te posjed i stavljanje u promet opojne droge, teška krađa, ugrožavanje sigurnosti, paljevina, nasilje u porodici (po 1). Prijavljena su četiri prekršaja, od čega je jedan s elementima nasilja, a osoba pod djelovanjem alkohola. Svi počinio krivičnih djela bile su mlade osobe muškog spola, dok je jedna žrtva bila ženska osoba (djevojčica) kod krivičnog djela nasilja u porodici.

Tokom 2023. godine desilo se 11 krivičnih djela u kojima su počinio ili žrtve bile mlade osobe, i to teška krađa (2) i nasilje u porodici (4) te prijevara, nanošenje lakših tjelesnih povreda, krađa i ugrožavanje sigurnosti. Prijavljena su četiri prekršaja, od čega su dva s elementima nasilja, a tri su počinio bila pod djelovanjem alkohola. Svi počinio krivičnih djela bile su mlade osobe muškog spola, dok su dvije žrtve bile ženske mlade osobe kod krivičnog djela nasilja u porodici.

U 2024. godini desilo se 21 krivično djelo u kojima su počinio ili žrtve bile mlade osobe, i to najviše posjed droge (6), teška krađa (3), nasilje u porodici (3), krađa (2), ugrožavanje sigurnosti (2) te ubistvo, iznuda, nedozvoljeno držanje oružja i municije i saobraćajna nesreća sa smrtnom posljedicom (po 1). Bilo je 11 počinilaca prekršaja, i to sve osobe muškog spola, od čega su četiri s elementima nasilja, a jedan počinilac bio je pod djelovanjem alkohola. Žrtve su bile tri muške osobe, i to u krivičnim djelima ubistva, teške krađe i ugrožavanja sigurnosti, dok je jedna ženska mlada osoba bila žrtva krivičnog djela nasilja u porodici.

U oblasti sigurnosti mladih bitno je istaći da PS Doboj Istok realizira aktivnosti usmjerene ka mladima (samostalno ili u saradnji s drugim institucijama i organizacijama). Aktivnosti prema mladima postoje u planovima MUP-a TK kroz PS Doboj Istok, prvenstveno prema učeničkoj populaciji, samostalno, ali i u saradnji sa školskim ustanovama i drugim organizacijama.

Radna grupa za sigurnost navodi dva projekta koja se realiziraju na području općine Doboj Istok, a koja se tiču sigurnosti, a navedena su u tekstu koji slijedi.

- "I mi smo dio saobraćaja" projekat je koji se implementira od 2016. godine. Ukupno 1.500 djece i mladih s područja općine Doboj Istok bilo je dio projekta u vidu korisnika i volontera. Kroz projekt je postignut cilj da su djeca i mladi zauzeli jasan stav pri tome da su dio saobraćaja bez obzira na sredstvo kretanja. Pored toga, korisnici ovog projekta su učili o osnovama u saobraćaju i načinu ponašanja u njemu. Oko 75% svih korisnika projekta pozitivno je odgovorilo na saobraćajne propise.
- „Oružje ne štiti, oružje ubija!“ je kampanja u okviru projekta MUP-a TK koja ima za cilj podizanje svijesti kod mladih osoba o opasnostima i posljedicama koje uzrokuje upotreba vatrenog oružja ili minsko-eksplozivnih sredstava. S tim u vezi,

policijski službenici PS Doboj Istok svake godine održavaju edukativna predavanja za učenike. Kampanju realizira Uprava policije MUP-a TK u saradnji s UNDP-om (Razvojnim programom Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini), a u okviru projekta „Prevenције i smanjenja prisustva nelegalnog oružja u Bosni i Hercegovini” (PILLAR).

Također postoje programi edukacije mladih o sigurnosti (npr. Cyber Guard, Sigurni koraci), a ističu saradnju policije sa školama i ugostiteljima kroz iskusan i stručan tim za rad s mladima na pitanju sigurnosti. Na području općine Doboj Istok djeluje MFS EMMAUS, koji je uspostavio Centar za sigurni internet u cilju sprečavanja seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju i osiguravanja informacija i alata za sigurno i odgovorno korištenje informacionih i komunikacionih tehnologija.

Iz Radne grupe za sigurnost mladih navode da su postojeći programi nedovoljno promovirani među mladima te da su resursi za proširenje projekata na ruralna područja ograničeni. Uz to nedostaje koordinacija između institucija koje su uključene u sigurnosne programe.

Iz analize o položaju i potrebama mladih

Mladi u općini Doboj Istok uglavnom su zadovoljni sigurnosnom situacijom u zajednici (72,9%) i radom policije (57,4% – u potpunosti zadovoljan i zadovoljan).

Fokusna grupa je pružila bolji uvid u sigurnosnu situaciju u općini Doboj Istok. Mladi su se najviše žalili na prisustvo droge u lokalnoj zajednici i nesigurnost koja dolazi s tim problemom, manjak rasvjete u rubnim, manjim dijelovima općine, kao i problem transporta. Osoba s invaliditetom koja je bila na fokusnoj grupi pružila nam je jedinstven uvid u probleme s kojima se osobe s poteškoćama u kretanju susreću. Osoba je navela probleme kretanja po općini, gdje određeni dijelovi nemaju trotoara, te se u kolicima mora kretati cestom, parkinzi za invalidne osobe većinom su zauzeti, i pristup institucijama je otežan, tako da je Centar za socijalni rad na trećem spratu zgrade bez lifta.

Oblici nasilja među mladim osobama: podaci o nasilju među mladima u općini Doboj Istok pokazuju značajnu razliku između direktnih odgovora na pitanje o tome jesu li sami bili žrtve nasilja i onih koji se odnose na poznanstva sa žrtvama nasilja. Prisutnost nasilja među mladima, kada se pita o poznanstvima sa žrtvama, znatno je veća nego u slučajevima direktnih odgovora o vlastitoj žrtvi. Najdominantniji oblik nasilja koji mladi prepoznaju kod drugih je međuvršnjačko nasilje, pri čemu 21,5% ispitanika poznaje nekog ko je bio žrtva tog oblika nasilja. Nadalje, vrste nasilja koje su mladi identificirali kao prisutne u zajednici jesu nasilje na internetu, razbojništvo, nasilje od partnera, seksualno nasilje i nasilje na radnom mjestu. Međutim, 56,2% mladih izjavljuje da ne poznaje nikog ko je bio žrtva nasilja.

Kada je riječ o vlastitom iskustvu, većina mladih (82,4%) izjavljuje da nisu bili žrtve nasilja. Međuvršnjačko nasilje doživjelo je 10% mladih, dok 2,6% mladih navodi da su bili žrtve nasilja na internetu. Manji postotak mladih (2,1%) navodi da su bili žrtve seksualnog nasilja (sve žene), a 1,2% mladih doživjelo je nasilje u porodici, razbojništvo ili nasilje od partnera (većina žrtava su žene). Što se tiče iskustava s provalama ili krađama, 82,6% mladih tvrdi da nisu bili žrtve tih prijestupa u posljednjih pet godina, dok 8,5% mladih priznaje da su bili žrtve, a 7,9% mladih nije sigurno sjeća li se takvog incidenta.⁵⁶

---

⁵⁶ Institut za razvoj mladih KULT. Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok. Sarajevo, 2025.

Identificirani problemi u oblasti sigurnosti mladih

Na temelju SWOT analize i Analize istraživanja o položaju i potrebama mladih općine Dobož Istok, Razvojni tim i radne grupe identificirali su sljedeće probleme:

1. nedovoljna promocija sigurnosnih programa među mladima i ograničeni resursi za proširenje projekata na ruralna područja;
2. laka dostupnost i raširenost upotrebe psihoaktivnih supstanci i rizik od sukoba mladih sa zakonom;
3. nesigurnost u javnom prostoru zbog loše saobraćajne infrastrukture i signalizacije;
4. porast međuvršnjačkog nasilja, pritisak rodno uvjetovanog nasilja nad djevojkama (seksualizirane poruke i dobacivanje) i strah od napada i nasilja na internetu.

2.2. Vizija razvoja institucionalne brige o mladima u općini Doboj Istok

VIZUA: općina Doboj Istok je zajednica koja mladima osigurava prilike, unapređuje kvalitet života, stvara prostor za kulturu, sport i društveni angažman, usmjerena na zajedničku izgradnju sigurne i prosperitetne budućnosti.

Strategija prema mladima općine Doboj Istok izrađuje se s ciljem uspostavljanja jasnog i dugoročnog pravca djelovanja u oblasti politika prema mladima, zasnovanog na stvarnim potrebama i prioritetima mladih ljudi u ovoj lokalnoj zajednici. Kao prvi dokument ove vrste, strategija nosi posebno važnu ulogu u trasiranju puta kojim se općina Doboj Istok želi kretati kako bi postala sredina u kojoj mladi ostaju, razvijaju se i aktivno doprinose zajedničkom napretku.

Kao strateški dokument koji je uvjetovan vremenskim rokom od pet godina, okvirom nadležnosti jedinica lokalne samouprave te precizno definiranim ciljevima i prioritetima, Strategija za mlade 2025–2029. morala je biti realno koncipirana. Iz tog razloga ona se ne bavi apsolutno svim problemima koje mladi evidentno imaju već objektivno odabranim problemima iz sedam oblasti prioriternih za mlade ljude, a što su: rad, zapošljavanje i preduzetništvo mladih; obrazovanje i nauka mladih; socijalna briga o mladima; zdravstvena zaštita i sigurnost mladih; kultura i sport mladih; aktivno učešće mladih u društvu (aktivizam, učešće u odlučivanju, volontiranje, omladinsko organiziranje) te informiranje i mobilnost mladih. Iz svake od navedenih oblasti izdvojeno je četiri do sedam ključnih problema kojima je strategija posvećena. Dva su ključna principa kojima se vodi ovaj strateški dokument i odnose se na uključivanje mladih u procese odlučivanja te kreiranje jednakih šansi za sve mlade u općini Doboj Istok. Ovi principi su zastupljeni u procesu planiranja ciljeva, prioriteta i mjera za sve oblasti.

Jasan zakonski okvir i kontekst u kojem se strategija razvijala, ali i u kojem će se provoditi, dobro definirani problemi bazirani na istraživanju položaja i potreba mladih u općini Doboj Istok, precizno definirani strateški ciljevi, prioriteti i indikatori te jasan plan za kreiranje mjera, načina provedbe strategije i podjele mjera i odgovornosti u skladu s nadležnostima pojedinih institucija čine stabilnu strukturu dokumenta i realan put za ostvarenje strateških ciljeva.

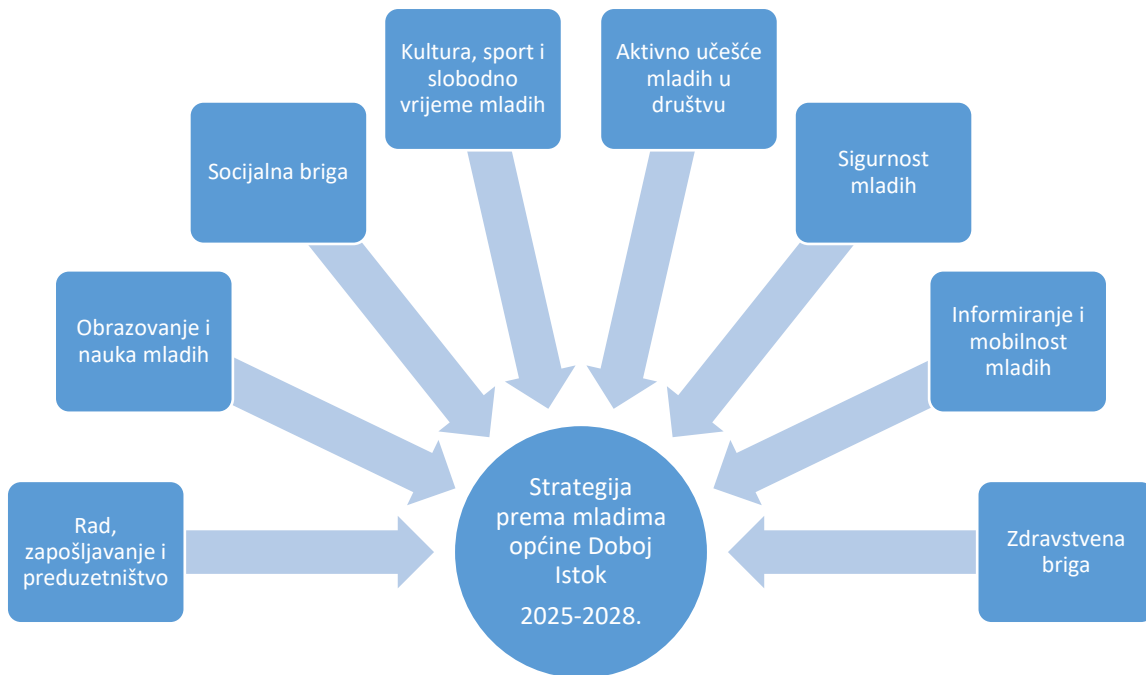
Vizija strategije temelji se na uvjerenju da su mladi najvažniji društveni resurs, pokretači pozitivnih promjena i ključni partneri u razvoju savremene, otporne i solidarne zajednice. Upravo zato ovaj dokument usmjerava Općinu ka tome da bude prepoznata kao sigurno, inkluzivno i poticajno okruženje u kojem mladi ljudi imaju jednaka prava i mogućnosti da se obrazuju, zapošljavaju, učestvuju u odlučivanju, kreiraju i realiziraju ideje te vode ispunjen, zdrav i aktivan život.

Kroz strateški pristup i učešće mladih u svim fazama izrade dokumenta, od istraživanja potreba do definiranja ciljeva i mjera, Strategija afirmira princip participacije i partnerskog odnosa između lokalne vlasti i mladih. Time se ne gradi samo dokument već i povjerenje i praksa saradnje koja premašuje okvir formalnog planiranja.

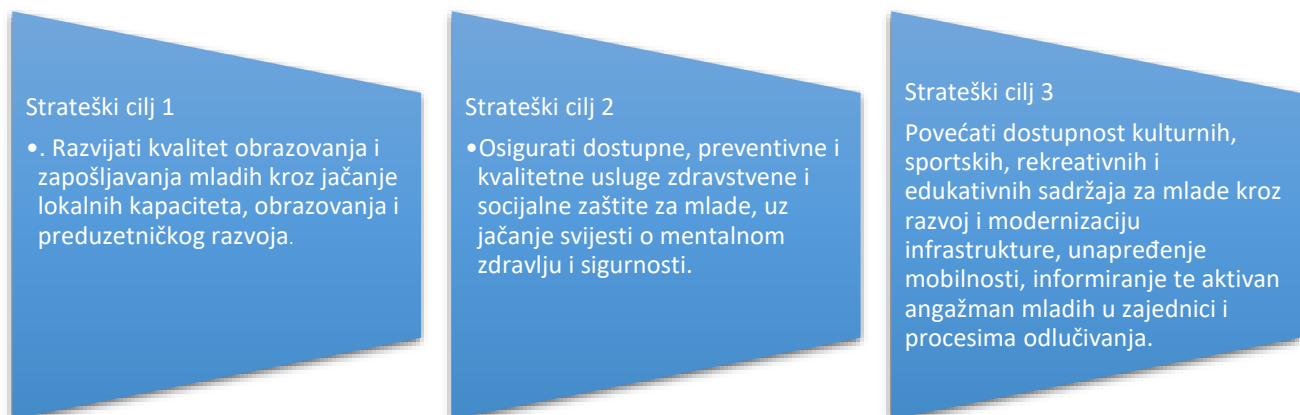
Ova strategija ima za cilj da prepozna najvažnije izazove koji utječu na kvalitet života mladih u općini Doboj Istok, ali i da ponudi konkretne, ostvarive i mjerljive korake za njihovo prevazilaženje. U fokusu su oblasti koje direktno utječu na svakodnevni život mladih, poput obrazovanja, zapošljavanja, zdravlja, kulture, sporta, mobilnosti, socijalne zaštite, sigurnosti i društvenog angažmana. Dokument se ne zasniva na pukom popisu problema već na analitičkom pristupu, uvažavanju mišljenja mladih i realnim mogućnostima općinskih institucija da reagiraju i djeluju.

Vizija ove strategije ogleda se u nastojanju da općina Doboj Istok postane primjer lokalne zajednice u kojoj se potrebe mladih ne ignoriraju već razumiju i aktivno adresiraju. Kroz uvođenje novih mehanizama podrške, unapređenje institucionalnog okvira, jačanje omladinskih struktura i otvaranje prostora za dijalog, Općina šalje poruku da mladi nisu samo korisnici usluga već partneri u izgradnji lokalne zajednice.

U konačnici, ova strategija nije samo skup planiranih mjera već izraz zajedničke vizije o budućnosti u kojoj su mladi, informirani, osnaženi i uključeni, temelj razvoja općine Doboj Istok. Njena implementacija treba da doprinese stvaranju uvjeta da općina Doboj Istok bude prepoznata kao mjesto gdje mladi žele živjeti.

Pravci djelovanja Strategije prema mladima sublimirani su u tri strateška cilja za ostvarenje za koja će se planirati prioritete, mjere i aktivnosti u cilju daljnjeg planiranja i provedbe strategije prema mladima.

3. STRATEŠKI CILJEVI

STRATEŠKI CILJ 1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOŠLJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA.

Strateški cilj 1 odgovara na izazove s kojima se mladi suočavaju u oblasti obrazovanja, nauke i zapošljavanja. Mjerama i aktivnostima prioriteta djelovat će se ka unapređenju finansijske i programske podrške učenicima i studentima, povećanju dostupnosti obrazovanja, jačanju kvaliteta i relevantnosti obrazovanja, razvoju podrške neformalnom obrazovanju i cjeloživotnom učenju. Preventivne i sistemske mjere trebaju rješavati nedostatak ciljanih programa i poticaja za zapošljavanje i samozapošljavanje, uključujući finansijsku i mentorsku podršku. Poseban fokus djelovanja bio bi usmjeren na sprečavanje rodne nejednakosti u pristupu tržištu rada kao i na sprečavanje izostavljanja mladih kao ranjivih i marginaliziranih iz procesa obrazovanja i ostvarivanja ekonomske nezavisnosti. Ostvarenje strateškog cilja doprinosi ostvarivanju ekonomskog potencijala svih mladih te većoj društvenoj pravdi i inkluziji.

STRATEŠKI CILJ 2. OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJEŠTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI

Ostvarenjem Strateškog cilja osiguravaju se kvalitetni odgovorina potrebe mladih za socijalnom i zdravstvenom zaštitom te sigurnim okruženjem. Uz ekonomsku nezavisnost, sigurnost, socijalna i zdravstvena zaštita predstavljaju bazu humane sigurnosti, odnosno osnovu za rast i razvoj u sredini.

Mladi u općini Doboj Istok suočavaju se s nizom izazova, uključujući nedostatak stambenih programa, savjetovališta kojima bi se unaprijedila podrška socijalne brige o mladima, ali i sistemskih rješenja i podrške brizi o zdravlju. Prioriteti i mjere u okviru ovog strateškog cilja bit će usmjereni na poboljšanje informiranosti mladih o dostupnim uslugama i pravima koja se mogu ostvariti kroz rad javnih ustanova, unapređenje razumijevanja značaja preventivnih zdravstvenih pregleda i zdravih životnih navika. Posebna pažnja bit će posvećena i suzbijanju štetnih i destruktivnih ponašanja poput zloupotrebe PAS-a, međuvršnjačkog i rodno uvjetovanog nasilja. Svi navedeni izazovi naglašavaju potrebu za koordiniranim višesektorskim pristupom i podrškom institucija.

STRATEŠKI CILJ 3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA

Strateški cilj 3 usmjeren je na podršku mladima u nadgradnji, kreativnom izražavanju kroz kulturu, sport i umjetnost, izgradnji ličnih i kapaciteta za veće učešće u donošenju odluka i upravljanju tokovima u civilnom društvu.

Kroz prioritete i mjere u okviru ovoga cilja rješavat će se izazovi mobilnosti i informiranja mladih, graditi sistemska podrška omladinskom organiziranju i djelovanju, poboljšanju dijaloga i saradnje mladih i donosilaca odluka, većoj zastupljenosti mladih u odlučivanju te kreiranju dinamičnijeg kulturnog i umjetničkog okruženja.

3.1. PREGLED STRATEŠKIH CILJEVA S INDIKATORIMA

Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori (3 po stavci)		
		Indikatori strateškog cilja ⁵⁷	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
Strateški cilj 1	Razvijati kvalitet obrazovanja i zapošljavanja mladih kroz jačanje lokalnih kapaciteta, obrazovanja i preduzetničkog razvoja.	Broj mladih koji ne vide perspektivu u daljnjem obrazovanju	10,9%	8%
		Broj obrta ⁵⁸	155	186
		Postotak mladih koji izjavljuju da su zaposleni u svojoj struci	30,2%	35%
Strateški cilj 2	Osigurati dostupne, preventivne i kvalitetne usluge zdravstvene i socijalne zaštite za mlade, uz jačanje svijesti o mentalnom zdravlju i sigurnosti	Postotak mladih koji su uradili sistematski pregled u posljednjoj godini dana	28,1%	32%
		Postotak mladih koji imaju vlasništvo nad stambenom jedinicom	6,8%	8,8%
		Postotak mladih potpuno zadovoljnih sigurnosnom situacijom u mjestu gdje žive	33,5%	37%
Strateški cilj 3	Povećati dostupnost kulturnih, sportskih, rekreativnih i edukativnih sadržaja za mlade kroz razvoj i modernizaciju infrastrukture, unapređenje mobilnosti, informiranje te aktivan angažman mladih u zajednici procesima odlučivanja	Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	44,4%	40%
		Postotak mladih koji navode da nemaju priliku prisustvovati kulturnim događajima	42,4%	35%
		Postotak mladih koji volontiraju i/ili učestvuju u aktivnostima organizacija ⁵⁹ u općini Doboj Istok	25,3%	30%

⁵⁷ Izvor za indikatore strateškog cilja je većinom Analiza rezultata istraživanja položaja i potreba mladih općine Doboj Istok, Institut za razvoj mladih KULT, 2025. Za indikatore gdje su vrijednosti preuzete iz drugih izvora oni su i navedeni.

⁵⁸ Izvor: Strategija razvoja Općine Doboj Istok 2021–2027; str. 69, dostupno na: <https://opcina-doboj-istok.ba/strategija-razvoja-opcine-doboj-istok-za-period-2021-2027-godina/>; napomena: polazna vrijednost je iz 2019.g.

⁵⁹ Pod pojmom organizacije podrazumijevaju se omladinske organizacije ili asocijacije, religijske organizacije, političke stranke i omladinske organizacije političkih stranaka, organizacije za ljudska prava i/ili humanitarnu pomoć, organizacije za zaštitu okoliša/očuvanje sredine, profesionalne organizacije i udruženja kao npr. udruženje poljoprivrednika/obrnika i sl.

3.2. OPIS STRATEŠKIH CILJEVA

STRATEŠKI CILJ 1: RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSŁJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA

Strateškim ciljem 1 obuhvaćene su oblasti obrazovanja i zapošljavanja mladih. U oblasti obrazovanja i nauke mladi se suočavaju s nedostatkom systemske podrške kroz stipendije i projekte edukacije, posebno talentirani i socijalno ugroženi učenici. Informiranost o stipendijama je niska, a procedure složene, dok su prilike za neformalno obrazovanje ograničene zbog nedostatka prostora i finansiranja. Kvalitet obrazovanja dodatno otežavaju manjak praktične nastave, loša tehnička opremljenost kabineta i neorganiziran prijevoz učenika iz ruralnih područja. Mladi se suočavaju i s nedostatkom programa zapošljavanja i poticaja za preduzetništvo, ograničenim budžetom za podršku i slabim prilikama za stjecanje prvog radnog iskustva. Dodatne prepreke su niska zainteresiranost poslodavaca za upošljavanjem mladih bez iskustva, nedovoljna informiranost mladih o dostupnim programima, nepovezanost obrazovanja i privrede te visoka nezaposlenost mladih žena.

Identificirani problemi

Na temelju Istraživanja o položajima i potrebama mladih, ulaznih podataka Radne grupe za izradu dokumenata i informacija do kojih se došlo kroz javne konsultacije, definirani su ključni problemi u oblasti obrazovanja i zapošljavanja, navedeni u tabeli koji slijedi.

PROBLEM 1: Nedostatak systemske podrške izvrsnim i talentiranim učenicima te mladima iz socijalno ugroženih kategorija, uključujući stipendije za srednjoškolce.
PROBLEM 2: Nedovoljna informiranost i komplicirane procedure za prijavu na stipendije Općine.
PROBLEM 3: Općina ne finansira projekte za edukaciju mladih (radionice, edukacije iz oblasti mentalnog zdravlja, prava mladih, demokratskih procesa itd.), prilike za neformalno obrazovanje su ograničene i nedostaje prostor u kojem bi se održavale edukacije koje bi realizirali NVO ili sami mladi.
PROBLEM 4: Mladima nedostaje praktične nastave kako bi stekli iskustva, kao i tehničke opremljenosti kabineta koji utječu na loš kvalitet nastavnog procesa.
PROBLEM 5: Nedostatak organiziranog prijevoza za učenike iz ruralnih područja.
PROBLEM 6: Nedostatak programa zapošljavanja i poticaja za preduzetništvo mladih, uključujući sufinansiranje početnih ulaganja.
PROBLEM 7: Ograničena budžetska sredstva za finansijsku, savjetodavnu, mentorsku i edukativnu podršku mladim preduzetnicima.
PROBLEM 8: Manjak prilika za stjecanje prvog radnog iskustva i niska zainteresiranost poslodavaca za zapošljavanje mladih bez iskustva.
PROBLEM 9: Nedovoljna informiranost o lokalnim i državnim programima zapošljavanja i podrške samozapošljavanju.
PROBLEM 10: Nepovezanost obrazovnog i privrednog sektora te nedovoljna pripremljenost mladih za tržište rada.
PROBLEM 11: Visoka nezaposlenost mladih žena.

Prioriteti i mjere za ostvarenje ovog strateškog cilja targetirat će unapređenje finansijske i programske podrške mladima u obrazovanju, razvoj neformalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja te poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja kroz finansijsku i mentorsku podršku. Poseban fokus stavlja se na smanjenje rodne nejednakosti i uključivanje ranjivih grupa, čime se jača ekonomska nezavisnost mladih i doprinosi društvenoj pravdi i inkluziji.

Ostvarenje strateškog cilja planirano je kroz realizaciju dva prioriteta.

- Prioritet 1.1: Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih.
- Prioritet 1.2: Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih.

Prioritet 1.1: Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih

Prioritet je definiran na osnovu detaljne analize koja je ukazala na nesklad između obrazovnog sistema i potreba privrede, potvrđen i podatkom da tek 30,2% mladih u općini radi posao za koji se formalno školovalo. Stoga se strateški fokus stavlja na prevazilaženje jaza između stečenih teorijskih znanja i praktičnih kompetencija koje zahtijeva savremeno, dinamično tržište rada.

Ovaj prioritet definira načine kojima Općina pruža sistemsku podršku pojedincima kroz stipendiranje, gdje Općina prepoznaje i nagrađuje izvrsnost, ali i štiti mlade iz socijalno osjetljivih kategorija, osiguravajući da finansijski status ne bude prepreka obrazovanju. Nadalje, pruža se podrška jačanju neformalnog obrazovanja kroz podršku omladinskim organizacijama i stvaranje prostora gdje će mladi stjecati ključne vještine koje formalni sistem često zanemaruje. Kroz predviđene mjere pristupit će se modernizaciji škola kroz nabavku opreme i jačanje praktične nastave u saradnji s privrednicima te subvencioniranju prijevoza da mladi iz ruralnih područja imaju jednake šanse za školovanje kao i njihovi vršnjaci u centru.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji smatraju da im je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	Institut za razvoj mladih KULT	50,9%	65%
Postotak mladih koji ne vide perspektivu u daljnjem obrazovanju	Institut za razvoj mladih KULT	10,9%	8%
Postotak mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje	Institut za razvoj mladih KULT	19,7%	25%

Mjera 1.1.1: Uspostaviti sistem podrške talentiranim učenicima i mladima iz socijalno osjetljivih kategorija

Općina Doboj Istok teži uspostavljanju transparentnog i pravednog mehanizma koji će prepoznati i njegovati izvrsnost, ali i pružiti podršku mladima koji se suočavaju s preprekama u procesu obrazovanja. Ova mjera podrazumijeva veću podršku obrazovanju kroz stipendiranje i nagrađivanje za nadarene učenike i studente koji svojim rezultatima promoviraju općinu.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji primaju stipendiju	Institut za razvoj mladih KULT	32,06%	40%
Program podrške izvrsnosti u obrazovanju	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Izdavanja za uspješne učenike	Radna grupa za izradu strategije	2.000,00 KM godišnje	3.000,00 KM godišnje

Stipendiranje će biti namijenjeno i učenicima iz socijalno ugroženih kategorija kako bi se stvorila inkluzivna obrazovna zajednica u kojoj materijalni status porodice ne smije biti limitirajući faktor za pristup obrazovanju. Pored toga, Općina će provoditi proaktivne promotivne kampanje i infosesije u školama i mjesnim zajednicama kako bi se osiguralo da su svi mladi, a posebno oni iz ruralnih područja, blagovremeno informirani o dostupnim fondovima. Trenutni podaci pokazuju da 32,06% mladih prima neku vrstu stipendije, a cilj ove mjere je povećati taj postotak na 40%.

Mjera 1.1.2: Povećati dostupnost i kvalitet neformalnog obrazovanja

Mladi su posebno istakli da su prilike za neformalno obrazovanje ograničene i da nedostaje prostor u kojem bi se održavale edukacije koje bi realizirali NVO ili sami mladi. Manjak prilika za stjecanje prvog radnog iskustva i niska zainteresiranost poslodavaca za zapošljavanje mladih bez iskustva dodatno doprinose težoj zapošljivosti mladih nakon okončanja obrazovanja. Kao odgovor na problem oblikovana je mjera kojom se predviđa intenzivna podrška programima neformalne edukacije i praktične nastave, a kako bi se omogućilo stjecanje vještina traženih na tržištu rada koje nedostaju u programima formalnog obrazovanja. Općina će poticati rad udruženja mladih i drugih organizacija koje nude obuke, edukacije i kurseve.

Fokus je na kreiranju „centra za mlade“ ili sličnih prostora unutar lokalne zajednice gdje će edukacije biti besplatne i prilagođene slobodnom vremenu mladih zahvaljujući finansiranju projekata edukacije mladih koje realiziraju NVO i neformalne grupe o mentalnom zdravlju, pravima mladih, medijskoj pismenosti, demokratskim procesima, preduzetništvu itd.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje	Institut za razvoj mladih KULT	19,7%	25%
Program finansiranja projekata za mlade iz oblasti obrazovanja	Radna grupa za izradu strategije	0	Da

Mjera 1.1.3: Poboljšati kvalitet praktične nastave i tehničku opremljenost obrazovnih ustanova

Istraživanja o položaju i potrebama mladih ukazuju na to da mladi često završavaju školovanje s nedovoljnim nivoom praktičnih vještina. Ova mjera usmjerena je na sistemsko rješavanje tog problema kroz nabavku opreme i modernizaciju kabineta za praktičnu nastavu u školama te sporazume između škola i lokalnih preduzeća za realizaciju praktične nastave. Time će se omogućiti da praktična nastava postane smisljena i da se izvodi u procesima koji se stvarno koriste u industriji. Kvalitetna praktična nastava ključna je za razvoj samopouzdanja mladih radnika i brže uključivanje u proizvodne procese nakon završetka školovanja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	Institut za razvoj mladih KULT	50,9%	65%
Postotak mladih koji manjak prakse i praktičnog pristupa u nastavi vide kao najveći problem obrazovnog sistema	Institut za razvoj mladih KULT	40%	50%

Mjera 1.1.4: Osigurati pristupačnost obrazovanja mladima iz ruralnih područja

Uvažavajući specifičnu teritorijalnu organizaciju općine, ova mjera ima za cilj olakšati pristup kvalitetnom obrazovanju. To podrazumijeva subvencioniranje karata za učenike i studente iz udaljenijih naselja s obzirom na to da su radne grupe za izradu strategije, kao i mladi iz općine Doboj Istok, potvrdili nedostatak organiziranog prijevoza za učenike iz ruralnih područja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Program subvencioniranja prijevoznih karata za mlade iz ruralnih područja	Radna grupa za izradu strategije	0	Da

Prioritet 1.2: Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih

Ekonomska neizvjesnost i nemogućnost pronalaska adekvatnog zaposlenja prepoznati su kao ključni razlozi odlaska mladih. Ovaj prioritet postavljen je s ciljem da se mladima olakša izlazak i konkurentnost na tržištu rada i na taj način ponudi konkretna perspektiva za ostanak. Fokus djelovanja je na aktivnoj podršci preduzetničkom duhu i stvaranju nove vrijednosti. Kroz ovaj prioritet Općina se pozicionira kao ključni partner mladima na putu do ekonomske samostalnosti, nudeći finansijsku podršku, mentorstvo i sistemsko povezivanje obrazovanja s realnim potrebama privrede. Cilj djelovanja je smanjenje broja nezaposlenih mladih, poticanje osnivanja novih biznisa i osiguravanja da mladi ljudi, a posebno žene, imaju ravnopravan pristup resursima potrebnim za profesionalni uspjeh.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji aktivno rade na pokretanju svog biznisa	Institut za razvoj mladih KULT	9,7%	12,61%
Pokrenut program stjecanja prvog radnog iskustva	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Pokrenut program za startup biznise mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	Da

Mjera 1.2.1: Kreirati lokalne programe zapošljavanja i podrške samozapošljavanju mladih

Prelazak iz obrazovanja u svijet rada jedan je od najstresnijih perioda za mlade. Kako bi se olakšala ova tranzicija, mjera predviđa održavanje systemske podrške kroz sufinansiranje pripravničkog staža i programa prvog zaposlenja, čime se mladima omogućava stjecanje neophodnog radnog iskustva koje je često preduvjet za daljnju karijeru. Pored zapošljavanja kod poslodavaca, težište mjere je na razvoju „Startup fonda Općine Doboj Istok“ koji neće služiti samo za dodjelu bespovratnih grantova ili sufinansiranje početnih ulaganja već će funkcionirati kao sveobuhvatan mehanizam podrške koja osigurava dugoročno mentorstvo i angažman stručnih konsultanata koji će mladim preduzetnicima pomagati u prvim, najkritičnijim godinama poslovanja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Pokrenut program za podršku biznisima mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Broj pokrenutih biznisa mladih kroz program za podršku biznisima mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	4 godišnje/ 20 biznisa
Iznos sredstava uloženi u Startup fond 5.000,00 po biznisu/ 20.000,00 KM godišnje	Radna grupa za izradu strategije	0	100.000,00 KM

Mjera 1.2.2: Unaprijediti povezanost obrazovnog sistema i tržišta rada

Mladi ističu da ih obrazovni sistem ne priprema za tržište rada, stoga ova mjera predviđa strukturirani program profesionalne orijentacije i karijernog savjetovanja, kako bi mladi donosili informirane odluke o svom daljnjem obrazovanju i profesionalnom putu, smanjujući rizik od dugotrajnog čekanja na posao. Za realizaciju mjere potrebno je formiranje lokalnog

savjetodavnog tijela (poslodavci, škole, općina, biro za zapošljavanje) radi usklađivanja potreba tržišta rada, koje bi pripremalo i realizaciju programa profesionalne orijentacije i karijernog savjetovanja u školama u okviru kojeg se organiziraju i „Dani karijere“ i sajmovi zapošljavanja mladih.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	Institut za razvoj mladih KULT	50,9%	65%
Broj realiziranih aktivnosti vezanih za karijerno savjetovanje	Radna grupa za izradu strategije	0	3 godišnje

Mjera 1.2.3: Promovirati i osnažiti preduzetništvo mladih žena

Prepoznajući da se mlade žene suočavaju s dodatnim barijerama pri ulasku u svijet biznisa, mjera donosi konkretne instrumente afirmativne akcije. Potrebno je revidirati i unaprijediti pravilnike o dodjeli grantova na način da se uvedu dodatni bodovi za aplikacije koje podnose mlade žene, čime se potiče njihovo veće učešće u raspodjeli sredstava. Pored finansijskih olakšica, ključni segment mjere je edukacija o pristupu finansijama i pisanju biznis planova. Kroz kampanje vidljivosti promovirat će se uspješne priče mladih žena iz općine Doboj Istok, s ciljem razbijanja stereotipa i ohrabivanja nove generacije preduzetnica da realiziraju svoje poslovne ideje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj žena uključenih u programe podrške preduzetništvu	Općina	0	4 godišnje/20 ukupno
Broj registriranih biznisa koje vode mlade žene	Općina	0	2 godišnje/10 do 2031.g
Učešće žena u ukupnom broju učesnika preduzetničkih programa	Općina	0	Min. 40%

Mjera 1.2.4: Povećati informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i podrške

Kako bi se povećala informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja, planirana je modernizacija kanala komunikacije između Općine i mladih. Planirano je kreiranje jasno izdvojene sekcije na općinskoj web-stranici koja će na jednom mjestu prikazivati sve aktuelne pozive za posao, programe podrške, grantove i edukacije. Međutim, s obzirom na navike mladih, komunikacija se neće zadržati samo na službenoj web-stranici. Aktivnosti će uključivati intenzivnu saradnju s lokalnim medijima i strateško korištenje društvenih mreža za promociju prilika. Cilj je osigurati da informacija o svakom javnom pozivu ili sajmu zapošljavanja pravovremeno dođe do mladih osoba u općini Doboj Istok, povećavajući time transparentnost i broj korisnika dostupnih programa.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Kreirana sekcija na web-stranici Općine s informacijama o programima zapošljavanja	Općina	0	Da
Postotak mladih upoznatih s (vladinim) programima zapošljavanja	Institut za razvoj mladih KULT	21,5%	26%

STRATEŠKI CILJ 2: OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI

Sigurno okruženje te adekvatna zdravstvena i socijalna zaštita mladima su ključni za odluku gdje će graditi život i porodicu, a trenutno se mladi u općini Doboj Istok suočavaju s ozbiljnim izazovima u ovim sferama. Općina Doboj Istok nemaprograma stambenog zbrinjavanja, jasnih kriterija za pristup socijalnim uslugama, stanovništvo nema savjetovanište koje bi mu omogućavalo lakše snalaženje u propisima vezanim za prava socijalne brige te nije u prilici dobiti besplatnu pravnu pomoć. U zdravstvu su prisutni problemi neinformiranosti mladih te niske svijesti o prevenciji i zdravim navikama, nedostatka youth-friendly pristupa kod zdravstvenih radnika, lake dostupnosti psihoaktivnih supstanci i slabe podrške mentalnom zdravlju. Mladi u zajednici imaju nizak nivo zdravih životnih navika i slabo razvijenu svijest o važnosti preventivnih pregleda. Nedostaju edukativni programi o zdravlju i prevenciji ovisnosti, dok je dostupnost i zloupotreba psihoaktivnih supstanci u porastu. Problemi mentalnog zdravlja među mladima rastu, ali ne postoji adekvatna podrška jer nema savjetovaništa, a postojeće zdravstvene ustanove ne pružaju potrebne usluge. Informiranost o zdravstvenim uslugama je loša, reproduktivno zdravlje žena je tabu tema, a pristup medicinskom osoblju za savjete i pojašnjenja je ograničen. U oblasti sigurnosti, izazovi uključuju nedovoljnu promociju preventivnih programa, porast vršnjačkog i rodno zasnovanog nasilja te nesigurnost u javnom prostoru i na internetu.

Za ostvarenje cilja nužno je i razvijati programe kao i kapacitete za ostvarivanje socijalne sigurnosti mladih koji će precizno targetirati mlade u potrebi za podrškom i prevenirati socijalnu isključenost. Također, posebnu pažnju je potrebno posvetiti programima i aktivnostima koji su usmjereni na edukaciju i informiranje mladih o važnosti brige o zdravlju. Prioriteti u oblasti zdravstvene brige trebaju biti usmjereni na prevenciju ovisnosti, kreiranje systemske podrške mentalnom zdravlju mladih kroz uspostavljanje savjetovaništa i osiguranje adekvatnog kadra, poboljšanje informiranosti o zdravstvenim uslugama, posebno preventivnim pregledima i reproduktivnom zdravlju te razvoju programa promocije zdravih životnih navika. Jačanjem komunikacije između Doma zdravlja i Centra za mentalno zdravlje s obrazovnim ustanovama, ali i nevladinim organizacijama, može se postići dosta napretka na unapređenju informiranja mladih iz oblasti zaštite zdravlja.

Posebno je važno raditi i na održavanju zdravog i sigurnog okruženja za mlade. Saradnja snaga za provedbu zakona sa zdravstvenim, prosvjetnim i drugim pomagačkim profesijama i zajedničko edukativno-preventivno djelovanje prema mladima važni su za izgradnju nulte tolerancije na nasilje i osiguravanje sistema podrške mladima u riziku ili oštećenima opasnostima koje vrebaju mlade na internetu i društvenim mrežama, ali i u vršnjačkom okruženju.

Identificirani problemi

Na temelju Istraživanja o položajima i potrebama mladih te ulaznih podataka Radne grupe za izradu dokumenata, definirani su ključni problemi u oblasti zdravstvene i socijalne zaštite, a navedeni su u tabeli koja slijedi.

PROBLEM 1: Nedostatak programa podrške stambenom zbrinjavanju mladih.
PROBLEM 2: Neinformiranost mladih i nepostojanje jasnih kriterija za pristup pravima i uslugama iz socijalne brige.
PROBLEM 3: Nedostatak savjetovaništa za mlade i servisa besplatne pravne pomoći važnih za podršku porodicama.
PROBLEM 4: Nedostatak preventivnih programa koji su usmjereni na zaštitu mladih.
PROBLEM 5: Nedovoljna promocija sigurnosnih programa među mladima i ograničeni resursi za proširenje projekata na ruralna područja.
PROBLEM 6: Laka dostupnost i raširenost upotrebe psihoaktivnih supstanci i rizik od sukoba mladih sa zakonom.
PROBLEM 7: Nesigurnost u javnom prostoru zbog loše saobraćajne infrastrukture i signalizacije. Porast međuvršnjačkog nasilja, pritisak rodno uvjetovanog nasilja nad djevojkama (seksualizirane poruke i dobacivanje) i strah od napada i nasilja na internetu.
PROBLEM 8: Neinformiranost mladih o postojećim zdravstvenim uslugama na području općine.
PROBLEM 9: Nedostatak youth-friendly pristupa u zdravstvenoj ustanovi.

PROBLEM 10: Mladi ne vode brigu o vlastitom zdravlju (nerazvijena svijest o preventivnim pregledima, tabu tema reproduktivnog zdravlja, zanemarivanje značaja zdravih životnih navika i nedostatak edukativnih programa o zdravlju i prevenciji ovisnosti).

PROBLEM 11: Nema systemske podrške mladima u zaštiti mentalnog zdravlja (porast problema mentalnog zdravlja kod mladih, CMZ Doboj Istok nije kapacitiran da odgovori na potrebe mladih jer nema socijalnog radnika, nema savjetodavnog rada s klijentima. Psiholog u CMZ trenutno radi samo procjenu. Rješavanje problema – osnivanje lokalnog savjetovališta ili mobilnih timova za podršku.)

Ostvarenje strateškog cilja i rješavanje ključnih problema planirano je kroz realizaciju dva prioriteta.

Prioritet 2.1: Unaprijediti sistem podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite.

Prioritet 2.2: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih.

Prioritet 2.1: Unaprijediti sistem podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite

Socijalna sigurnost i stabilnost predstavljaju temelj na kojem mladi ljudi grade svoju budućnost i donose ključnu odluku o ostanku u lokalnoj zajednici. Analiza stanja ukazuje na to da veliki postotak mladih i u kasnim dvadesetim godinama živi s roditeljima, prvenstveno zbog finansijskih barijera, o čemu svjedoči podatak da u općini Doboj Istok samo 6,8% mladih posjeduje vlastitu nekretninu. Pored egzistencijalnih pitanja, mladi se suočavaju s nedostatkom informacija o svojim socijalnim pravima, brige o reproduktivnom zdravlju kao i sa sve prisutnijim izazovima očuvanja mentalnog zdravlja, koji su u manjim sredinama i dalje tabu tema.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen općinski program/politika stambenog zbrinjavanja mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	da
Iznos izdvojenih budžetskih sredstava za realizaciju stambene politike	Radna grupa za izradu strategije	0	40.000,00 KM godišnje
Postotak mladih koji znaju i koriste zdravstvene usluge namijenjene isključivo mladima	Institut za razvoj mladih KULT	3,2%	5%

Cilj ovog prioriteta je uspostaviti efikasne i dostupne mehanizme podrške koji će djelovati u tri ključna pravca: ekonomskom, pravnom i psihološkom. Prvi pravac fokusiran je na konkretnu finansijsku podršku stambenom zbrinjavanju kroz općinske subvencije. Drugi pravac teži ka boljoj saradnji institucija s mladima, osiguravajući da su im informacije o socijalnim pravima i besplatna pravna pomoć lako dostupni i razumljivi. Treći pravac posvećen je jačanju mentalne otpornosti mladih kroz uspostavljanje stručnih savjetovališta i borbu protiv stigme.

Mjera 2.1.1. Razviti programe podrške stambenom zbrinjavanju mladih

Rješavanje stambenog pitanja identificirano je kao jedna od najvećih barijera za osamostaljivanje mladih i formiranje porodice u općini Doboj Istok. Podatak da samo 6,8% mladih trenutno živi u vlastitoj nekretnini ukazuje na hitnost sistemskog djelovanja. Visoke cijene nekretnina i troškova gradnje, koji su u nesrazmjeru s primanjima, zahtijevaju aktivnu ulogu lokalne zajednice. Zbog toga ova mjera predviđa usvajanje sveobuhvatne općinske stambene politike, podržane godišnjim budžetskim izdvajanjima u rasponu od 35.000 do 40.000 KM.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj mladih koji su podržani kroz program stambenog zbrinjavanja	Radna grupa za izradu strategije	0	10 godišnje
Iznos izdvojenih budžetskih sredstava za realizaciju stambene politike	Radna grupa za izradu strategije	0	40.000,00 KM godišnje

Postotak mladih koji imaju vlasništvo nad stambenom jedinicom	Institut za razvoj mladih KULT	6,8%	8,8%
---	--------------------------------	------	------

Mjera 2.1.2. Povećati dostupnost informacija o pravima i uslugama socijalne zaštite

Mladi u općini Doboj Istok često nisu upoznati s pravima koja im pripadaju po zakonima o socijalnoj zaštiti, niti uslugama koje su im na raspolaganju kroz Centar za socijalni rad. Ova mjera fokusirana je na premošćivanje tog informacionog jaza. Planirani su vodič kroz socijalna prava, kreiranje jednostavnih i razumljivih infografika prilagođenih društvenim mrežama te organizacija infodana u saradnji sa školama i mjesnim zajednicama. Cilj je da svaka mlada osoba, a posebno one iz ranjivih kategorija, zna kome se može obratiti za pomoć u stanju socijalne potrebe, bez straha od birokratskih komplikacija ili stigmatizacije. Ključna aktivnost u okviru ove mjere jeste uspostavljanje stalnog termina za besplatnu pravnu pomoć prilagođenu mladima, čime se direktno odgovara na potrebu mladih za pravnom zaštitom i informiranošću, a koja im je često nedostupna zbog finansijskih barijera.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Kreiran vodič kroz socijalna prava i usluge za mlade	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Broj infosesija o socijalnim pravima i uslugama	Radna grupa za izradu strategije	0	4 godišnje
Uspostavljen okvir/servis besplatne pravne pomoći za pitanja soc. zaštite za mlade	Radna grupa za izradu strategije	0	Da

Mjera 2.1.3. Osigurati održivost programa preventivne brige o zdravlju

Redovna i kontinuirana briga o zdravlju, posebno preventivni redovni pregledi, rijetka je pojava među stanovništvom, a posebno među mladima. U mlađoj dobi, tokom pohađanja osnovne škole, učenici su obavezni obaviti sistematski pregled svake druge godine tokom školovanja. Prelaskom u srednju školu, ova se obaveza ne nastavlja pa mladi sistematske preglede obavljaju isključivo kada su im potrebna zdravstvena uvjerenja. Mladi se slabo bave preventivnom brigom o zdravlju dijelom zbog nerazvijene svijesti o značaju preventivnih pregleda, a dijelom jer su teme poput reproduktivnog zdravlja žena i psihičkog zdravlja još uvijek tabu teme kako među vršnjacima tako i u porodičnom okruženju. Dodatno, u ubrzanom životu adolescenata sve više je primjetno zanemarivanje zdravih životnih navika. Neinformiranost mladih o postojećim zdravstvenim uslugama na području općine kao i nedostatak youth-friendly pristupa u zdravstvenoj ustanovi samo su dio manjkavosti u sistemskoj podršci mladima da kvalitetno vode brigu o svom zdravlju. Program preventivne brige o zdravlju mladih treba podržati i potaći mlade da pažljivo i kontinuirano brinu o zdravlju te eliminirati sadašnji nedostatak obrazovnih programa vezanih uz zaštitu zdravlja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj uspješno realiziranih screening programa za mlade	Radna grupa za izradu strategije	0	5 (1 sistematski ili ciljani screening godišnje)
Postotak mladih koji nikada nisu uradili sistematski pregled ili se ne sjećaju kada su ga posljednji put radili	Institut za razvoj mladih KULT	29,7%	20%
Postotak mladih koji su nezadovoljni uslugama koje se pružaju u domu zdravlja	Institut za razvoj mladih KULT	13,5%	10%

Mjera 2.1.4. Jačati sistem podrške mentalnom zdravlju i savjetodavne servise

Mentalno zdravlje mladih i dalje predstavlja temu koja je u manjim sredinama često praćena stigmom i nedostatkom stručne podrške, dok se istovremeno mladi suočavaju sa sve kompleksnijim životnim izazovima. Ova mjera ima za cilj uspostavljanje integriranog sistema podrške kroz osnivanje multidisciplinarnog savjetodavništva koje će djelovati u sinergiji s Domom zdravlja i nevladinim sektorom. Zamisao je da na jednom mjestu mladi mogu dobiti ne samo psihološku podršku već i konkretne savjete za rješavanje problema s kojima se susreću oni ili njihove porodice.

Općina će podržati kampanje usmjerene na destigmatizaciju traženja psihološke pomoći, normalizirajući brigu o mentalnom zdravlju kao sastavni dio opće zdravstvene kulture.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj edukacija o mentalnom zdravlju realiziranih s mladima na području općine Doboj Istok	Radna grupa za izradu strategije	0	8 godišnje
Dostupnost usluga psihološkog savjetovanja u CMZ	Radna grupa za izradu strategije	0	Da – min. 2 dana sedmično
Postotak mladih kojima je podrška bila potrebna, ali nedostupna ili nisu znali gdje se obratiti ili su se libili potražiti pomoć psihologa	Institut za razvoj mladih KULT	6,6%	2%

Prioritet 2.2: Povećati nivo lične, saobraćajne i sigurnosti mladih u zajednici

Osjećaj sigurnosti predstavlja temeljni preduvjet za kvalitetan život, slobodno kretanje i aktivnosti mladih u svakoj lokalnoj zajednici. Istraživanja provedena za potrebe ove strategije pokazala su da je 25,3% mladih nezadovoljno trenutnom sigurnosnom situacijom, što ovaj prioritet stavlja u vrh strateškog djelovanja lokalne uprave. Cilj je stvoriti okruženje u kojem strah za vlastitu sigurnost neće biti faktor koji ograničava potencijale mladih ili razlog za njihov odlazak iz zajednice.

Jedan od ključnih identificiranih izazova je sigurnost mladih u saobraćaju, koja je usko povezana s infrastrukturnim nedostacima u ruralnijim dijelovima općine. Mladi ističu problem neosvijetljenih ulica i nedostatka pješačkih staza, što njihovo kretanje, naročito u večernjim satima, čini rizičnim. Pored toga, primjetan je rastući trend nepropisnog korištenja motornih vozila, specifično skutera i četverotočkaša od strane maloljetnih osoba, što ugrožava sigurnost svih učesnika u saobraćaju. Zbog toga ovaj prioritet insistira na kombinaciji infrastrukturnih ulaganja – poput širenja mreže javne rasvjete i izgradnje trotoara, i edukativnih aktivnosti poput kampanja koje će podići nivo saobraćajne kulture i odgovornosti.

Pored fizičke sigurnosti, prioritet adresira i probleme socijalne prirode, uključujući prevenciju zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i nasilničkog ponašanja. Podaci ukazuju na prisutnost vršnjačkog nasilja, ali i sve učestalije oblike nasilja na internetu (cyberbullying), s kojima se mladi često suočavaju sami, bez adekvatne podrške. Strategija stoga predviđa multidisciplinarni pristup koji uvezuje policiju, obrazovne institucije, Centar za socijalni rad i roditelje. Fokus se pomjera s represivnih mjera na ranu edukaciju, izgradnju povjerenja u institucije i stvaranje mehanizama pomoću kojih mladi mogu sigurno prijaviti nasilje. Krajnji cilj ovog prioriteta je izgradnja sigurne zajednice u kojoj mladi prepoznaju policiju i lokalne institucije kao partnere i zaštitnike, a javni prostor doživljavaju kao mjesto sigurnog okupljanja i druženja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su nezadovoljni ili više nezadovoljnog zadovoljni sigurnosnom situacijom u općini Doboj Istok	Institut za razvoj mladih KULT	25,3%	30%
Razvijen program podrške sigurnosti mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva međuvršnjačkog i nasilja na internetu.	Institut za razvoj mladih KULT	17,6% ⁶⁰ 43,8% ⁶¹	12,32% 29,31 %
Broj škola i MZ uključenih u program podrške sigurnosti mladih.	Radna grupa za izradu strategije	0/8 škola 0/5 MZ	8 škola i 5 MZ

⁶⁰Postotak ispitanih mladih s vlastitim iskustvom preživljenog nasilja. Izvor: Analiza o položaju i potrebama mladih općine Doboj Istok, dostupno na: <https://mladi.org/storage/2025/09/Analiza-rezultata-polozaja-i-potreba-mladih-opcine-Doboj-Istok.pdf>, pristupljeno 13.februara 2026.g.

⁶¹Postotak mladih koji poznaju drugu mladu osobu s iskustvom preživljenog nasilja. Izvor: Analiza o položaju i potrebama mladih općine Doboj Istok, dostupno na: <https://mladi.org/storage/2025/09/Analiza-rezultata-polozaja-i-potreba-mladih-opcine-Doboj-Istok.pdf>, pristupljeno 13.februara 2026.g.

Mjera 2.2.1. Promovirati sigurnosnu kulturu i preventivne programe među mladima

Ova mjera formalizira program za podršku sigurnosti mladih koji, pored škola, aktivno uključuje mjesne zajednice i policiju, s posebnim fokusom na ruralna područja i teže dostupnu populaciju od 19 do 30 godina. Podaci ukazuju na problem izloženosti mladih nasilju, gdje je skoro 18% mladih lično obilježeno preživljavanjem situacija nasilja, a skoro 44% mladih tvrdi da poznaje druge mlade osobe koje se nose s posljedicama preživljenog nasilja. Cilj ove mjere je da se izloženost mladih nasilju i proživljavanju nasilnih doživljaja smanji za najmanje 30% u narednih pet godina. Kroz kontinuirane edukacije o digitalnoj sigurnosti i prevenciji rodno zasnovanog nasiljanastoji se povećati postotak mladih koji prepoznaju specifične oblike nasilja (poput bullyinga i mobinga) s trenutnih 58,2% na 75%, čime će se podići otpornost populacije mladih na potencijalno eskaliranje i produbljivanje ovih vidova ugrožavanja sigurnosti.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva međuvršnjačkog i nasilja na internetu ⁶²	Institut za razvoj mladih KULT	17,6% 43,8%	12,32% 29,31%
Razvijen program podrške sigurnosti mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Broj škola i MZ uključenih u program podrške sigurnosti mladih	Radna grupa za izradu strategije	0/8 škola 0/5 MZ	8 škola i MZ
Postotak mladih koji prepoznaju specifične oblike nasilja (poput bullyinga i mobinga)	Institut za razvoj mladih KULT	58,2%	75%

Mjera 2.2.2. Jačati prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i sukoba sa zakonom

Suočavanje s izazovima ovisnosti i društveno neprihvatljivog ponašanja zahtijeva koordiniran odgovor cijele zajednice, zbog čega ova mjera predviđa formiranje multidisciplinarnog tima i primjenu sinergijskog pristupa različitih stručnjaka za kreiranje i dugoročnu provedbu programa prevencije i borbe protiv zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

Pored zdravstvenog aspekta koji će mlade informirati o posljedicama zdravstveno i društveno neprihvatljivog ponašanja, ključni segment mjere su edukacije o zakonskim posljedicama nasilja, vandalizma i konzumacije narkotika, koje će zajednički provoditi policijski službenici uz stručnu podršku psihologa i pedagoga. Planirani obuhvat je konkretan i mjerljiv: cilj je da godišnje minimalno 120 mladih prođe kroz program prevencije (organizirano kroz šest ciklusa radionica za grupe od po 20 učesnika), uz isti ili veći broj učesnika na edukacijama o pravnim posljedicama. S obzirom na to da službeni podaci za period 2022–2024. bilježe 16 mladih osoba evidentiranih zbog zloupotrebe narkotika, krajnji cilj ovih preventivnih i rehabilitacijskih aktivnosti je smanjenje tog broja za najmanje 25% do kraja strateškog perioda.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Kreirati i provoditi program prevencije i borbe protiv zloupotrebe PAS	Radna grupa za izradu strategije	0	1 program, provedba 4 godine
Postotak mladih koji konzumiraju alkohol jednom ili više puta u toku mjeseca	Institut za razvoj mladih KULT	33,5%	25%
Postotak mladih koji konzumiraju cigarete	Institut za razvoj mladih KULT	32,1%	25%
Broj mladih učesnika koji su prošli program prevencije i borbe protiv zloupotrebe PAS	Radna grupa za izradu strategije	0	120 godišnje

Mjera 2.2.3. Poboljšati sigurnost u javnim prostorima i saobraćajnu infrastrukturu

Osiguranje fizičke sigurnosti građana, a posebno mladih, zahtijeva kombinaciju infrastrukturnih ulaganja i aktivnog rada na podizanju svijesti. Prvi segment ove mjere fokusiran je na tehnička poboljšanja na terenu, što podrazumijeva postavljanje javne

⁶² Ibid.; ciljne vrijednosti indikatora formirane kao umanjenje od 25 do 30% od mapirane vrijednosti iz istraživanja.

rasvjete i adekvatne saobraćajne signalizacije na kritičnim tačkama koje su identificirane kao nesigurne, uz razmatranje uvođenja videonadzora na najfrekventnijim lokacijama.

Ključni preventivni dio mjere čini realizacija godišnje kampanje o saobraćajnoj sigurnosti, koja će se provoditi svakog septembra u saradnji policije, škola i lokalne zajednice. Specifičnost ove kampanje ogleda se u direktnom uključivanju mladih, prvenstveno srednjoškolaca, u njeno kreiranje. Realizacija ovih aktivnosti direktno će se pratiti kroz mjerljive promjene u stavovima mladih. Trenutni podaci pokazuju da je 25,3% mladih nezadovoljno sigurnosnom situacijom, te je cilj taj postotak smanjiti za oko 25%. Također, mjera teži jačanju povjerenja u institucije, s namjerom da se postotak mladih koji su zadovoljni radom policije poveća sa sadašnjih 57,4% na ciljnu vrijednost od 70% do kraja strateškog perioda.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su nezadovoljni ili više nezadovoljni nego zadovoljni sigurnosnom situacijom u općini Doboj Istok	Institut za razvoj mladih KULT	25,3%	19%
Postotak mladih koji su zadovoljni ili u potpunosti zadovoljni radom policijskih službi u općini Doboj Istok	Institut za razvoj mladih KULT	57,4%	70%
Broj unaprijeđenih lokacija s novom rasvjetom/signalizacijom		0	8

Mjera 2.2.4. Smanjiti rizik od rodno zasnovanog nasilja i nasilja na internetu

Brzi razvoj digitalnih tehnologija donio je nove sigurnosne izazove, prvenstveno kroz porast cyberbullyinga, dok rodno zasnovano nasilje ostaje ozbiljan društveni problem koji zahtijeva sistemski odgovor. Ova mjera usmjerena je na direktnu edukaciju i podizanje svijesti. Konkretno uključuju realizaciju specijaliziranih radionica o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama, kao i široku kampanju o sigurnosti na internetu i zaštiti privatnosti mladih.

Relevantnost ove mjere potvrđuju podaci Instituta za razvoj mladih KULT, prema kojima je 14,7% mladih bilo žrtva ili poznaje nekoga ko je pretrpio nasilje na internetu. Kroz planirane aktivnosti Općina nastoji utjecati na smanjenje ovog postotka na 11% do kraja strateškog perioda, stvarajući atmosferu nulte tolerancije na nasilje, bilo da se ono dešava u stvarnom ili virtualnom prostoru.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj radionica o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	Radna grupa za izradu strategije	0	6 godišnje
Broj učesnika na radionicama o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	Radna grupa za izradu strategije	0	120 godišnje
Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva nasilja na internetu	Institut za razvoj mladih KULT	14,7%	11%

STRATEŠKI CILJ 3: POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI PROCESIMA ODLUČIVANJA

Ako su obrazovanje, poslovni ambijent, zdravstvena i socijalna briga te sigurno okruženje baza za kreiranje i održanje društva, kultura, umjetnost, sport, učešće u demokratskim procesima, omladinsko organiziranje, aktivizam, volonterizam i širenje vidika kroz mobilnost i informiranje su elementi za njegovu nadgradnju i bolji kvalitet življenja. Upravo ovi elementi nadgradnje života u zajednici često igraju presudnu ulogu kada mladi biraju mjesto u kojem će ostvariti svoje pune potencijale.

Mladi su suočeni s nedostatkom kulturnih ustanova i dešavanja, kulturna i sportska scena nedovoljno je poticajna i mali je broj prilika za posjetu kulturnim događajima. S druge strane, mladima nedostaje prostor za vlastite kulturne aktivnosti. Iako je Općina odvojila prostor za mlade, njegova raspoloživost ne odgovara potrebama mladih, tako da se slabo koristi. Informiranje o kulturnoj ponudi je oskudno pa je i u tom polju potreban veći angažman lokalnih vlasti. Omladinsko organiziranje, volonterizam i aktivizam slabo su razvijeni, o čemu govori činjenica da skoro 80% mladih nije član nijedne organizacije civilnog društva te da ne postoji program finansiranja omladinskih organizacija. Također, mladi općine Doboj Istok nemaju podršku kroz programe mobilnosti kroz koje bi mogli razvijati vještine i iskustva pohađajući radionice, edukacije, seminare, tematske ljetne škole i kampove mladih. Generalno, mladi su slabo informirani i upućeni u prilike, prava i u proceduri zbog toga im je veoma teško aktivno se angažirati u razvoju zajednice kroz učešće u odlučivanju. Jedan od problema je to da Općina Doboj Istok, ali i javne ustanove u općini, za informiranje ne koriste društvene mreže nego isključivo zakonom propisana sredstva informiranja. Komunikacija s donosiocima odluka je otežana nerazumijevanjem između institucija i mladih, a ogleda se u rigidnosti institucija za nove prijedloge i projekte, tako da ne čudi podatak da 63% mladih vjeruje da nema utjecaja na lokalne odluke, što rezultira niskim stepenom uključenosti u donošenje odluka. Imajući u vidu navedeno, strateški cilj 3 usmjeren je na podršku mladima u nadgradnji, kreativnom izražavanju kroz kulturu, sport i umjetnost, izgradnji ličnih i kapaciteta za veće učešće u donošenju odluka i upravljanju tokovima u civilnom društvu.

Kroz prioritete i mjere u okviru ovoga cilja rješavat će se izazovi mobilnosti i informiranja mladih, graditi sistemsku podršku omladinskom organiziranju i djelovanju, poboljšanju dijaloga i saradnje mladih i donosilaca odluka, većoj zastupljenosti mladih u odlučivanju te kreiranju dinamičnijeg kulturnog i umjetničkog okruženja.

Fokusi djelovanja

Planiranim mjerama i prioritetima Općina Doboj Istok će u narednom periodu:

- osigurati bolju informiranost i korištenje postojećih prostorija. Razviti i podržati lokalne kulturne i sportske programe te uključiti mlade u kreiranje sadržaja;
- uspostaviti dugoročan sistem podrške omladinskim organizacijama i volonterizmu (fondovi, mentorstvo). Potaknuti mlade na uključivanje kroz promotivne kampanje i volonterske inicijative;
- informirati mlade o postojećim mogućnostima i osigurati pristup lokalnim resursima;
- kreirati fond i program mobilnosti; podržati razvoj vještina i iskustava mladih;
- poboljšati komunikaciju i informiranje mladih (društvene mreže, lokalni mediji);
- uspostaviti mehanizme participacije mladih u odlučivanju i inkluzivnije lokalne politike.

Uspješno provođenje aktivnosti u okviru ovog strateškog cilja Strategije prema mladima općine Doboj Istok doprinijet će stvaranju poticajnog okruženja u kojem mladi imaju više prilika za lični razvoj, društveni angažman i aktivno učešće u životu zajednice. Kroz podršku mladima u oblastima kulture, umjetnosti, sporta, informiranja, mobilnosti, omladinskog organiziranja i učešća u procesima donošenja odluka očekuju se promjene u smislu:

- većeg broja mladih koji su uključeni u uživanje, ali i kreiranje kulturnih, sportskih i edukativnih programa;
- većeg učešća mladih u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou;
- većeg zadovoljstva mladih dostupnim sadržajima i prilikama u zajednici;
- promjene u percepciji mladih, koji većinski smatraju da nemaju utjecaj na lokalne odluke;
- povećanja broja omladinskih projekata, događaja i volonterskih akcija.

Uspostavljanje funkcionalnih sistema podrške mladima, poput omladinskog centra, fonda za mobilnost i savremenih digitalnih kanala informiranja nameće se kao početni korak u jačanju uloge mladih kao aktivnih aktera razvoja zajednice, unapređenju kvaliteta njihovog slobodnog vremena i stvaranju uvjeta za veće povjerenje i saradnju između mladih i lokalnih institucija.

Identificirani problemi

S obzirom na to da ovaj strateški cilj obuhvata nekoliko oblasti vezanih za nadgradnju kvaliteta življenja mladih, precizno su definirane povezane grupe problema, a kako bi se sistemski djelovalo na uzročnike. Na temelju Istraživanja o položajima i potrebama mladih te ulaznih podataka Radne grupe za izradu strategije prema mladima, definirani su prioritetni problemi i potrebe mladih koje treba rješavati u oblastima kulture, sporta, organiziranja mladih, djelovanja mladih kroz volonterski i aktivistički angažman, mobilnosti, informiranja mladih i njihovog uključivanja u odlučivanje u svojoj lokalnoj zajednici.

PROBLEM 1: Nedostatak kulturno-umjetničkih dešavanja i prilika za posjetu dešavanjima iz kulture i umjetnosti.
PROBLEM 2: Nema sistematske podrške omladinskom djelovanju: <ul style="list-style-type: none"> ○ nema prostora za mlade; ○ nema finansiranja omladinskih organizacija; ○ slaba struktura volonterizma i omladinskog organiziranja i nezainteresiranost mladih; ○ nedostatak prilika za <i>peer (vršnjačko)</i> učenje i razvoj kroz radionice, edukacije, seminare; ○ rigidnost institucije za nove projekte i poglede na mlade; ○ Općina nema fond za mobilnost mladih- zahtjevi se mogu finansirati iz budžetske rezerve.
PROBLEM 3: Nizak stepen uključenosti mladih u donošenje odluka na lokalnom nivou: <ul style="list-style-type: none"> ○ nerazumijevanje između institucije i mladih i uvjerenje 63% mladih da imaju vrlo malo ili nikakvog utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou.
PROBLEM 4: Sistem informiranja o prilikama u zajednici nije prilagođen mladima: <ul style="list-style-type: none"> ○ Općina ne koristi društvene mreže za informiranje mladih; ○ javne ustanove u općini Doboj Istok ne komuniciraju prema mladima.

Postizanje strateškog cilja i rješavanje ključnih problema planirano je kroz realizaciju ukupno četiri prioriteta, pri čemu svaki definirani prioritet u postupanju daje direktne odgovore na prepoznate probleme.

Prioritet 3.1: Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade

Prioritet 3.2: Sistemaska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture

Prioritet 3.3: Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka

Prioritet 3.4: Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih

Prioritet 3.1: Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade

Ograničena dostupnost raznovrsnih kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja i nedovoljno razvijena infrastruktura predstavljaju prepreku mladima da svoje slobodno vrijeme provode kvalitetno. Nedostatak organiziranih događaja, prostora za kreativno izražavanje i rekreativne aktivnosti mlade gura prema pasivnosti, slabijoj društvenoj uključenosti i odsustvu interesa za angažman u zajednici. Ovo se posebno uviđa u zajednicama gdje osobe u svome okruženju nisu imale priliku steći naviku za ovakav vid socijalizacije.

Kreiranjem raznovrsnih sadržaja u kojima mladi mogu učestvovati kao kreatori ili posjetioци, kao što su razvoj kulturno-umjetničkih programa, te unapređenjem sportske i rekreativne infrastrukture kod mladih se potiče spontanost i stvaraju navike da aktivno učestvuju u životu svoje zajednice. Mladim ljudima je naročito značajno da su im dostupni sadržaji kojima će se nagraditi i priuštiti sebi odmor nakon sve većeg broja obaveza koje oduzimaju veliki dio njihovog vremena. Organizacijom festivala, kulturnih događaja i sportskih manifestacija stvaraju se prilike za kreativno izražavanje, druženje i razvoj talenata mladih, dok unapređenje infrastrukture omogućava dugoročno dostupne i kvalitetne prostore za aktivnosti. Općina se ovim prioritetom opredjeljuje na veći angažman lokalnih vlasti kako bi se i stvorila dinamičnija i poticajnija kulturna i sportska scena i poboljšalo zadovoljstvo mladih.

Provedbom planiranih mjera očekuje se povećanje broja mladih koji učestvuju u kulturnim i sportskim aktivnostima, jačanje društvene povezanosti mladih te unapređenje kvaliteta slobodnog vremena. Istovremeno, razvoj ovih sadržaja doprinosi i većoj vidljivosti mladih u zajednici, jačanju njihove društvene uloge i stvaranju pozitivnog okruženja koje potiče aktivan i zdrav stil života. Na taj način ovaj prioritet doprinosi stvaranju zajednice koja prepoznaje potrebe mladih i aktivno ulaže u njihov razvoj, u skladu s principima razvoja politika prema mladima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	Institut za razvoj mladih KULT	44,4%	31%
Broj podržanih projekata u oblasti kulture	Radna grupa za izradu strategije	0	5 godišnje
Postotak mladih koji nikako ili rijetko imaju prilike posjećivati događaje iz kulture i umjetnosti (predstave, izložbe, koncerte i sl.)	Institut za razvoj mladih KULT	84,2%	59%

Mjera 3.1.1. Razvijati kulturno-umjetničke programe za mlade

Mladima u općini Doboj Istok, kontinuirano tokom cijele godine, planira se ponuditi sadržaj u čijem kreiranju i realizaciji mogu učestvovati saradjujući s organizacijama ili pojedincima bilo individualno bilo organizirano putem škola. Mladi koji su u obrazovnom sistemu već imaju iskustva kroz kreiranje različitih projekata i sadržaja u programima Omladinske banke pa bi ovaj potencijal, znanje i iskustva mogli iskoristiti i proširiti oblasti na koje mogu djelovati. Kroz ovu mjeru Općina će raditi na stvaranju novih i unapređenju postojećih prilika za mlade, jačanju institucionalne saradnje s organizacijama koje djeluju u oblastima kulture, umjetnosti i sporta te osigurati sistemsku finansijsku podršku za projekte i aktivnosti koji doprinose razvoju mladih. Informiranje mladih o postojećim prilikama i sadržajima realiziralo bi se kroz kreiran „kalendar događanja za mlade“, koji bi se ažurirao na web-stranici Općine, a u zajednici i među mladima promovirao i u školama, ali i na lokalnom radiju. Pored redovnih mjesečnih događaja Općina će mlade motivirati i na učešće i kreiranje sadržaja godišnjeg festivala kulture mladih gdje bi različite generacije mladih u zajednici jedni s drugima mogli podijeliti i uživati u muzičkim sadržajima, filmskim ostvarenjima, ali i drugim vidovima umjetnosti za koju imaju interes i talente.

Povećana podrška projektima iz kulture povećat će broj prilika i organiziranih sadržaja i okupiti veći broj mladih, bilo kao učesnika bilo kao kreatora sadržaja, a što će smanjiti pasivnost, unaprijediti povezanost mladih i njihovu društvenu uključenost. Kroz priznata postignuća za kreiranje sadržaja i veću podršku programima kulture mladi se podržavaju da jačaju interes za angažman u zajednici. Planom rada Općine Doboj Istok 2025–2027. za postojeći dom kulture u Klokotnici planirana je izgradnja multimedijalne sale kao i izgradnja općinske biblioteke, što bi uveliko olakšalo realizaciju ove mjere.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen „kalendar događaja iz kulture za mlade“ na web-stranici Općine	Radna grupa za izradu strategije	0	1
Broj podržanih projekata u oblasti kulture	Radna grupa za izradu strategije	0	5 godišnje
Postotak mladih koji nikako ili rijetko imaju prilike posjećivati događaje iz kulture i umjetnosti (predstave, izložbe, koncerti i sl.)	Institut za razvoj mladih KULT	84,2%	59%

Mjera 3.1.2. Poboľjšati infrastrukturu za sport i rekreaciju mladih

Sportsku infrastrukturu u općini Doboj Istokćine dvije sportske dvorane, dva stadiona i četiri sportska poligona. Najveći broj trenažnih procesa odvija se u sportskim dvoranama, ali je zbog neriješenog grijanja u ovim objektima trenažni proces u grijnoj sezoni uglavnom obustavljen. Prostore stadiona i poligona treba unaprijediti u pogledu održavanja, modernizacije podloge te povećanja pristupačnosti. Rješavanjem pitanja grijanja, izgradnjom novih i modernizacijom postojećih sportskih terena i unapređenjem uvjeta za sportske i rekreativne aktivnosti mladima se nudi alternativa sjedilačkom načinu provođenja slobodnog vremena, koji prakticira preko 70% mladih. Pored ponude kvalitetnijih terena, mlade će se poticati na veći angažman u sportu i rekreativnim aktivnostima i kroz pokretanje programa pod nazivom *sportski vikend*, gdje se barem jedan vikend u mjesecu realiziraju zanimljive sportske, rekreativne ili takmičarske aktivnosti na otvorenom koje bi privukle mlade. Rekreaciono bavljenje sportom, posebno sport na otvorenom poput biciklizma, planinarenja ili grupnog vježbanja, ne zahtijeva velika ulaganja, a ima vrlo vrijedne ishode po zdravlje, ali i motivaciju mladih da se upoznaju s temama vezanim za zaštitu i uređenje okoliša. U realizaciji ove mjere veliku ulogu imat će sportski kolektivi koji okupljaju mlade kao svoje članove. Povećan broj sportsko-rekreativnih prilika, organizirano poticanje mladih da više vremena provode u kretanju dovest će i do poboljšane socijalizacije među mladima, ali može imati i pozitivnog utjecaja na razvijanje svijesti i o temama poput ekologije i očuvanja prirode jer su u bliskoj vezi s boravkom mladih na otvorenom.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj obnovljenih i moderniziranih sportskih površina (grijanje, rasvjeta, podloge)	Radna grupa za izradu strategije	0	4 obnovljena/modernizirana 2 izgrađene sale
Uspostavljanje i realizacija programa <i>sportski vikend na otvorenom</i>	Radna grupa za izradu strategije	0	12 događaja za mlade godišnje
Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	Institut za razvoj mladih KULT	44,4%	31%

Prioritet 3.2: Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture

Osiguravanje sistematske podrške za omladinsko djelovanje i razvoj i rast postojeće infrastrukture omladinskog organiziranja preduvjetje da mladi koji imaju neka iskustva i interese za djelovanje u zajednici imaju održiv okvir. Omladinsko djelovanje i njegovi rezultati jačaju povjerenje mladih u institucije i stvaraju konkretne prilike za njihov aktivniji društveni angažman. Osiguranjem sistematske podrške omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture direktno će se odgovoriti na uočene probleme mladih u općini Doboj Istok, koji se ogledaju u nepostojanju adekvatnog prostora za mlade, nedostatku stabilnog finansiranja omladinskih inicijativa, slaboj strukturi volonterizma i ograničenim prilikama za neformalno učenje i razvoj.

U cjelini, stvaranje održivog i institucionalno podržanog okvira za omladinsko djelovanje osigurava kontinuirane prilike za učenje i razvoj te postavlja temelje za aktivnije, organiziranije i osnaženije mlade u zajednici.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak iskorištenosti prostora za mlade	Radna grupa za izradu strategije	10%	40%
Uspostavljen transfer za omladinske i projekte namijenjene mladima	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 7000,00 KM godišnje
Postotak mladih koji su učestvovali u aktivnostima organizacija/volonterskim akcijama	Institut za razvoj mladih KULT	25,30%	32%

Mjera 3.2.1. Osigurati adekvatan prostor za mlade

U nastojanju da podrži angažman mladih Općina je mladima osigurala korištenje prostorija koje su u vlasništvu Općine na korištenje, međutim te prostorije se slabo ili nikako ne koriste dijelom jer raspoloživost prostora nije u skladu s potrebama mladih, a dijelom je uzrok i neinformiranost o dostupnosti prostorija. Boljim informiranjem mladih o ovoj prilici, ali i adaptacijom prostora i uređivanjem njegovog upravljanja kako bi funkcionirao kao omladinski centar dobio bi se multifunkcionalan prostor za radionice, sastanke i edukacije mladih. Time se mladima osigurava sigurno i dostupno mjesto za okupljanje, učenje i realizaciju vlastitih ideja.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak iskorištenosti prostora za mlade	Radna grupa za izradu strategije	10%	40%
Osigurana sredstva za upravljanje i održavanje	Radna grupa za izradu strategije	0	Da/ 6.000,00 godišnje
Postotak mladih koji su učestvovali u aktivnostima organizacija/volonterskim akcijama	Institut za razvoj mladih KULT	25,30%	32%

Mjera 3.2.2. Uspostaviti sistem finansiranja i podrške omladinskih organizacija

Općina već niz godina sufinansira projekte mladih u okviru projekta Omladinska banka, no pokretanje i administriranje ovog procesa podrške počiva na inicijativi organizacije Mozaik, tako da sama Općina nije vlasnik procesa. Međutim, kroz ovo iskustvo Općina je unaprijedila mehanizme i kapacitete da upravlja grantovima. Uvođenjem sigurnog, održivog i transparentnog modela finansiranja omladinskih organizacija i neformalnih grupa, Općina preuzima inicijativu kreiranja systemske podrške prema mladima u skladu s potrebama zajednice i njenih mladih, čime se prevazilazi praksa ad hoc podrške putem budžetske rezerve. Na ovaj način organizacije imaju sigurnost o postojanju finansijske podrške u zajednici, što će motivirati na inicijative i projekte mladih. Formiranjem Fonda za omladinske projekte i godišnjih javnih poziva jača se povjerenje mladih u institucije, potiče razvoj novih inicijativa i smanjuje institucionalna rigidnost prema inovativnim projektima i savremenim pristupima radu s mladima. Uz osiguravanje finansijskih sredstava kao podrška razvoju omladinskog sektora razvijat će se i programski model podrške organizacijama i neformalnim grupama mladih, a u pravcu da se pri odobrenju

finansijske podrške korisnicima kroz proces realizacije osigura i mentorska i tehnička podrška za upravljanje grantom, monitoring i izvještavanje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Formiran općinski fond za omladinske projekte i projekte prema mladima, raspisan godišnji konkurs za omladinske organizacije i neformalne grupe mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	Da, min. 7000,00 godišnje
Rast broja omladinskih organizacija i neformalnih grupa	Radna grupa za izradu strategije	1+ ⁶³	4
Broj finansiranih omladinskih projekata godišnje	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 3

Mjera 3.2.3. Jačati volonterizam i aktivizam mladih

Uz uspostavljen prostor i finansijsku podršku projektima mladih, jačanje koncepta i strukture za volonterizam i omladinskoorganiziranje je treći stub na kojem počiva omladinsko djelovanje u zajednici. Pored motivacije mladima da se uključe, nužno je osigurati strukturu i jasan sistem, što se realizira kroz uspostavljanje volonterske mreže, osiguravanje edukacija cijele zajednice na temu društvenog i volonterskog angažmana te uspostavljanje nagrade „volonter godine“ kao sistema vrednovanja i priznanja za ovaj vid djelovanja. Na ovaj način otvara se podržavajući prostor, ali i povećava zainteresiranost mladih za društveni angažman, razvijaju njihove kompetencije i gradi kultura aktivnog građanstva. Dobar primjer pristupa jačanja volonterizma Općina ima u organizaciji MFS-a Emmaus, u kojoj postoji tim za volontere koji redovno organizira volonterske akcije, kako na području općine tako i u ostalim mjestima. Saradnja i transfer najboljih praksi Općine, nevladinih organizacija te javnih ustanova u velikoj mjeri mogu podržati formiranje volonterske mreže u općini Doboj Istok, planiranje i realizaciju obuka za unapređenje volonterizma i aktivizma u zajednici. Uvođenje nagrade za volontera godine dodatno bi potvrdilo značaj društvenog angažmana mladih u razvoju zajednice.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Formirana općinska volonterska mreža ili servis i osigurana sredstva za djelovanje	Radna grupa za izradu strategije	0	Da ⁶⁴
Realizacija periodičnih obuka	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 4 godišnje
Broj škola, javnih ustanova i organizacija uključenih u volontersku mrežu	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 10
Broj realiziranih volonterskih akcija	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 4 godišnje

⁶³U općini Doboj Istok u 2025.g. bila je registrirana samo jedna omladinska organizacija. Podatak o tačnom broju neformalnih grupa koje djeluju nije bio raspoloživ. Organizacija MFS Emmaus kroz svoj tim za volontere redovno organizira volonterske akcije u kojima učestvuju mladi, kako na području općine tako i u ostalim mjestima.

⁶⁴Sredstva u skladu s naknadama koja proizilaze iz Zakona o volontiranju FBiH, čl. 14 („Službene novine FBiH“, 110/12); dostupno na: <https://euresurs.ba/wp-content/uploads/2024/08/Zakon-o-volontiranju.pdf>

Prioritet 3.3: Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka

Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka značajno će poboljšati položaj mladih u zajednici. Donošenje odluka ne odnosi se samo na učešće i zastupljenost mladih u tijelima odlučivanja nego i na kreiranje stavova, mišljenja, zahtjeva i inicijativa utemeljenih na informiranosti i razumijevanju i materije, ali i demokratskih procesa i mehanizama. Mladi koji su angažirani i uključeni u život zajednice, uključeni u planiranje dešavanja i rješavanje problema podrška su i motivator institucijama vlasti da kreiraju okruženje koje mladima nudi sadržaje koji odgovaraju na njihove specifične potrebe. Institucionalna podrška i prostor za jači aktivni angažman mladih u zajednici i stvarno aktivno uključivanje mladih u procese odlučivanja omogućavaju da programi, infrastruktura i sadržaji koji se razvijaju u zajednici budu usklađeni sa stvarnim potrebama i interesima mladih. Jačanje savjetodavnih i participativnih mehanizama, poput aktivnijeg rada omladinskih organizacija, organiziranja dijaloga između mladih i lokalnih vlasti te uključivanja predstavnika mladih u radna tijela općine doprinijet će izgradnji otvorenije i inkluzivnije lokalne uprave. Na ovaj način će se mladima pružiti prilika da aktivno učestvuju u kreiranju politika i mjera koje se direktno odnose na njihov položaj.

Istovremeno, razvoj kompetencija mladih za građansko učešće kroz edukacije, programe praktičnog angažmana i volonterske aktivnosti jača njihovo razumijevanje demokratskih procesa i osposobljava ih da konstruktivno učestvuju u javnom životu zajednice. Na ovaj način prioritet doprinosi većem stepenu informiranosti, odgovornosti i društvene uključenosti mladih, ali i jačanju partnerstva između mladih i lokalnih institucija, što dugoročno vodi kvalitetnijem planiranju i razvoju sadržaja i prilika namijenjenih mladima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	2
Uspostavljena praksa „Dijalog mladih i vlasti“	Radna grupa za izradu strategije	0	Minimalno 1 godišnje
Postotak mladih koji smatraju da nemaju nikakav ili vrlo mali utjecaj na donošenje odluka na lokalnom nivou	Institut za razvoj mladih KULT	63,2% ⁶⁵	45%

Mjera 3.3.1. Ojačati savjetodavne i participativne mehanizme mladih

Jačanjem rada omladinskih organizacija i neformalnih grupa, organiziranjem dijaloga između mladih i lokalne vlasti te uključivanjem mladih u radna tijela općine mladima se omogućava da aktivno učestvuju u procesima donošenja odluka, ali i da se zainteresiraju za politike na lokalnom nivou. Time se povećava transparentnost i povjerenje između mladih i institucija, a politike i programi za mlade postaju usklađeniji s njihovim stvarnim potrebama. Ovakav pristup doprinosi većoj društvenoj uključenosti mladih i razvoju odgovornog i participativnog građanstva u općini Doboj Istok.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	2
Uspostavljena praksa „Dijalog mladih i vlasti“	Radna grupa za izradu strategije	0	Minimalno 1 godišnje
Postotak mladih koje zanima politika na lokalnom nivou	Institut za razvoj mladih KULT	28,5%	37%

⁶⁵Prema provedenom istraživanju o položaju i potrebama mladih u općini Doboj Istok, 38,2% mladih smatra da imaju vrlo malo utjecaja, a 25% mladih da nemaju nikakvog utjecaja na donošenje odluka na lokalnom nivou. Zbimo, ovo ukazuje da 63,2% mladih smatra kako njihov angažman i stavovi neće donijeti promjene. Izvor: [Analiza rezultata istraživanja o položaju i potrebama mladih u općini Doboj Istok](#), pristupljeno 23. februara 2026.

Mjera 3.3.2. Povećati kompetencije mladih za građansko učešće

Edukacije o participaciji, demokratskim procesima i javnim politikama te programi praktičnog angažmana mladima pomažu da razvijaju znanja i vještine potrebne za aktivno učešće u društvenom i javnom životu. Na taj način jača se razumijevanje procesa i pravila u uređivanju društva kao i njihova sposobnost da pokreću inicijative, zagovaraju promjene i doprinose razvoju zajednice. Mladi koji dobro razumiju svoje okruženje i pravila koja vrijede u njemu sigurnije će se upustiti u procese zagovaranja, kreiranja inicijativa i pokretanja promjena. Bolje razumijevanje procesa i mehanizama kojima se kreiraju politike povećava interes mladih za lokalne politike i uključenost u njihovom kreiranju. Dugoročno, ova mjera doprinosi stvaranju aktivnih, informiranih i odgovornih mladih građana koji mogu biti nosioci pozitivnih promjena u lokalnoj zajednici. Mjeru bi mogla provoditi Komisija za mlade u saradnji s organizacijama koje imaju ekspertizu za ovaj vid jačanja kapaciteta u društvu. Kao jedna od aktivnosti za realizaciju mjere planirano je kreiranje programa „Mladi u upravljanju zajednicom“ s fokusom na edukacije o participaciji, demokratskim procesima i javnim politikama, na volonterizam i praktične aktivnosti, a naslanja se na ishode mjere 323, odnosno formiranja općinske volonterske mreželi servisa.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	Radna grupa za izradu strategije	0	2
Broj mladih uključenih u program „Mladi upravljaju zajednicom“	Radna grupa za izradu strategije	0	200
Postotak mladih koji smatraju da nemaju nikakav ili vrlo mali utjecaj na donošenje odluka na lokalnom nivou	Institut za razvoj mladih KULT	63,2%	45%

Prioritet 3.4. Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih

Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih direktno doprinosi povećanju dostupnosti kulturnih, sportskih, rekreativnih i edukativnih sadržaja mladima kao i jačanju njihovog aktivnog angažmana u zajednici. Mobilnost i pravovremeno informiranje omogućavaju mladima da lakše pristupe različitim prilikama za učenje, razmjenu iskustava i društveno djelovanje. Izloženost različitim iskustvima i primjerima aktivnog učešća mladih jača kapacitete, znanja, ali i želju da dio aktivnosti organiziraju i uspostave u svojoj lokalnoj zajednici. Na ovaj način podrška ličnom rastu pojedinca vraća se u zajednicu i multiplicira primjenom dobrih praksi. Unapređenje kanala i pristupa informiranju mladih rezultirat će većim brojem mladih upućenih u prilike koje zajednica osigurava te načine kako ostvariti prava i podršku. Podrškom mobilnosti i informiranosti mladih Općina doprinosi stvaranju aktivnijih mladih, koji su spremni da preuzmu aktivnu ulogu u razvoju zajednice i koriste dostupne prilike za lični i društveni razvoj.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su učestvovali u programima mobilnosti	Institut za razvoj mladih KULT	30% ⁶⁶	40%
Formiranje službenih kanala Općine namijenjenih mladima	Radna grupa za izradu strategije	0	Instagram
Broj korisnika fonda	Radna grupa za izradu strategije	0	50 do kraja 2030

Mjera 3.4.1. Uspostaviti fond za mobilnost mladih

Postojanje fonda za mobilnost mladima omogućava lakši pristup edukacijama, treninzima, konferencijama, takmičenjima i programima razmjene. Kroz pohađanje različitih neformalnih edukacija mladi stječu nova iskustva i kontakte, što doprinosi njihovom ličnom i profesionalnom razvoju. Istovremeno, stečena znanja i iskustva mladi prenose u lokalnu zajednicu, čime se

⁶⁶Podrška mobilnosti mladih u smislu volonteriranja i omladinskih kampova, programa studentskih razmjena, učešća u školama u prirodi ili ljetnim školama.

potiču nove inicijative, projekti i aktivniji društveni angažman mladih u općini Doboj Istok. Uz postojanje podrške kroz fond za mobilnost mladi lakše planiraju svoje aktivnosti i unapređenje kapaciteta, a podrška se pruža transparentno na osnovu kriterija koje Općina uspostavlja u skladu s prioritetima postavljenim kroz strateške dokumente koji se tiču mladih. Uspostavljanje fonda za mobilnost mladih u općini Doboj Istok omogućit će većem broju mladih prilike za lični i profesionalni rast, promociju uspjeha i njevu izvrsnosti, ali isto takopotaći unošenje i predstavljanje primjera najboljih praksi i iskustava koja se mogu primijeniti u lokalnoj zajednici. Na ovaj način potiče se i liderstvo i aktivnija uloga mladih u društvenom životu.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Postotak mladih koji su učestvovali u programima mobilnosti	Institut za razvoj mladih KULT	30% ⁶⁷	40%
Iznos sredstava izdvojenih za fond	Radna grupa za izradu strategije	0	Min. 5000,00 godišnje
Broj korisnika fonda	Radna grupa za izradu strategije	0	50 do kraja 2030.

Mjera 3.4.2. Modernizirati sistem informiranja mladih

Jedan od istaknutih problema je neinformiranost mladih o prilikama koje osiguravaju lokalna zajednica i javne ustanove. Dio problema leži u kanalima i stilu plasiranja informacija, odnosno korištenje isključivo administrativnog stila obavještanja i kanala informiranja koje mladi slabo koriste (službeni glasnik, oglasna ploča u instituciji, eventualno zvanična web-stranica ustanove ili samouprave). Modernizacija sistema informiranja kroz digitalne kanale, infotačke u školama i prostor za mlade, organiziranje infosesija prema mladima te unapređenje komunikacije institucija s mladima omogućit će brži i lakši pristup informacijama o dostupnim programima, projektima i mogućnostima uključivanja. Obukom za digitalnu komunikaciju s mladima te kreiranjem e-biltena „Prilike za mlade“ na mjesečnom nivou koji bi se plasirao na zvaničnoj stranici unaprijedio bi se sistem podrške informiranja mladih. Bolje informirani mladi imaju veće šanse da se uključe u aktivnosti zajednice, pokrenu vlastite inicijative i učestvuju u procesima koji oblikuju njihov društveni i lokalni prostor. Moderniziranim i mladima prilagođenim pristupom u informiranju zaokružili bi se ključni elementi podrške mladima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Fomiranje službenih kanala Općine namijenjenih mladima	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Kreiranje mjesečnog e-biltena „Prilike za mlade“	Radna grupa za izradu strategije	0	Da
Broj infosesija u lokalnoj zajednici	Radna grupa za izradu strategije	0	2 godišnje

4. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR ZA PERIOD VAŽENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Redni broj i oznaka	Struktura finansiranja (u %)*	Ukupno KM	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori	
				(KM)	

⁶⁷Ibid.

Strateški cilj 1. Razvijati kvalitet obrazovanja i zapošljavanja mladih kroz jačanje lokalnih kapaciteta, obrazovanja i preduzetničkog razvoja	100%	689.000,00	689.000,00	/	/
<i>1.1. Prioritet: Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih</i>	100%	344.000,00	344.000,00	/	/
1.1.1. Mjera: Uspostaviti sistem podrške talentiranim učenicima i mladima iz socijalno osjetljivih kategorija	100%	288.000,00	288.000,00	/	/
1.1.2. Mjera: Povećati dostupnost i kvalitet neformalnog obrazovanja	100%	23.500,00	23.500,00	/	/
1.1.3. Mjera: Poboljšati kvalitet praktične nastave i tehničku opremljenost obrazovnih ustanova	100%	12.500,00	12.500,00	/	/
1.1.4. Mjera: Osigurati pristupačnost obrazovanja mladima iz ruralnih područja	100%	20.000,00	20.000,00	/	/
<i>1.2 Prioritet: Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih</i>	100%	345.000,00	345.000,00	/	/
1.2.1. Mjera: Kreirati lokalne programe zapošljavanja i podrške samozapošljavanju mladih	100%	345.000,00	345.000,00	/	/
1.2.2. Mjera: Unaprijediti povezanost obrazovnog sistema i tržišta rada	100%	Redovna sredstva+	Redovna sredstva	Redovna sredstva	Biro za zapošljavanje
1.2.3. Mjera: Promovirati i osnažiti preduzetništvo mladih žena	100%	Redovna sredstva	Redovna sredstva	/	/
1.2.4. Mjera: Povećati informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i podrške	100%	Redovna sredstva	Redovna sredstva	/	/
Strateški cilj 2. Osigurati dostupne, preventivne i kvalitetne usluge zdravstvene i socijalne zaštite za mlade, uz jačanje svijesti o mentalnom zdravlju i sigurnosti	100%	185.000,00	185.000,00	/	/
<i>2.1. Prioritet: Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite</i>	100%	185.000,00	185.000,00	/	/
2.1.1. Mjera: Razviti programe podrške stambenom zbrinjavanju mladih	100%	160.000,00	160.000,00	/	/

2.1.2. Mjera: Povećati dostupnost informacija o pravima i uslugama socijalne zaštite	100%	25.000,00+	25.000,00	Redovna sredstva	JU CSR Redovna sredstva
2.1.3 Mjera: Osigurati održivost programa preventivne brige o zdravlju	100%	Redovna sredstva	/	Redovna sredstva	JU Dom zdravlja
2.1.4. Mjera: Jačati sistem podrške mentalnom zdravlju i savjetodavne servise	100%	Redovna sredstva	/	Redovna sredstva	JU Dom zdravlja
2.2. Prioritet: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih	100%	/	/		
2.2.1. Mjera: Promovirati sigurnosnu kulturu i preventivne programe među mladima	100%	Redovna sredstva		Redovna sredstva	MUP
2.2.2. Mjera: Jačati prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i sukoba sa zakonom	100%	Redovna sredstva		Redovna sredstva	MUPi JU Dom zdravlja
2.2.3. Mjera: Poboljšati sigurnost u javnim prostorima i saobraćajnu infrastrukturu	100%	Redovna sredstva+	Redovna sredstva	Redovna sredstva	škole i MUP+NVO
2.2.4. Mjera: Smanjiti rizik od rodno zasnovanog nasilja i nasilja na internetu	100%	Redovna sredstva+	Redovna sredstva	Redovna sredstva	PU, CMZ, škole, NVO
3. Strateški cilj: Povećati dostupnost kulturnih, sportskih, rekreativnih i edukativnih sadržaja za mlade kroz razvoj i modernizaciju infrastrukture, unapređenje mobilnosti, informiranje te aktivan angažman mladih u zajednici procesima odlučivanja	100%	1.840.000,00	1.840.000,00	/	/
3.1. Prioritet: <i>Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade</i>	100%	1.450.000,00	1.450.000,00	/	/
3.1.1. Mjera: Razvijati kulturno-umjetničke programe za mlade	100%	150.000,00	150.000,00	/	/
3.1.2. Mjera: Poboljšati infrastrukturu za sport i rekreaciju mladih	100%	1.300.000,00	1.300.000,00	/	/
3.2. Prioritet: <i>Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture</i>	100%	290.000,00	290.000,00	/	/
3.2.1. Mjera: Osigurati adekvatan prostor za mlade	100%	50.000,00	50.000,00	/	/
3.2.2. Mjera: Uspostaviti sistem finansiranja i podrške omladinskih organizacija	100%	140.000,00	140.000,00	/	/
3.2.3. Jačati volonterizam i aktivizam mladih	100%	100.000,00	100.000,00	/	/
3.3. Prioritet: <i>Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka</i>	100%	/	/	/	/

3.3.1. Mjera: Ojačati savjetodavne i participativne mehanizme mladih	100%	Redovna sredstva	Redovna sredstva	/	/
3.3.2. Povećati kompetencije mladih za građansko učešće	100%	Redovna sredstva	Redovna sredstva	/	/
3.4. Prioritet: Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih	100%	100.000,00	100.000,00	/	/
3.4.1. Mjera: Uspostaviti fond za mobilnost mladih	100%	100.000,00	100.000,00	/	/
3.4.2. Mjera: Modernizirati sistem informiranja mladih	100%	Redovna sredstva	Redovna sredstva	/	/
Ukupno:	100%	2.714.000,00	2.714.000,00		

5. OKVIR EVALUACIJE, IMPLEMENTACIJE, MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA

Implementacija Strategije za mlade Općine Doboj Istok vršit će se putem **godišnjih planova rada** nadležnih općinskih službi i organa koji su zaduženi za njenu provedbu. Za potrebe implementacije Strategije izradit će se akcioni plan, koji će usvojiti **Općinsko vijeće Doboj Istok**. Nadležni općinski organi dužni su u svoje godišnje planove rada integrirati mjere iz Strategije, odnosno preuzeti projekte i aktivnosti za koje su osigurana finansijska sredstva.

Koordinacija i uključenost

Prilikom izrade godišnjih planova rada općinske službe imaju obavezu preuzeti relevantne mjere iz Strategije s pripadajućim indikatorima, polaznim i ciljnim vrijednostima za svaku godinu. Mjere Strategije se unose kao **programi u godišnje planove rada**, a svaki bi program trebao imati pripadajući budžetski kod s planiranim sredstvima za njegovu implementaciju. Za svaki program definiraju se aktivnosti/projekti čija realizacija doprinosi ostvarenju mjere, prioriteta i strateškog cilja.

Monitoring i izvještavanje

Monitoring predstavlja sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi praćenja napretka u realizaciji Strategije za mlade. Za uspješnu provedbu monitoringa:

- Općina će uspostaviti **evidencije** o implementaciji Strategije i indikatora ostvarivanja ciljeva i prioriteta;
- evidencije će služiti kao osnova za **izradu godišnjih izvještaja o implementaciji Strategije**;
- godišnji izvještaj sadrži podatke o realiziranim aktivnostima, očekivanim i ostvarenim rezultatima, planiranim i utrošenim sredstvima te razloge eventualnog neizvršenja aktivnosti;
- izvještaji će biti **javno dostupni na web-stranici Općine Doboj Istok**.

Evaluacija

U skladu s **Uredbom o evaluaciji strateških dokumenata u FBiH**, Strategija za mlade Općine Doboj Istok obuhvata:

1. **ex ante evaluaciju** – provedenu u fazi izrade Strategije, koristeći podatke o potrebama i stavovima mladih prikupljene kroz istraživanja (baseline studija) i situacionu analizu;
2. **evaluaciju u toku** – srednjoročna evaluacija koja se provodi krajem godišnjeg akcionog plana, s ciljem praćenja stepena implementacije mjera i učinkovitosti aktivnosti;
3. **sumativnu evaluaciju** – obuhvata evaluaciju cijelog perioda implementacije Strategije, posebno u završnoj fazi posljednjeg akcionog plana.

Evaluacija uključuje:

- analizu stepena implementacije akcionih planova i Strategije;
- ocjenu efikasnosti i efektivnosti mjera u postizanju ciljeva;
- sumiranje rezultata i prikupljanje podataka za planiranje sljedećeg ciklusa;
- nezavisno istraživanje položaja i potreba mladih općine Doboj Istok.

Svi evaluacioni procesi provodit će se uz angažman **nezavisnih vanjskih evaluatora**, s referencama u sličnim istraživanjima i posebnim fokusom na pitanja mladih.

6. SAŽETI PRIKAZ STRATEŠKOG DOKUMENTA

Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori		
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
1. STRATEŠKI CILJ	RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOŠLJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA	Broj mladih koji ne vide perspektivu u daljnjem obrazovanju	10,9%	8%
		Broj obrta ⁶⁸	155	186
		Postotak mladih zaposlenih u struci	30,2%	35%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		689.000,00	/	689.000,00
1.1. Prioritet	Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji smatraju da im je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	50,9%	65%
		Postotak mladih koji ne vide perspektivu u daljnjem obrazovanju	10,9%	8%
		Postotak mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje	19,7%	25%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		344.000,00	/	344.000,00
1.1.1. Mjera	Uspostaviti sistem podrške talentiranim učenicima i mladima iz socijalno osjetljivih kategorija	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji primaju stipendiju	32,06%	40%
		Program podrške izvrsnosti u obrazovanju	0	Da
		Izdvajanja za uspješne učenike	2.000,00 KM	3.000,00 KM
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		288.000,00	/	288.000,00

⁶⁸Izvor: Strategija razvoja Općine Doboj Istok 2021–2027; str. 69, dostupno na: <https://opcina-doboj-istok.ba/strategija-razvoja-opcine-doboj-istok-za-period-2021-2027-godina/>; napomena: polazna vrijednost je iz 2019.g.

1.1.2. Mjera	Povećati dostupnost i kvalitet neformalnog obrazovanja	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje	19,7%	25%
		Program finansiranja projekata za mlade iz oblasti obrazovanja	0	Da
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		23.500,00	/	23.500,00
1.1.3. Mjera	Poboljšati kvalitet praktične nastave i tehničku opremljenost obrazovnih ustanova	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	50,9%	65%
		Postotak mladih koji manjak prakse i praktičnog pristupa u nastavi vide kao najveći problem obrazovnog sistema	40%	50%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		12.500,00	/	12.500,00
1.1.4. Mjera	Osigurati pristupačnost obrazovanja mladima iz ruralnih područja	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Program subvencioniranja prijevoznih karata za mlade iz ruralnih područja	0	Da
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		20.000,00	/	20.000,00
1.2. Prioritet	Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji aktivno rade na pokretanju svog biznisa	9,7%	12,61%
		Pokrenut program stjecanja prvog radnog iskustva	0	Da
		Pokrenut program za startup biznise mladih	0	Da
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		345.000,00	Redovna sredstvaBiro za zapošljavanje	345.000,00+
1.2.1. Mjera		Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Kreirati lokalne programe zapošljavanja i podrške samozapošljavanju mladih	Pokrenut program za podršku biznisima mladih	0	Da
		Broj pokrenutih biznisa mladih kroz program za podršku biznisima mladih	0	6 biznisa godišnje/ 30 biznisa do kraja 2030.
		Postotak mladih koji žele, ali nisu u mogućnosti pokrenuti vlastiti biznis	56,2%	40%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		345.000,00	/	345.000,00
1.2.2. Mjera	Unaprijediti povezanost obrazovnog sistema i tržišta rada	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	50,9%	65%
		Broj realiziranih aktivnosti vezanih za karijerno savjetovanje	0	3 godišnje/ 15 do kraja 2030.
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	Redovna sredstva Biro za zapošljavanje	Redovna sredstva +
1.2.3. Mjera	Promovirati i osnažiti preduzetništvo mladih žena	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj žena uključenih u programe podrške preduzetništvu	0	6 godišnje/ 30 ukupno
		Broj registriranih biznisa koje vode mlade žene	0	3 godišnje/ 15 do 2031.
		Učešće žena u ukupnom broju učesnika preduzetničkih programa	0	Min. 40%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
1.2.4. Mjera	Povećati informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i podrške	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Kreirana sekcija na web-stranici Općine s informacijama o programima zapošljavanja	0/ne	Da
		Postotak mladih upoznatih s (vladinim) programima zapošljavanja	21,5%	26%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
2. Strateški cilj	OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJEŠTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI	Postotak mladih koji su uradili sistematski pregled u godini dana	28,1%	32%
		Postotak mladih koji imaju vlasništvo nad stambenom jedinicom	6,8%	8,8%
		Postotak mladih potpuno zadovoljnih sigurnosnom situacijom u mjestu gdje žive	33,5%	37%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		185.000,00	Redovna sredstva JU CSR, JU Dom zdravlja, MUP, škole	185.000,00+
2.1. Prioritet	Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Uspostavljen općinski program/politika stambenog zbrinjavanja mladih	0	Da
		Iznos izdvojenih budžetskih sredstava za realizaciju stambene politike	0	40.000,00 KM godišnje
		Postotak mladih koji znaju i koriste zdravstvene usluge namijenjene isključivo mladima	3,2%	5%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		185.000,00	JU CSR, JU Dom zdravlja	185.000,00+
2.1.1. Mjera	Razviti programe podrške stambenom zbrinjavanju mladih	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj mladih koji su podržani kroz programe stambenog zbrinjavanja	0	10 godišnje
		Iznos izdvojenih budžetskih sredstava za realizaciju stambene politike	0	40.000,00 KM godišnje
		Postotak mladih koji imaju vlasništvo nad stambenom jedinicom	6,8%	8,8%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		160.000,00	/	160.000,00
2.1.2. Mjera	Povećati dostupnost informacija o pravima i uslugama socijalne zaštite	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Kreiran vodič kroz socijalna prava i usluge za mlade	0	Da
		Broj infosesija o socijalnim pravima i uslugama	0	4 godišnje

		Uspostavljen okvir besplatne pravne pomoći za pitanja soc. zaštite za mlade	0	Da
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		/	Redovna sredstva JU CSR	Redovna sredstva JU CSR
2.1.3. Mjera	Osigurati održivost programa preventivne brige o zdravlju	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj uspješno realiziranih screening programa za mlade	0	5 (1 sistematski ili ciljani screening godišnje)
		Postotak mladih koji nikada nisu uradili sistematski pregled ili se ne sjećaju kada su ga posljednji put radili	29,7%	20%
		Postotak mladih koji su nezadovoljni uslugama koje se pružaju u Domu zdravlja	13,5%	10%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		25.000,00	Redovna sredstva JU Dom zdravlja	25.000,00+
2.1.4. Mjera	Jačati sistem podrške mentalnom zdravlju i savjetodavne servise	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj edukacija o mentalnom zdravlju realiziranih s mladima na području općine Doboj Istok	0	8 godišnje
		Dostupnost usluga psihološkog savjetovanja u CMZ	0	Da - min. 2 dana sedmično
		Postotak mladih kojima je podrška bila potrebna ali nedostupna ili nisu znali gdje se obratiti ili su se libili potražiti pomoć psihologa	6,6%	2%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		/	Redovna sredstva JU CMZ/Dom zdravlja	JU CMZ/Dom zdravlja
2.2. Prioritet	Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih nezadovoljnih ili više nezadovoljnih nego zadovoljnih sigurnosnom situacijom u općini Doboj Istok	25,3%	30%
		Razvijen program podrške sigurnosti mladih	0	Da

		Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva međuvršnjačkog i nasilja na internetu	17,6% ⁶⁹ 43,8% ⁷⁰	12,32% 29,31%
		Broj škola i MZ uključenih u program podrške sigurnosti mladih	0/8 škola 0/5 MZ	8 škola i 5 MZ
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		/	Redovna sredstva	MUP, JU Dom zdravlja, škole, NVO
2.2.1. Mjera	Promovirati sigurnosnu kulturu i preventivne programe među mladima	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva međuvršnjačkog i nasilja na internetu	17,6% 43,8%	12,32% 29,31%
		Razvijen program podrške sigurnosti mladih	0	Da
		Broj škola i MZ uključenih u program podrške sigurnosti mladih	0/8 škola 0/5 MZ	8 škola i 5 MZ
		Postotak mladih koji prepoznaju specifične oblike nasilja	58,2%	75%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		/	Redovna sredstva	MUP
2.2.2. Mjera	Jačati prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i sukoba sa zakonom	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Program prevencije i borbe protiv zlouporabe PAS	0	1 program 4 godine
		Postotak mladih koji konzumiraju alkohol jednom ili više puta u toku mjeseca	33,5%	25%
		Postotak mladih koji konzumiraju cigarete	32,1%	25%
		Broj mladih učesnika koji su prošli program prevencije i borbe protiv zlouporabe PAS	0	120 godišnje
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		/	Redovna sredstva	MUP i JU Dom zdravlja

⁶⁹Postotak ispitanih mladih s vlastitim iskustvom preživljenog nasilja. Izvor: Analiza o položaju i potrebama mladih Općine Doboj Istok, dostupno na: <https://mladi.org/storage/2025/09/Analiza-rezultata-polozaja-i-potreba-mladih-opcine-Doboj-Istok.pdf>, pristupljeno 13. februara 2026. g.

⁷⁰Postotak mladih koji poznaju drugu mladu osobu s iskustvom preživljenog nasilja. Izvor: Ibid.

2.2.3. Mjera	Poboljšati sigurnost u javnim prostorima i saobraćajnu infrastrukturu	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji su nezadovoljni ili više nezadovoljni nego zadovoljni sigurnosnom situacijom u općini Doboj Istok	25,3%	19%
		Postotak mladih koji su zadovoljni ili u potpunosti zadovoljni radom policijskih službi u općini Doboj Istok	57,4%	70%
		Broj unaprijeđenih lokacija s novom rasvjetom/signalizacijom	0	8
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva+	Redovna sredstva	PU, CMZ, škole, NVO
2.2.4. Mjera	Smanjiti rizik od rodno zasnovanog nasilja i nasilja na internetu	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj radionica o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	0	6 godišnje
		Broj učesnika na radionicama o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	0	120 godišnje
		Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva nasilja na internetu	14,7%	11%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	Redovna sredstva	PU, CMZ, škole, NVO
3. Strateški cilj	POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICII PROCESIMA ODLUČIVANJA	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	44,4%	40%
		Postotak mladih koji navode da nemaju priliku prisustvovati kulturnim događajima	42,4%	35%
		Postotak mladih koji volontiraju i/iliučestvuju u aktivnostima organizacija ⁷¹ u općini Doboj Istok	25,3%	30%

⁷¹Pod pojmom organizacije podrazumijevaju se omladinske organizacije ili asocijacije, religijske organizacije, političke stranke i omladinske organizacije političkih stranaka, organizacije za ljudska prava i/ili humanitarnu pomoć, organizacije za zaštitu okoliša/očuvanje sredine, profesionalne organizacije i udruženja kao npr. udruženje poljoprivrednika/obrnika i sl.

		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.840.000,00	/	1.840.000,00
3.1. Prioritet	Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	44,4%	31%
		Broj podržanih projekata u oblasti kulture	0	5 godišnje
		Postotak mladih koji nikako ili rijetko imaju prilike posjećivati događaje iz kulture i umjetnosti (predstave, izložbe, koncerti i sl.)	84,2%	59%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.450.000,00	/	1.450.000,00
3.1.1. Mjera	Razvijati kulturno-umjetničke programe za mlade	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Uspostavljen „kalendar događaja iz kulture za mlade“ na web-stranici Općine	0	1
		Broj podržanih projekata u oblasti kulture	0	5 godišnje
		Postotak mladih koji nikako ili rijetko imaju prilike posjećivati događaje iz kulture i umjetnosti (predstave, izložbe, koncerti i sl.)	84,2%	59%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		150.000,00	/	150.000,00
3.1.2. Mjera	Poboljšati infrastrukturu za sport i rekreaciju mladih	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Broj obnovljenih i moderniziranih sportskih površina (grijanje, rasvjeta, podloge)	0	4
		Uspostavljanje i realizacija programa <i>sportski vikend na otvorenom</i>	0	12 događaja za mlade godišnje
		Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	44,4%	31%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.300.000,00	/	1.300.000,00
3.2. Prioritet	Sistematska podrška omladinskom djelovanju i	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	razvoju omladinske infrastrukture	Postotak iskorištenosti prostora za mlade	10%	40%
		Uspostavljen transfer za omladinske i projekte namijenjene mladima	0	7000,00 KM godišnje
		Postotak mladih koji su učestvovali u aktivnostima organizacija/volonterskim akcijama	25,30%	32%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		290.000,00	/	290.000,00
3.2.1. Mjera	Osigurati adekvatan prostor za mlade	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti
		Postotak iskorištenosti prostora za mlade	10%	40%
		Osigurana sredstva za upravljanje i održavanje		Da /6.000,00 god.
		Postotak mladih koji su učestvovali u aktivnostima organizacija/ volonterskim akcijama	25,30%	32%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		50.000,00	/	50.000,00
3.2.2. Mjera	Uspostaviti sistem finansiranja i podrške omladinskih organizacija	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Formiran općinski fond za omladinske projekte i raspisan konkurs za omladinske organizacije i neformalne grupe mladih	0	Da, min.7000,00 godišnje
		Rast broja omladinskih organizacija i neformalnih grupa	1+ ⁷²	4
		Broj finansiranih omladinskih projekata godišnje	0	Min. 3
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		140.000,00	/	140.000,00

⁷²U općini Doboj Istok u 2025.g. bila je registrirana samo jedna omladinska organizacija. Podatak o tačnom broju neformalnih grupa koje djeluju nije bio raspoloživ. Organizacija MFS Emmaus kroz svoj tim za volonere redovno organizira volonterske akcije u kojima učestvuju mladi, kako na području općine tako i u ostalim mjestima.

Mjera 3.2.3.	Jačati volonterizam i aktivizam mladih	Formirana općinska volonterska mreža ili servis i osigurana sredstva za djelovanje	0	Da ⁷³
		Realizacija periodičnih obuka	0	Min. 4godišnje
		Broj škola, javnih ustanova i organizacija uključenih u volontersku mrežu	0	Min. 10
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000,00	/	100.000,00
3.3. Prioritet	Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	0	2
		Uspostavljena praksa „Dijalog mladih i vlasti“	0	Minimalno 1 godišnje
		Postotak mladih koji smatraju da nemaju nikakav ili vrlo mali utjecaj na donošenje odluka na lokalnom nivou	63,2% ⁷⁴	45%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
3.3.1. Mjera	Ojačati savjetodavne i participativne mehanizme mladih	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	0	2
		Uspostavljena praksa „Dijalog mladih i vlasti“	0	Minimalno 1 godišnje
		Postotak mladih koje zanima politika na lokalnom nivou	28,5%	37%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
3.3.2. Mjera	Povećati kompetencije mladih za građansko učešće	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	0	2

⁷³Sredstva u skladu s naknadama koja proizilaze iz Zakona o volontiranju FBiH, čl.14 („Službene novine FBiH“, 110/12); dostupno na: <https://euresurs.ba/wp-content/uploads/2024/08/Zakon-o-volontiranju.pdf>

⁷⁴Prema provedenom istraživanju o položaju i potrebama mladih u općini Doboj Istok, 38,2% mladih smatra da imaju vrlo malo utjecaja, a 25% mladih da nemaju nikakvog utjecaja na donošenje odluka na lokalnom nivou. Zbimo, ovo ukazuje na to da 63,2% mladih smatra kako njihov angažman i stavovi neće donijeti promjene. Izvor: [Analiza rezultata istraživanja o položaju i potrebama mladih u općini Doboj Istok](#), pristupljeno 23.februara 2026.g.

		Broj mladih uključenih u program „Mladi upravljaju zajednicom“	0	200
		Postotak mladih koji smatraju da nemaju nikakav ili imaju vrlo mali utjecaj na donošenje odluka na lokalnom nivou	63,2%	45%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
3.4. Prioritet	Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji su učestvovali u programima mobilnosti	30% ⁷⁵	40%
		Formiranje službenih kanala Općine namijenjenih mladima	0	Instagram
		Broj korisnika fonda	0	50 do kraja 2030.
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000,00	/	100.000,00
3.4.1. Mjera	Uspostaviti fond za mobilnost mladih	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Postotak mladih koji su učestvovali u programima mobilnosti	30% ⁷⁶	40%
		Iznos sredstava izdvojenih za fond	0	5000,00 godišnje
		Broj korisnika fonda	0	50 do kraja 2030.
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		100.000,00	/	100.000,00
3.4.2. Mjera	Modernizirati sistem informiranja mladih	Indikatori mjere	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
		Formiranje službenih kanala Općine namijenjenih mladima	0	Da
		Kreiranje mjesečnog e-biltena „Prilike za mlade“	0	Da
		Broj infosesija u lokalnoj zajednici	0	2 godišnje
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)

⁷⁵ Podrška mobilnosti mladih u smislu volontiranja i omladinskih kampova, programa studentskih razmjena, učešća u školama u prirodi ili ljetnim školama.

⁷⁶ Ibid.

		Redovna sredstva	/	Redovna sredstva
--	--	------------------	---	------------------

7. USAGLAŠENOST DOKUMENTA

U skladu s Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH, obavezna je međusobna usklađenost strateških dokumenata na lokalnom nivou te je proces izrade strategije prema mladima općine Doboj Istok za period 2026–2030. u svim fazama usmjeravan osiguravajući tako usklađenost s relevantnim strateškim dokumentima, prije svega Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021–2027. godine,⁷⁷ Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2021–2027,⁷⁸ te Strategijom razvoja Općine Doboj Istok 2021–2027. godine.⁷⁹

Strategija prema mladima općine Doboj Istok radi se na način da je u skladu s dokumentima relevantnim za proces evropskih integracija i drugim međunarodno preuzetim obavezama Federacije BiH i Bosne i Hercegovine, što uključuje Strategiju Evropske unije za mlade za period 2019–2027. godine, Strategiju omladinskog sektora Vijeća Evrope do 2030. godine, Strategiju Ujedinjenih nacija za mlade 2018–2030. godine, Agendu Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2015–2030. godine, odnosno Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH. Ovakav pristup osigurava usklađenost strategije prema mladima općine Doboj Istok i sa svim relevantnim međunarodnim strateškim dokumentima od važnosti za mlade.

Strategija prema mladima općine Doboj Istok za period 2026–2030. godine položaj i potrebe mladih posmatra u dva nivoa, a primarno se teži unapređenju u a) sferi humane sigurnosti, ili socijalne uključenosti, kako je to predstavljeno Mišljenjem Komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU i Analitičkim izvještajem COM (2019) 261 final,⁸⁰ kao baze i predujeta za b) sferu kvalitetnog življenja, koje su ciklično povezane. Percepcija humane sigurnosti i socijalne uključenosti praktično je povezana s realnim sadržajima društvenog života u zajednici: ekonomskim i demografskim položajem, posebno pronatalitnim politikama, zaštitom majčinstva i porodice te osposobljavanjem mladih, stanjem sigurnosti (realno stanje kriminaliteta u zajednici, efikasnost mehanizama društvene kontrole), kvalitetom usluga servisa, zaštitom osnovnih vrijednosti i ljudskih prava, stanjem zdravstvenog i odgojno-obrazovnog sistema (stanje u značajnim institucijama lokalne zajednice i stepen participacije građana u njihovom radu), kulturnim (ponuda i dostupnost kulturnih sadržaja), političkim i drugim procesima.

Sveobuhvatna, s obzirom na oblasti kojima se bavi, strategija prema mladima zahtijeva multidisciplinarno djelovanje i udruživanje različitih kapaciteta iz svih oblasti društvenog života kako bi se kreirali ishodi kojima se unapređuje položaj i zadovoljavaju potrebe mladih.

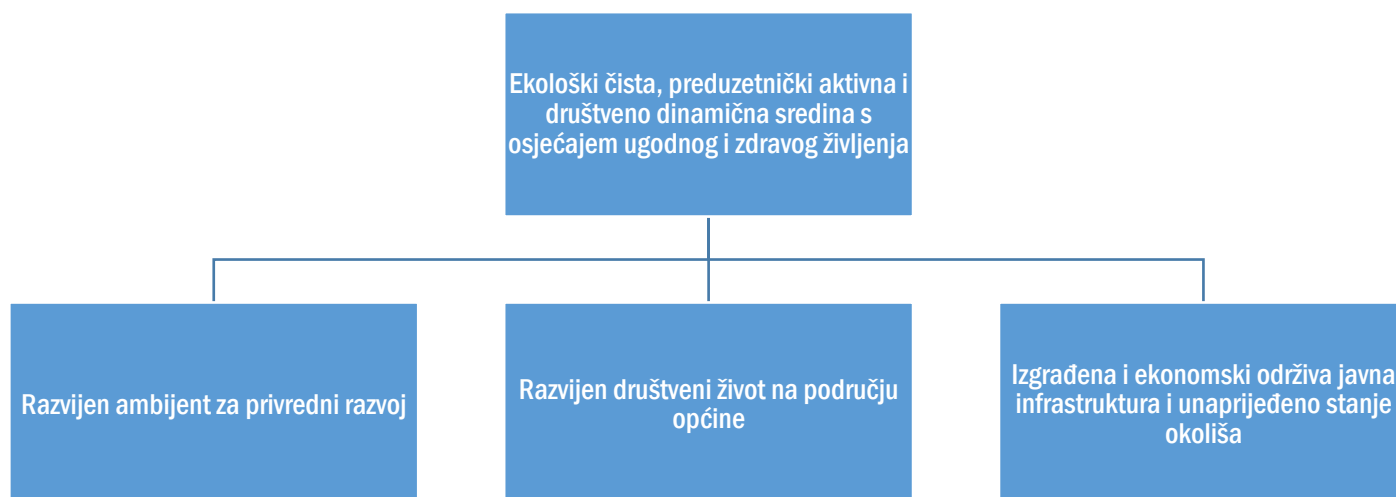
⁷⁷ Federacija Bosne i Hercegovine. *Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine, 2021–2027*. Dostupno na: [Strategija razvoja FBiH 2021-2027_bos.pdf](#) [Pristupljeno: 26.6.2025.]

⁷⁸ Vlada Tuzlanskog kantona. *Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021–2027*. Tuzla, 2021. Dostupno na: https://tk.gov.ba/media/dokumenti/STRATEGIJA_RAZVOJA_TUZLANSKOG_KANTONA_ZA_PERIOD_2021.-2027.pdf. [Pristupljeno: 26.6.2025.]

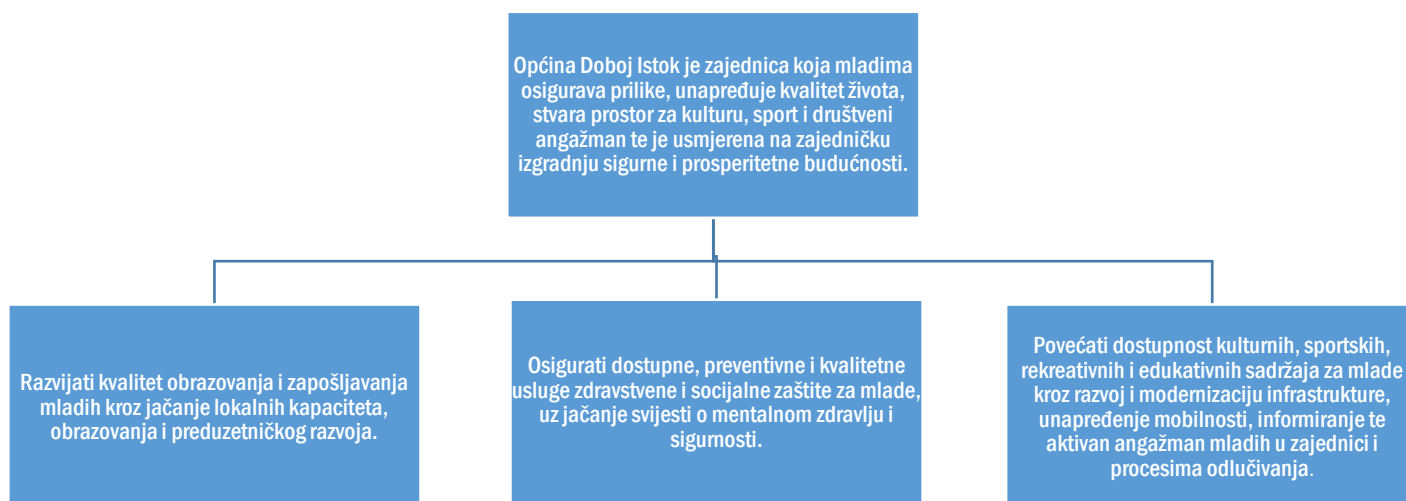
⁷⁹ *Strategija razvoja općine Doboj Istok 2021–2027*: Doboj Istok, 2021. Dostupno na: <https://opcinadobojistok.ba/wp-content/uploads/2021/03/Strategija-razvoja-op%C4%87ine-Doboj-Istok-2021-2027.-finalni-nacr.docx>. [Pristupljeno: 26.6.2025.]

⁸⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0261>

Vizija i strateški ciljevi Strateškog plana razvoja Općine Doboj Istok

Vizija i strateški ciljevi Strategije prema mladima općine Doboj Istok

Strategija za mlade Općine Doboj Istok usaglašena je prvenstveno sa Strategijom razvoja FBiH do 2034. godine, naročito s prioritetima strateškog cilja 2 – *prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj*, kojima se teže unaprijediti temeljne pretpostavke razvoja i sigurnosti društva kao što su zdravlje, socijalna uključenost, posvećenost i briga, funkcionalno obrazovanje te zapošljavanje, a koji čine bazu humane sigurnosti za demografski razvoj i kvalitativno napredovanje društva općenito.

Usaglašenost Strategije prema mladima općine Doboj Istoksa Strategijom razvoja Općine Doboj Istok ogleda se ponajviše u činjenici da Strategija prema mladima detaljno razrađuje radnje i pravce djelovanja na unapređenju kvaliteta življenja populacije mladih i time daje praktična rješenja za strateški cilj 2 Strategije razvoja Općine Doboj Istok – razvijen društveni život na području općine s pripadajućim prioritetima: Prioritet 1: Izgraditi i unaprijediti stanje društvene infrastrukture (obrazovanje, sport i kultura); Prioritet 2: Poboľjšati zdravlje, sigurnost i socijalnu zaštitu građana; i Prioritet 3: Jačanje kapaciteta lokalne uprave. Nadalje, strateški cilj 1 Strategije prema mladima općine Doboj Istok koji se bavi i jačanjem lokalnih kapaciteta, obrazovanja i preduzetničkog razvoja u potpunosti je komplementaran s Prioritetom 1.1. Razvoj prerađivačkih kapaciteta, MSP i obrtništva Strategije razvoja jer djeluje u pravcu stvaranja kvalitetnije veze obrazovanja i tržišta rada te kreiranja systemske podrške za razvoj preduzetništva kod mladih.

Gledajući usaglašenost Strategije prema mladima općine Doboj Istoksa relevantnim strategijama na međunarodnom planu, ističe se veza s *Agendom Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2015–2030. godine*, koja *Globalnim ciljevima za održivi razvoj* predstavlja osnovne oblasti unapređenja svakog društva za postizanje boljih uvjeta života. 17 je ciljeva međusobno povezano, a razvoj je neodvojiv od ravnoteže između socijalnog, ekonomskog i aspekta održivosti životne sredine. Ovaj će plan provoditi sve zemlje i sve zainteresirane strane, djelujući kroz partnerstvo zasnovano na saradnji. Značaj Agende za mlade u FBiH, pa time i mlade općine Doboj Istok, jeste taj što u širem prostoru postavlja unificirane ciljeve inkluzivnog razvoja i potencira stvaranje boljih prilika za mlade ljude u oblastima kao što su obrazovanje, zapošljavanje i učešće u javnom životu, postavlja standarde i preporuke za uključivanje mladih u procese donošenja odluka, što mladima omogućava da izraze svoje potrebe i perspektive. Mnogi ciljevi Agende, poput onih za sveopću dobrobit, obrazovanje i zapošljavanje, potiču kreiranje politika fokusiranih na poboljšanje i stvaranje prilika za mlade. Implementacija ovih politika može dovesti do poboljšanih uvjeta za obrazovanje mladih, kao i stvaranja novih radnih mjesta i programa obuke koji su prilagođeni njihovim potrebama. U BiH su *Agenda* i *Ciljevi održivog razvoja* prioritzirani *Okvirom saradnje za održivi razvoj vlasti u BiH i sistem UN-a do 2025. godine*⁸¹ (Okvir saradnje), kojim su postavljeni strateški prioriteti koji usmjeravaju procese strateškog planiranja na nivou BiH, RS-a, FBiH i Brčko distrikta BiH. Okvirom za realizaciju *Ciljeva održivog razvoja*⁸² (Okvir za realizaciju) definirani su razvojni pravci po kojima će se realizirati Okvir saradnje i prema kojima će se druge strategije upravljati, a kako bi ostvarile usaglašenost s *Globalnim ciljevima za održivi razvoj*. Ukratko, *Agenda* je značajna za mlade ljude u FBiH jer promovira održiv razvoj, uključivanje u procese odlučivanja, poboljšanje obrazovanja i zapošljavanja, kao i zaštitu ljudskih prava. Implementacija ove agende može doprinijeti stvaranju boljih uvjeta za mlade ljude i ostvarenju njihovog punog potencijala.

⁸¹ Okvir saradnje Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj, Partnerstvo za održivi razvoj 2021–2025, dostupno na: https://bosniaherzegovina.un.org/sites/default/files/2021-08/Sustainable%20development_BHS_WEB_final.pdf, pristupljeno 15. 9. 2025. g.

⁸² Okvir za realizaciju *Ciljeva održivog razvoja* u Bosni i Hercegovini, dostupno na: <https://fzpr.gov.ba/files/Strategije/Okvir-za-realizaciju-Ciljeva-odrzivog-razvoja-u-BiH.pdf>, pristupljeno 15. 9. 2025. g.

8. DETALJAN PREGLED MJERA

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.1. Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih		
Naziv mjere	1.1.1. Uspostaviti sistem podrške talentiranim učenicima i mladima iz socijalno osjetljivih kategorija		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Općina Doboj Istok teži uspostavljanju transparentnog i pravednog mehanizma koji će prepoznati i njegovati izvrsnost, ali i pružiti podršku mladima koji se suočavaju s pretekama u procesu obrazovanja. Ova mjera podrazumijeva veću podršku obrazovanju kroz stipendiranje i nagrađivanje za nadarene učenike i studente koji svojim rezultatima promoviraju općinu.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Postotak mladih koji primaju stipendiju	32,06%	40%
	Program podrške izvrsnosti u obrazovanju	0	Da
	Izdavanja za uspješne učenike	2.000,00 KM godišnje	3.000,00 KM godišnje
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera definira načine kojima Općina pruža sistemsku podršku pojedincima kroz stipendiranje, gdje Općina prepoznaje i nagrađuje izvrsnost, ali i štiti mlade iz socijalno osjetljivih kategorija, osiguravajući da finansijski status ne bude prepreka obrazovanju.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	288.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Općinsko vijeće, sekretar Općine, Služba za društvene djelatnosti		
Ciljne grupe	IX razred OŠ, srednjoškcolci, studenti, s posebnim fokusom na izvrsne đake i studente te mlade iz socijalno-ekonomski nepovoljnog okruženja		

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.1. Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih		
Naziv mjere	1.1.2. Povećati dostupnost i kvalitet neformalnog obrazovanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjerom se predviđa intenzivna podrška programima neformalne edukacije i praktične nastave, a kako bi se omogućilo stjecanje vještina traženih na tržištu rada koje nedostaju u programima formalnog obrazovanja. Općina će poticati rad udruženja mladih i drugih organizacija koje nude obuke, edukacije i kurseve.		
Strateški projekti	/		

	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Postotak mladih koji su pohađali neformalno obrazovanje	19,7%	25%
	Program finansiranja projekata za mlade iz oblasti obrazovanja	0	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Fokus je na kreiranju „centra za mlade“ ili sličnih prostora unutar lokalne zajednice, gdje će edukacije biti besplatne i prilagođene slobodnom vremenu mladih zahvaljujući finansiranju projekata edukacije mladih koje realiziraj NVO i neformalne grupe o mentalnom zdravlju, pravima mladih, medijskoj pismenosti, demokratskim procesima, preduzetništvu itd.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	23.500,00 KM, Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Općinsko vijeće, sekretar Općine, Služba za društvene djelatnosti		
Ciljne grupe	Srednjoškolci		

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSŁJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.1. Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih		
Naziv mjere	1.1.3. Pobołjšati kvalitet praktične nastave i tehničku opremljenost obrazovnih ustanova		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Ova mjera usmjerena je na sistemsko rješavanje problema da mladi često završavaju školovanje s nedovoljnim nivoom praktičnih vještina (kroz nabavku opreme i modernizaciju kabineta za praktičnu nastavu u školama te sporazume između škola i lokalnih preduzeća za realizaciju praktične nastave).		
Strateški projekti	/		
	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	50,9%	65%
	Postotak mladih koji manjak prakse i praktičnog pristupa u nastavi vide kao najveći problem obrazovnog sistema	40%	50%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Kvalitetna praktična nastava ključna je za razvoj samopouzdanja mladih radnika i brže uključivanje u proizvodne procese nakon završetka školovanja. Mjera će omogućiti da praktična nastava postane smislena i da se izvodiu procesima koji se stvarno koriste u industriji.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	12.500,00 KM, Općina Doboj Istok		

Period implementacije mjere	2026–2030.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok, Ministarstvo obrazovanja TK
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Služba za finansije i poduzetništvo, škole, javne ustanove, privrednici
Ciljne grupe	Srednjoškolci

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.1. Unaprijediti kvalitet i dostupnost formalnog i neformalnog obrazovanja mladih		
Naziv mjere	1.1.4. Osigurati pristupačnost obrazovanja mladima iz ruralnih područja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Subvencioniranje karata za učenike i studente iz udaljenijih naselja s obzirom na to da su radne grupe za izradu strategije, kao i mladi iz općine Doboj Istok, potvrdili nedostatak organiziranog prijevoza za učenike iz ruralnih područja.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Program subvencioniranja prijevoznih karata za mlade iz ruralnih područja	0	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera ima za cilj olakšati pristup kvalitetnom obrazovanju za sve učenike bez obzira na udaljenost od obrazovne ustanove. Mjerom Općina uspostavlja mehanizam prevencije odustajanja mladih iz školovanja zbog otežanih finansijskih uvjeta.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	20.000,00 KM, Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Općinsko vijeće, Služba za društvene djelatnosti, škole i registrirani prijevoznici		
Ciljne grupe	Mladi 15-20 godina		

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.2. Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih		
Naziv mjere	1.2.1. Kreirati lokalne programe zapošljavanja i podrške samozapošljavanju mladih		

Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera predviđa održavanje systemske podrške kroz sufinansiranje pripravničkog staža i programa prvog zaposlenja, čime se mladima omogućava stjecanje neophodnog radnog iskustva. Pored zapošljavanja kod poslodavaca, težište mjere je na razvoju „Startup fonda Općine Doboj Istok“, koji će pored podrške kroz bespovratne grantove ili sufinansiranje početnih ulaganja funkcionirati kao sveobuhvatan mehanizam podrške koja osigurava dugoročno mentorstvo i angažman stručnih konsultanata koji će mladim preduzetnicima pomagati u prvim, najkritičnijim godinama poslovanja.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Pokrenut program za podršku biznisima mladih	0	Da
	Broj pokrenutih biznisa mladih kroz program za podršku biznisima mladih	0	4 godišnje/ 20 biznisa
	Iznos sredstava uloženi u Startup fond 5.000,00 po biznisu/ 20 000,00 KM godišnje	0	100.000,00 KM
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera se uspostavlja s ciljem da se mladima olakša izlazak i konkurentnost na tržištu rada i na taj način ponudi konkretna perspektiva za ostatak u zajednici. Fokus djelovanja je na aktivnoj podršci preduzetničkom duhu i stvaranju nove vrijednosti. Općina se mjerom pozicionira kao ključni partner mladima na putu do ekonomske samostalnosti. Cilj djelovanja je smanjenje broja nezaposlenih mladih, poticanje osnivanja novih biznisa i osiguravanja da mladi ljudi, a posebno žene, imaju ravnopravan pristup resursima potrebnim za profesionalni uspjeh.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	345.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Služba za finansije i poduzetništvo		
Ciljne grupe	Mladi u potrazi za poslom, 19 do 35 godina		

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSŁJAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.2. Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih		
Naziv mjere	1.2.2. Unaprijediti povezanost obrazovnog sistema i tržišta rada		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Formiranje lokalnog savjetodavnog tijela (poslodavci, škole, općina, biro za zapošljavanje) radi usklađivanja razvoja vještina i kompetencija s potrebama tržišta rada; pripremat će i koordinirati realizaciju programa profesionalne orijentacije i karijernog savjetovanja u školama u okviru kojeg se organiziraju i „Dani karijere“ i sajmovi zapošljavanja mladih.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikator	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Postotak mladih kojima je obrazovanje pomoglo pri zapošljavanju	50,9%	65%
	Broj realiziranih aktivnosti vezanih za karijerno savjetovanje	0	3 godišnje
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Formalni obrazovni sistem ne priprema mlade za tržište rada. Dugo čekaju na posao, bez prihoda i primanja, i stečeno znanje stagnira te su šanse za zaposlenje sve manje, a rizik od socijalne marginalizacije raste. Mjera predviđa strukturirane programe profesionalne orijentacije i karijernog savjetovanja kako bi mladi donosili informirane odluke o svom daljnjem obrazovanju i profesionalnom putu, smanjujući rizik od dugotrajnog čekanja na posao.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva Općine i redovna sredstva Biroa za zapošljavanje		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Služba za finansije i poduzetništvo, Biro za zapošljavanje		
Ciljne grupe	Srednjoškolci, lokalni privrednici		

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.2. Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih		
Naziv mjere	1.2.3. Mjera: Promovirati i osnažiti preduzetništvo mladih žena		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Prepoznajući da se mlade žene suočavaju s dodatnim barijerama pri ulasku u svijet biznisa, mjera donosi konkretne instrumente afirmativne akcije. Potrebno je revidirati i unaprijediti pravilnike o dodjeli grantova na način da se uvedu dodatni bodovi za aplikacije koje podnose mlade žene, čime se potiče njihovo veće učešće u raspodjeli sredstava. Pored finansijskih olakšica, ključni segment mjere je edukacija o pristupu finansijama i pisanju biznis planova. Kroz kampanje vidljivosti promovirat će se uspješne priče mladih žena iz općine Doboj Istok, s ciljem razbijanja stereotipa i ohrabivanja nove generacije preduzetnica da realiziraju svoje poslovne ideje.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj žena uključenih u programe podrške preduzetništvu	0	4 godišnje/20 ukupno
	Broj registriranih biznisa koje vode mlade žene	0	2 godišnje/10 do 2031.g.
	Učešće žena u ukupnom broju učesnika preduzetničkih programa	0	Min. 40%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi jednakim šansama mladih na tržištu rada, a dodatnom podrškom mladim ženama da pokrenu i održe biznis stvara se raznolikost malih biznisa na području te veća nezavisnost stanovništva od vanjskih dobavljača usluga ili roba. Poslovanjem lokalnog biznisa više novaca ostaje u lokalnoj zajednici te se više javnih sredstava može izdvojiti za jačanje lokalnih kapaciteta.		

Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva Općine Doboj Istok i redovna sredstva Biro za zapošljavanje
Period implementacije mjere	2026–2030.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Služba za finansije i poduzetništvo, Biro za zapošljavanje
Ciljne grupe	Mlade žene, šira društvena zajednica

Veza sa strateškim ciljem	1. RAZVIJATI KVALITET OBRAZOVANJA I ZAPOSĻAVANJA MLADIH KROZ JAČANJE LOKALNIH KAPACITETA, OBRAZOVANJA I PREDUZETNIČKOG RAZVOJA		
Prioritet	1.2. Povećati zaposlenost i podržati preduzetničku aktivnost mladih		
Naziv mjere	1.2.4. Povećati informiranost mladih o mogućnostima zapošljavanja i podrške		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	U svrhu modernizacije kanala komunikacije između Općine i mladih planirano je kreiranje jasno izdvojene sekcije na općinskoj web-stranici koja će na jednom mjestu prikazivati sve aktualne pozive za posao, programe podrške, grantove i edukacije. Komunikacija se neće zadržati samo na službenoj web-stranici. Aktivnosti će uključivati intenzivnu saradnju s lokalnim medijima i strateško korištenje društvenih mreža za promociju prilika.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Kreirana sekcija na web-stranici Općine s informacijama o programima zapošljavanja	0	Da
	Postotak mladih upoznatih s (vladinim) programima zapošljavanja	21,5%	26%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ovim pristupom će se osigurati da informacija o svakom javnom pozivu ili sajmu zapošljavanja pravovremeno dođe do mladih osoba u općini Doboj Istok, povećavajući time transparentnost i potencijalno broj korisnika dostupnih programa. Blagovremena informiranost preduvjet je za razvoj plana djelovanja mlade osobe koja želi jačati svoje kompetencije ili osigurati radno mjesto. Također, cilj mjere je da doprinese transparentnosti i praćenju korištenja javnih sredstava. I lokalne vlasti će imati bolji pregled intervencija i aktivnosti usmjerenih prema mladima.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva, Budžet Općine Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Služba za finansije i poduzetništvo		

Ciljne grupe	Mladi koji traže posao, lokalni privrednici
---------------------	---

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.1. Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite		
Naziv mjere	2.1.1. Razviti programe podrške stambenom zbrinjavanju mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera predviđa kreiranje i usvajanje sveobuhvatne općinske stambene politike, podržane godišnjim budžetskim izdvajanjima u rasponu od 35.000 do 40.000 KM. Fokus djelovanja je na osiguranju konkretne finansijske podrške stambenom zbrinjavanju mladih kroz općinske subvencije.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj mladih koji su podržani kroz program stambenog zbrinjavanja	0	10 godišnje
	Iznos izdvojenih budžetskih sredstava za realizaciju stambene politike	0	40.000,00 KM godišnje
	Postotak mladih koji imaju vlasništvo nad stambenom jedinicom	6,8%	8,8%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Rješavanje stambenog pitanja je jedna od najvećih barijera za osamostaljivanje mladih i formiranje porodice u općini Doboj Istok. Samo 6,8% mladih trenutno živi u vlastitoj nekretnini, što ukazuje na hitnost sistemskog djelovanja. Visoke cijene nekretnina i troškovi gradnje, koji su u nesrazmjeru s primanjima, zahtijevaju aktivnu ulogu lokalne zajednice. Mjerom Općina kreira ključnu podršku u oblasti humane sigurnosti u vidu garancije stambenog prostora, a time povećava šanse za ostanak populacije i prevenciju odljeva mladih.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	160.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026–2030. Razvoj politike u 2026. Realizacija 2027–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, Služba za društvene djelatnosti		
Ciljne grupe	Mladi koji trajno rješavaju svoje stambeno pitanje u općini Doboj Istok		

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.1. Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite		

Naziv mjere	2.1.2. Mjera: Povećati dostupnost informacija o pravima i uslugama socijalne zaštite		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjerat treba premostiti problem damladinisu upoznati s pravima iz zakona o socijalnoj zaštiti, niti uslugama koje su im na raspolaganju kroz Centar za socijalni. Planiran je vodič kroz socijalna prava, kreiranje jednostavnih i razumljivih infografika prilagođenih društvenim mrežama te organizacija infodana u saradnji sa školama i mjesnim zajednicama. Ključna aktivnost u okviru ove mjere je uspostavljanje stalnog termina za besplatnu pravnu pomoć prilagođenu mladima, čime se direktno odgovara na potrebu mladih za pravnom zaštitom i informiranošću, a koja im je često nedostupna zbog finansijskih barijera.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Kreiran vodič kroz socijalna prava i usluge za mlade	0	Da
	Broj infosesija o socijalnim pravima i uslugama	0	4 godišnje
	Uspostavljen okvir/servis besplatne pravne pomoći za pitanja soc. zaštite za mlade	0	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Cilj je mjere da omogućiti da svaka mlada osoba, a posebno one iz ranjivih kategorija, zna kome se može obratiti za pomoć u stanju socijalne potrebe, bez straha od birokratskih komplikacija ili stigmatizacije. Sistem socijalne podrške i savjetovanja bazična je potreba svakog društva i sistemski odgovor brige u neutralizaciji marginalizacije. Socijalna podrška i sistemska briga predstavljaju temeljne servise institucionalnebrige, što je jedan od elemenata na osnovu kojih osobe donose odluku o ostanku u lokalnoj zajednici.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva JU CSR Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Služba za društvene djelatnosti, JU Centar za socijalni rad, škole		
Ciljne grupe	Mladi		
Veza sa strateškim ciljem	2.OSIGURATIDOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.1.Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite		
Naziv mjere	2.1.3.Osigurati održivost programa preventivne brige o zdravlju		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera podrazumijeva osiguravanje preventivnog <i>screening</i> programa za mlade kao vida mandatnog sistematskog zdravstvenog pregleda za srednjoškolce, razvoj i unapređenje Youth friendly servisa i pristupa prema mladima u Domu zdravlja, razvoj i provedbu edukacijskog programa za destigmatizaciju tema reproduktivnog zdravlja i mentalnog zdravlja te redovno informiranje mladih o programima i edukacijama brige o zdravlju namijenjenim mladima. Općina će osigurati dodatna sredstva kako bi se screening za mlade mogao realizirati svake godine.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti

	Broj uspješno realiziranih screening programa za mlade	0	5 (1 sistematski/ciljani screening godišnje)
	Postotak mladih koji nikada nisu uradili sistematski pregled ili se ne sjećaju kada su ga posljednji put radili	29,7%	20%
	Postotak mladih koji su nezadovoljni uslugama koje se pružaju u domu zdravlja	13,5%	10%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provedbom mjere kontinuirano se potencira značaj preventivne brige o zdravlju, a pristup sistema zdravstvene zaštite koji tretira mlade sa svim njihovim specifičnostima povećava povjerenje mladih da je njihovo zdravlje važno. Pojačano informiranje i edukacija o reproduktivnom i mentalnom zdravlju podržat će mlade da se blagovremeno obrate za podršku. Dužom provedbom mjere rasterećuju se kurativno djelovanje zdravstvenih ustanova i troškovi liječenja.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	25.000,00 iz Budžeta Općine Doboj Istok + Redovna sredstva JU Dom zdravlja		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	JU Dom zdravlja, Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	JU Dom zdravlja, Općina Doboj Istok		
Ciljne grupe	Mladi – primarno srednja škola		

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATIDOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.1. Unaprijediti sistem socijalne podrške i brige o mladima u sferi socijalne i zdravstvene zaštite		
Naziv mjere	2.1.4. Jačati sistem podrške mentalnom zdravlju i savjetodavne servise		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Ova mjera podrazumijeva uspostavljanje i rad savjetovaništa u zajednici u kojoj mladi mogu dobiti podršku u vezi sa zdravljem na njima prilagođen način. Savjetovanište je i prostor za podizanje svijesti o značaju zdravlja te će biti prostor za realizaciju aktivnosti jačanja mentalnog zdravlja – radionica, grupa za podršku, ali i kampanja protiv stigmatizacije nekih tema poput stručne psihološke pomoći.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikator	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj edukacija o mentalnom zdravlju realiziranih s mladima na području općine Doboj Istok	0	8 godišnje
	Dostupnost usluga psihološkog savjetovanja u CMZ	0	Da – min. 2 dana sedmično

	Postotak mladih kojima je podrška bila potrebna, ali nedostupna ili nisu znali gdje se obratiti ili su se libili potražiti pomoć psihologa	6,6%	2%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Postojanje multidisciplinarnog savjetovišta gdje jednom mjestu mladi mogu dobiti ne samo psihološku podršku već i konkretne savjete za rješavanje problema s kojima se susreću oni ili njihove porodice. Podrškom kampanja detabuizacije i destigmatizacije traženja psihološke pomoći, frekventnijom pojavnošću teme u zajednici normalizirat će se njega i zaštita mentalnog zdravlja kao sastavni dio opće zdravstvene kulture.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva, JU Dom zdravlja		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Sektor za društvene djelatnosti, JU Dom zdravlja		
Ciljne grupe	Mladi		

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATIDOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.2. Prioritet: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih		
Naziv mjere	2.2.1. Mjera: Promovirati sigurnosnu kulturu i preventivne programe među mladima		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera formalizira program za podršku sigurnosti mladih koji, pored škola, aktivno uključuje mjesne zajednice i policiju, s posebnim fokusom na ruralna područja i teže dostupnu populaciju od 19 do 30 godina. U okviru mjere će se realizirati edukativne kampanje o prevenciji nasilja, vršnjačkog nasilja i digitalne sigurnosti, razviti lokalni program „Sigurna zajednica za mlade“ i uključiti škole i MZ, a postojeći programi proširiti na ruralna područja.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva međuvršnjačkog i nasilja na internetu ⁸³	17,6% 43,8%	12,32% 29,31%
	Razvijen program podrške sigurnosti mladih	0	Da
	Broj škola i MZ uključenih u program podrške sigurnosti mladih	0/8 škola 0/5 MZ	8 škola i MZ
	Postotak mladih koji prepoznaju specifične oblike nasilja (poput bullyinga i mobinga)	58,2%	75%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Cilj mjere je da se izloženost mladih nasilju i proživljavanju nasilnih doživljaja smanji za najmanje 30% u narednih pet godina. Kroz kontinuirane edukacije o digitalnoj sigurnosti i prevenciji rodnog zasnovanog nasilja nastoji se povećati		

⁸³ Ibid.; ciljne vrijednosti indikatora formirane kao umanjenje od 25 do 30% od mapirane vrijednosti iz istraživanja.

	postotak mladih koji prepoznaju specifične oblike nasilja (poput bullyinga i mobinga), čime će se podići otpornost populacije mladih na potencijalno eskaliranje i produbljivanje ovih vidova ugrožavanja sigurnosti.
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva MUP-a
Period implementacije mjere	2026–2030.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Sektor za društvene djelatnosti, MUP TK, PU Doboj Istok
Ciljne grupe	Mladi

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATI DOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVIJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.2. Prioritet: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih		
Naziv mjere	2.2.2. Mjera: Jačati prevenciju upotrebe psihoaktivnih supstanci i sukoba sa zakonom		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera predviđa formiranje multidisciplinarnog tima i primjenu sinergijskog pristupa različitih stručnjakaza kreiranje i dugoročnu provedbu programa prevencije i borbe protiv zloupotrebe psihoaktivnih supstanci. Planirani obuhvat je konkretan i mjerljiv: cilj je da godišnje minimalno 120 mladih prođe kroz program prevencije (organizirano kroz šest ciklusa radionica za grupe od po 20 učesnika), uz isti ili veći broj učesnika na edukacijama o pravnim posljedicama. Edukacije o zakonskim posljedicama nasilja, vandalizma i konzumacije narkotika, koje će zajednički provoditi policijski službenici uz stručnu podršku psihologa i pedagoga.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikator	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Kreirati i provoditi program prevencije i borbe protiv zloupotrebe PAS	0	1 program, provedba 4 godine
	Postotak mladih koji konzumiraju alkohol jednom ili više puta u toku mjeseca	33,5%	25%
	Postotak mladih koji konzumiraju cigarete	32,1%	25%
	Broj mladih učesnika koji su prošli program prevencije i borbe protiv zloupotrebe PAS	0	120 godišnje
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Krajnji cilj ovih preventivnih i rehabilitacijskih aktivnosti je smanjenje broja mladih koji uživaju narkotike ili su uključeni u situacije nasilja najmanje 25% do kraja strateškog perioda. Prisutan je i zdravstveni aspekt, koji će mlade informirati o posljedicama zdravstveno i društveno neprihvatljivog ponašanja.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva MUP-a TK/PU Doboj Istok i JU Dom zdravlja Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		

Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Sektor za društvene djelatnosti, MUP TK, PU Doboj Istok, JU Dom zdravlja/CMZDoboj Istok
Ciljne grupe	Mladi, šira zajednica

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATIDOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI		
Prioritet	2.2. Prioritet: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih		
Naziv mjere	2.2.3. Mjera: Poboļjšati sigurnost u javnim prostorima i saobraćajnu infrastrukturu		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Prvi segment ove mjere fokusiran je na tehnička poboljšanja na terenu, što podrazumijeva postavljanje javne rasvjete i adekvatne saobraćajne signalizacije na kritičnim tačkama koje su identificirane kao nesigurne, uz razmatranje uvođenja videonadzora na najfrekventnijim lokacijama. Ključni preventivni dio mjere čini realizacija godišnje kampanje o saobraćajnoj sigurnosti, koja će se provoditi svakog septembra u saradnji policije, škola i lokalne zajednice. Specifičnost ove kampanje ogleda se u direktnom uključivanju mladih, prvenstveno srednjoškolaca, u njeno kreiranje.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Postotak mladih koji su nezadovoljni ili više nezadovoljni nego zadovoljni sigurnosnom situacijom u općini Doboj Istok	25,3%	19%
	Postotak mladih koji su zadovoljni ili u potpunosti zadovoljni radom policijskih službi u općini Doboj Istok	57,4%	70%
	Broj unaprijeđenih lokacija s novom rasvjetom/signalizacijom	0	8
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Realizacija ovih aktivnosti direktno će se pratiti kroz mjerljive promjene u stavovima mladih. Trenutni podaci pokazuju da je 25,3% mladih nezadovoljno sigurnosnom situacijom, te je cilj taj postotak smanjiti za oko 25%. Također, mjera teži jačanju povjerenja u institucije, s namjerom da se postotak mladih koji su zadovoljni radom policije poveća sa sadašnjih 57,4% na ciljnu vrijednost od 70% do kraja strateškog perioda.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva Općine Doboj Istok + Redovna sredstva PU Doboj Istok, škole, NVO		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Sektor za društvene djelatnosti, MUP TK, PU Doboj Istok, škole, NVO		
Ciljne grupe	Mladi, šira zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	2. OSIGURATIDOSTUPNE, PREVENTIVNE I KVALITETNE USLUGE ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE ZA MLADE, UZ JAČANJE SVJESTI O MENTALNOM ZDRAVLJU I SIGURNOSTI
----------------------------------	---

Prioritet	2.2. Prioritet: Povećati nivo lične, saobraćajne i javne sigurnosti mladih		
Naziv mjere	2.2.4. Mjera: Smanjiti rizik od rodno zasnovanog nasilja i nasilja na internetu		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na podizanje svijesti i prevenciju kroz edukaciju. Konkretni aktivnosti su realizacija radionica o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama, kao i šira kampanja o sigurnosti na internetu i zaštiti privatnosti mladih.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj radionica o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	0	6 godišnje
	Broj učesnika na radionicama o rodnoj ravnopravnosti i prevenciji nasilja nad djevojkama	0	120 godišnje
	Postotak mladih koji su bili ili poznaju nekoga ko je bio žrtva nasilja na internetu	14,7%	11%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Kroz planirane aktivnosti Općina nastoji utjecati na smanjenje postotka mladih koji poznaju nekoga ko je preživio neki oblik nasilja ili zlostavljanja s 14,7% na 11% do kraja strateškog perioda, stvarajući atmosferu nulte tolerancije na nasilje, bilo da se ono dešava u stvarnom ili virtuelnom prostoru.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva Općine Doboj Istok, redovna sredstva PU Doboj Istok, JU Dom zdravlja/CMZ, škole, NVO		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok – Sektor za društvene djelatnosti, MUP TK, PU Doboj Istok, JU Dom zdravlja Doboj Istok/CMZ, škole, NVO		
Ciljne grupe	Mladi, prvenstveno srednjoškolci		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE I AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA
Prioritet	3.1. Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade
Naziv mjere	3.1.1. Mjera: Razvijati kulturno-umjetničke programe za mlade
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na kontinuirano uključivanje mladih u kreiranje i realizaciju kulturnih, umjetničkih i društvenih sadržaja tokom cijele godine, kroz saradnju sa školama, organizacijama i pojedincima u općini Doboj Istok. Korištenjem postojećih iskustava mladih (npr. kroz projekte Omladinske banke) razvijaju se nove prilike za njihov angažman uz sistemsku finansijsku podršku i jačanje institucionalne saradnje. Mjera obuhvata i unapređenje informiranja mladih putem „kalendara događaja za mlade“, kao i organizaciju redovnih aktivnosti i godišnjeg festivala kulture mladih. Time se povećava broj dostupnih sadržaja, potiče aktivno učešće mladih, smanjuje pasivnost i jača njihova društvena povezanost. Dodatni doprinos realizaciji mjere očekuje se kroz unapređenje infrastrukture, poput razvoja prostora za kulturne aktivnosti.

Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Uspostavljen „kalendar događaja iz kulture za mlade“ na web-stranici Općine.	0	1
	Broj podržanih projekata u oblasti kulture	0	5 godišnje
	Postotak mladih koji nikako ili rijetko imaju prilike posjećivati događaje iz kulture i umjetnosti (predstave, izložbe, koncerti i sl.)	84,2%	59%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provedba ove mjere doprinosi povećanju dostupnosti i raznovrsnosti kulturnih sadržaja za mlade te njihovom aktivnijem uključivanju u društveni život zajednice. Kroz kontinuirano učešće u kreiranju i realizaciji programa, mladi razvijaju kreativne, organizacione i socijalne vještine, jačaju osjećaj pripadnosti i odgovornosti prema zajednici. Mjera direktno doprinosi prioritetu kroz povećanje broja kvalitetnih događaja, jačanje saradnje s relevantnim akterima i unapređenje infrastrukture za realizaciju aktivnosti. Dugoročno, doprinosi smanjenju pasivnosti mladih, razvoju zdravih stilova života i stvaranju dinamične i uključive zajednice u općini Doboj Istok.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	150.000,00 KM, Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, društvene djelatnosti		
Ciljne grupe	Mladi		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.1. Razvoj i unapređenje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja za mlade		
Naziv mjere	3.1.2. Mjera: Poboljšati infrastrukturu i ponudu za sport i rekreaciju mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje sportske infrastrukture i povećanje dostupnosti sportskih i rekreativnih aktivnosti za mlade u općini Doboj Istok. Fokus je na rješavanju problema grijanja u sportskim dvoranama, modernizaciji stadiona i poligona te poboljšanju uvjeta za korištenje postojećih kapaciteta. Paralelno s infrastrukturnim ulaganjima, planirani su pokretanje programa „sportski vikend“ i promocija rekreativnih aktivnosti na otvorenom, kako bi se mladi motivirali na aktivniji i zdraviji način provođenja slobodnog vremena. Mjera potiče veće učešće mladih u sportu, jača njihovu socijalizaciju i doprinosi razvoju svijesti o zdravim stilovima života i zaštiti okoliša.		
Strateški projekti	Unapređenje i modernizacija sportske infrastrukture: dovršetak treće i izgradnja 4. sportske dvorane za trenažne i takmičarske procese do kraja 2030. g.		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Broj obnovljenih i moderniziranih sportskih površina (grijanje, rasvjeta, podloge)	0	4 obnovljena/modernizirana

			2 izgrađene sale
	Uspostavljanje i realizacija programa <i>sportski vikend na otvorenom</i>	0	12 događaja za mlade godišnje
	Postotak mladih koji se nikako ne bave sportom i rekreacijom	44,4%	31%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi unapređenju kvaliteta života mladih kroz stvaranje boljih uvjeta za bavljenje sportom i rekreacijom. Ulaganjem u infrastrukturu i organizaciju aktivnosti potiče se zdraviji način života, smanjuje pasivnost i jača socijalna povezanost među mladima. Moderna i efikasna sportska infrastruktura otvara prostor organiziranja takmičenja, ali i ostvarivanja prihoda iz sportskih dešavanja. Mjera direktno doprinosi prioritetu kroz povećanje dostupnosti i kvaliteta sportskih sadržaja, kao i kroz organizaciju redovnih programa koji motiviraju mlade na aktivno učešće. Dugoročno, doprinosi razvoju zdravih životnih navika, jačanju zajedništva i stvaranju aktivnije i angažiranije zajednice u općini Doboj Istok.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	1.300.000,00 KM, Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok		
Ciljne grupe	Mladi sportisti, mladi, šira zajednica općine Doboj Istok		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.2. Prioritet: Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.1. Mjera: Osigurati adekvatan prostor za mlade		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Fokus mjere je da Općina inicira uspostavljanje multifunkcionalnog prostora za radionice, klubove mladih i neformalno učenje. Pravac djelovanja i realizacija mjere su primarno kroz rekonstrukciju i/ili adaptaciju prostora za uspostavljanje omladinskog centra općine Doboj Istok te osiguravanje sredstava za troškove.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Postotak iskorištenosti prostora za mlade	10%	40%
	Osigurana sredstva za upravljanje i održavanje	0	Da/ Min. 6.000,00 godišnje
	Postotak mladih koji su učestvovali u aktivnostima organizacije/volonterskim akcijama	25,30%	32%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom mjere Općina ispunjava zakonsku obavezu prema populaciji mladih. Bolje informiranje mladih o ovoj prilici, ali i adaptacija prostora i uređivanje njegovog upravljanja kako bi funkcionirao kao omladinski centar za rezultat bi imali multifunkcionalan prostor za radionice, sastanke i edukacije mladih. Time se mladima osigurava sigurno i dostupno mjesto za okupljanje, učenje i realizaciju vlastitih ideja.		

Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	50.000,00 KM
Period implementacije mjere	2026–2030.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok, društvene djelatnosti
Nosioci mjere	Društvene djelatnosti i NVO
Ciljne grupe	Mladi – pojedinci, neformalne grupe mladih

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.2. Prioritet: Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.2. Mjera: Uspostaviti sistem finansiranja i podrške omladinskih organizacija		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Formiranjem fonda za omladinske projekte i godišnjih javnih poziva jača se povjerenje mladih u institucije, potiče razvoj novih inicijativa i smanjuje institucionalna rigidnost prema inovativnim projektima i savremenim pristupima radu s mladima. Uz osiguravanje finansijskih sredstava kao podrške razvoju omladinskog sektora razvijat će se i programski model podrške organizacijama i neformalnim grupama mladih, a u pravcu da se pri odobrenju finansijske podrške korisnicima kroz proces realizacije osigura i mentorska i tehnička podrška za upravljanje grantom, monitoring i izvještavanje.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Formiran općinski fond za omladinske projekte i raspisan godišnji konkurs za omladinske organizacije i neformalne grupe mladih	0	Da, min. 7000,00 godišnje
	Rast broja omladinskih organizacija i neformalnih grupa	1+ ⁸⁴	4
	Broj finansiranih omladinskih projekata godišnje	0	Min. 3
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uvođenjem sigurnog, održivog i transparentnog modela finansiranja omladinskih organizacija i neformalnih grupa, Općina preuzima inicijativu kreiranja systemske podrške prema mladima u skladu s potrebama zajednice i njenih mladih, čime se prevazilazi praksa ad hoc podrške putem budžetske rezerve. Na ovaj način organizacije imaju sigurnost o postojanju finansijske podrške u zajednici, što će motivirati na inicijative i projekte mladih.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	140.000,00 KM, Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		

⁸⁴U općini Doboj Istok je u 2025. g. bila registrirana samo jedna omladinska organizacija. Podatak o tačnom broju neformalnih grupa koje djeluju nije bio raspoloživ. Organizacija MFS Emmaus kroz svoj tim za volonere redovno organizira volonterske akcije u kojima učestvuju mladi, kako na području općine tako i u ostalim mjestima.

Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, društvene djelatnosti
Ciljne grupe	Mladi, omladinske organizacije, organizacije koje rade prema i s mladima

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.2. Prioritet: Sistematska podrška omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.3. Jačati volonterizam i aktivizam mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	<p>Mjera je usmjerena na jačanje razvoja omladinskog djelovanja u općini Doboj Istok. Okvima područja djelovanja su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uspostavljanje funkcionalne volonterske mreže i jasnog sistema za uključivanje mladih; • organizacija edukacija o društvenom i volonterskom angažmanu za mlade i širu zajednicu; • uvođenje sistema priznanja kroz nagradu zavolontera godine; • jačanje saradnje između općine, nevladinog sektora i javnih ustanova kroz razmjenu dobrih praksi (npr. iskustva organizacije MFS-EMMAUS). <p>Na ovaj način povećava se zainteresiranost mladih za društveni angažman, razvijaju se njihove kompetencije i gradi kultura aktivnog građanstva.</p>		
Strateški projekti	/		
Indikator za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Formirana općinska volonterska mreža ili servis i osigurana sredstva za djelovanje	0	Da ⁸⁵
	Realizacija periodičnih obuka	0	Min. 4 godišnje
	Broj škola, javnih ustanova i organizacija uključenih u volontersku mrežu	0	Min. 10
	Broj realiziranih volonterskih akcija	0	Min. 4 godišnje
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera direktno doprinosi prioritetu sistematske podrške omladinskom djelovanju i razvoju omladinske infrastrukture“ kroz uspostavljanje jasne strukture i mehanizama za razvoj volonterizma i omladinskog organiziranja u općini Doboj Istok. Kroz formiranje volonterske mreže, organizaciju edukacija i uvođenje sistema priznanja stvara se održiv okvir koji omogućava kontinuirano uključivanje mladih u društveni život zajednice. Ova mjera nadopunjuje infrastrukturu i finansijsku podršku mladima, osiguravajući da postoje kapaciteti, znanja i motivacija za aktivno omladinsko djelovanje. Time se jača ukupni sistem podrške mladima, povećava njihova uključenost i doprinosi razvoju organiziranog, vidljivog i održivog omladinskog sektora u zajednici.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	100.000,00 KM, Budžet Općine Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		

⁸⁵Sredstva u skladu s naknadama koja proizilaze iz Zakona o volontiranju FBiH, čl. 14 („Službene novine FBiH“, 110/12); dostupno na: <https://euresurs.ba/wp-content/uploads/2024/08/Zakon-o-volontiranju.pdf>

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok		
Ciljne grupe	Mladi, socijalno marginalizirane grupe, šira zajednica		
Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.3. Prioritet: Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka		
Naziv mjere	3.3.1. Mjera: Ojačati savjetodavne i participativne mehanizme mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Jačanjem rada omladinskih organizacija i neformalnih grupa, organiziranjem dijaloga između mladih i lokalne vlasti te uključivanjem mladih u radna tijela općine mladima se omogućava da aktivno učestvuju u procesima donošenja odluka, ali i da se zainteresiraju za politike na lokalnom nivou.		
Strateški projekti	/		
Indikator za praćenje rezultata mjere	Indikator	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	0	2
	Uspostavljena praksa „Dijalog mladih i vlasti“	0	Minimalno 1 godišnje
	Postotak mladih koje zanima politika na lokalnom nivou	28,5%	37%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjerom se povećava transparentnost i povjerenje između mladih i institucija, a politike i programi za mlade postaju usklađeniji s njihovim stvarnim potrebama. Ovakav pristup doprinosi većoj društvenoj uključenosti mladih i razvoju odgovornog i participativnog građanstva u općini Doboj Istok.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva, Općina Doboj istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok		
Ciljne grupe	Mladi, općinsko vijeće, Komisija za pitanja mladih OV Doboj Istok		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.3. Prioritet: Unapređenje učešća mladih u donošenju odluka		
Naziv mjere	3.3.2. Povećati kompetencije mladih za građansko učešće		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Edukacije o participaciji, demokratskim procesima i javnim politikama te programi praktičnog angažmana mladima pomažu da razvijaju znanja i vještine potrebne za aktivno učešće u društvenom i javnom životu. Na taj način jača se razumijevanje procesa i pravila u uređivanju društva kao i njihova sposobnost da pokreću inicijative, zagovaraju promjene i doprinose razvoju zajednice. Mjeru može provoditi Komisija za mlade u saradnji s organizacijama koje imaju ekspertizu za ovaj vid jačanja kapaciteta u društvu. Kao jedna od aktivnosti za realizaciju mjere planirano je kreiranje programa „Mladi u upravljanju zajednicom“ s fokusom na edukacije o participaciji, demokratskim procesima i javnim politikama – volonterizam i praktične aktivnosti – a naslanja se na ishode mjere 323, odnosno formiranja općinske volonterske mreže ili servisa.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Predstavnici mladih uključeni u rad Komisije za pitanja mladih	0	2
	Broj mladih uključenih u program „Mladi upravljaju zajednicom“	0	200
	Postotak mladih koji smatraju da nemaju nikakav ili imaju vrlo mali utjecaj na donošenje odluka na lokalnom nivou	63,2%	45%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mladi koji dobro razumiju svoje okruženje i pravila koja vrijede u njemu sigurnije će se upustiti u procese zagovaranja, kreiranja inicijativa i pokretanja promjena. Bolje razumijevanje procesa i mehanizama kojima se kreiraju politike povećava interes mladih za lokalne politike i uključenost u njihovom kreiranju. Dugoročno, ova mjera doprinosi stvaranju aktivnih, informiranih i odgovornih mladih građana koji mogu biti nosioci pozitivnih promjena u lokalnoj zajednici.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva, Općina Doboj istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok		
Ciljne grupe	Mladi, općinsko vijeće, Komisija za pitanja mladih OV Doboj Istok		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA		
Prioritet	3.4. Prioritet: Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih		
Naziv mjere	3.4.1. Mjera: Uspostaviti fond za mobilnost mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Fond mladima omogućava lakši pristup edukacijama, treninzima, konferencijama, takmičenjima i programima razmjene. Kroz ovakva iskustva mladi stječu nove kontakte, znanja i unapređuju lični i profesionalni razvoj. Stečena iskustva i kompetencije mladi prenose u lokalnu zajednicu, čime se potiču nove inicijative, projekti i aktivniji društveni angažman mladih u općini Doboj Istok. Uz postojanje podrške kroz fond za mobilnost mladi lakše planiraju svoje aktivnosti i unapređenje kapaciteta, a podrška se pruža transparentno na osnovu kriterija koje Općina uspostavlja u skladu s prioritetima postavljenim kroz strateške dokumente koji se tiču mladih.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Postotak mladih koji su učestvovali u programima mobilnosti	30% ⁸⁶	40%
	Iznos sredstava izdvojenih za fond	0	5000,00 godišnje
	Broj korisnika fonda	0	50 do kraja 2030.
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uspostavljanje fonda za mobilnost mladih pored prilika za individualni rast mladih, promociju uspjeha i njegu izvrsnosti potaći će unošenje i predstavljanje primjera najboljih praksi i iskustava koji se mogu primijeniti u lokalnoj zajednici. Na ovaj način potiču se i liderstvo i aktivnija uloga mladih u društvenom životu. Podrška ličnom rastu pojedinca se vraća u zajednicu i multiplicira primjenom dobrih praksi. Unapređenje kanala i pristupa informiranju mladih rezultirat će većim brojem mladih upućenih u prilike koje zajednica osigurava te načine kako ostvariti prava i podršku. Podrškom mobilnosti mladih Općina doprinosi povećanju broja mladih ljudi koji su spremni preuzeti aktivnu ulogu u razvoju zajednice i koriste dostupne prilike za lični i društveni razvoj.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	100.000,00 KM , Općina Doboj Istok		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, društvene djelatnosti, Kabinet načelnika		
Ciljne grupe	Mladi, roditelji mladih		

Veza sa strateškim ciljem	3. POVEĆATI DOSTUPNOST KULTURNIH, SPORTSKIH, REKREATIVNIH I EDUKATIVNIH SADRŽAJA ZA MLADE KROZ RAZVOJ I MODERNIZACIJU INFRASTRUKTURE, UNAPREĐENJE MOBILNOSTI, INFORMIRANJE TE AKTIVAN ANGAŽMAN MLADIH U ZAJEDNICI I PROCESIMA ODLUČIVANJA
----------------------------------	--

⁸⁶bid.

Prioritet	3.4. Prioritet: Unapređenje mobilnosti i informiranja mladih		
Naziv mjere	3.4.2. Mjera: Modernizirati sistem informiranja mladih		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja*	Modernizirani sistemi informiranja kroz digitalne kanale, infotačke u školama i prostoru za mlade, organiziranje infosesija prema mladima te unapređenje komunikacije institucija s mladima omogućava mladima brži i lakši pristup informacijama o dostupnim programima, projektima i mogućnostima uključivanja. Obukom za digitalnu komunikaciju s mladima te kreiranjem e-biltena „Prilike za mlade“ na mjesečnom nivou koji bi se plasirao na zvaničnoj stranici, Općina će unaprijediti njihovo informiranje.		
Strateški projekti	/		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti	Ciljne vrijednosti
	Formiranje službenih kanala komunikacije Općine namijenjenih mladima	0	Da
	Kreiranje mjesečnog e-biltena „Prilike za mlade“	0	Da
	Broj infosesija u lokalnoj zajednici	0	2 godišnje
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Bolje informirani mladi imaju veće šanse da se uključe u aktivnosti zajednice, pokrenu vlastite inicijative i učestvuju u procesima koji oblikuju njihov društveni i lokalni prostor. Moderniziranim i mladima prilagođenim pristupom u informiranju zaokružili bi se ključni elementi podrške mladima.		
Indikativna finansijska konstrukcija s izvorima finansiranja	Redovna sredstva		
Period implementacije mjere	2026–2030.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Doboj Istok		
Nosioci mjere	Općina Doboj Istok, društvene djelatnosti, Kabinet načelnika		
Ciljne grupe	Mladi, roditelji mladih		